

บรรณานุกรม

หนังสือ

คำทรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ. นิราศนครวัด. พระนคร : แพรวพิทยา, 2514.

คำทรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ, และคนอื่นๆ. อธิบายถึงเรื่องเที่ยว เที่ยวทะเล
ตะวันออก เที่ยวมณฑลเพชรบูรณ์ เที่ยวน้ำตกเจ้าอนันท์ที่เกาะกูด เที่ยวเมือง
ไทรโยค. พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2504.

ศรี อมาตยกุล. ทัศนศาสตร์ไทยจังหวัดนครปฐม. พระนคร : สภาวัฒนธรรมแห่งชาติ,
2499.

สุข ชุมสาย, ม.ล. จิตวิทยาแห่งการจัตถลาคเพื่อส่งเสริมวิสาหกิจการท่องเที่ยว.
กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2517.

..... หลักวิชาการท่องเที่ยว (An Introduction to Tourism Studies)
กรุงเทพมหานคร : แพรวพิทยา, 2518.

บรรจบ พันธุเมธา. กาเลหมานไต. พระนคร : สมาคมภาษาและหนังสือ, 2504.

ปราณี วราทร (ผู้รวบรวม). การท่องเที่ยวในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร :
คุรุสภา, 2517.

เปลื้อง ณ นคร. ประวัติวรรณคดีไทยสำหรับนักศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 7. นครหลวง
กรุงเทพธนบุรี : ไทยวัฒนาพานิช, 2515.

กานุกันต์ช่วงสุวรรณ, สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยา. ซีวีวี. พระนคร : คลังวิทยา, 2508,

แมนมาลี ชาลิต, และสิรินทร์ ช่วงโชติ. คู่มือบรรณารักษศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2.
พระนคร : เกษมบรรณกิจ, 2511.

ราโชทัย, หม่อม (ม.ร.ว.กระต่าย อิศรางกูร ณ อยุธยา) นิราศลอนดอน, พระนคร :
โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม, 2505.

ละออง ศรีสุคนธ์. เที่ยวเมืองไทย 71 จังหวัด. พิมพ์ครั้งที่ 6. พระนคร : คลัง
วิทยา, 2508.

ส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, องค์การ. อ.ส.ท.และการพัฒนาการท่องเที่ยว
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ, 2519.

_____ . อุตสาหกรรมท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ : บำรุงนุกุลกิจ, 2520.

วิทยานิพนธ์

รีนฤทัย สัจจพันธ์. "นิราศคำโคลง : การวิเคราะห์และเปรียบเทียบกับนิราศอื่น".
วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต แผนกวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2516. (ยัดสำเนา)

วารสาร

ธนาคารกรุงเทพ "อุตสาหกรรมท่องเที่ยว" จุลสารธนาคารกรุงเทพ (ตุลาคม 2518-
มีนาคม 2519), หน้า 1 - 74.

_____ . "สถิติเศรษฐกิจ" วารสารเศรษฐกิจ 9, 12 (ธันวาคม 2520), หน้า 751 -
768.

- Bonny, Harold V. A Manual of Practical Book Selection for Public Libraries. London : Gafton, 1939.
- Conbett Edmund Victor. An Introduction to Librarianship. New & Rev. ed. London : James Clarke, 1966.
- Hceines, Helrn E. Living with Books. The Arts of Book Selection. 2^ded. New York : Columbia University Press, 1950.
- Linden, Renald. Books and Libraries : A Guide for Students. London : Cassel, 1965.
- Mc Intosh, Robert W. Tourism Practices and Philosophy. Columbus, Ohio : Grid, 1972.
- Ranganathan, S.R. Library Book Selection. Bombay: Asia Publishing House, 1966.
- Shores, Loves. Basic Reference Books. 2^d ed. Chicago: American Library Association, 1939.
- Walford, A.J.,ed. Guide to Reference Material. 3^ded. London: Library Association, 1975. V.2. p.361-411.
- Winchell, Constance M. Guide to Reference Books. 18thed. Chicago: A.L.A., 1967. p.441-461.
- Wafford, Agile. Book Selection for School Libraries. New York: Wilson, 1962. p.157-165.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

แบบตารางวิเคราะห์เนื้อหาท่องเที่ยวเมืองไทย

ตารางวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือท่องเที่ยวเมืองไทย

จากหนังสือกลุ่มที่

ชื่อผู้แต่ง

ชื่อหนังสือ

ชื่อผู้จัดพิมพ์

พิมพ์ครั้งที่ สถานที่พิมพ์

โรงพิมพ์ ปีที่พิมพ์

จำนวนหน้า ราคา

ลำดับที่	หัวข้อเนื้อหา	รอยคะแนน	ความดี
1	<u>ภูมิศาสตร์</u>		
1.1	ที่ตั้ง		
1.2	การคมนาคม		
1.3	ภูมิประเทศ		
1.4	ภูมิอากาศ		
1.5	ทรัพยากรธรรมชาติ		
1.6	ประชากร		
2	<u>ประวัติศาสตร์</u>		
2.1	ประวัติเมือง		
2.2	ประวัติโบราณวัตถุสถาน		
2.3	ประวัติสถานที่		
2.4	ประวัติบุคคลสำคัญ		
2.5	ตำนานหรือนิทานพื้นเมือง		

ลำดับที่	หัวข้อเนื้อหา	รอยคะแนน	ความถี่
----------	---------------	----------	---------

3 โบราณคดี

3.1 อธิบายรูปลักษณะของโบราณสถาน โบราณวัตถุ
ศิลปวัตถุ

3.2 ระบุสมัยของโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ

4. วัฒนธรรม

4.1 การศึกษา

4.2 ภาษา

4.3 ศาสนา

4.4 ความเชื่อและทัศนคติ

4.5 การแต่งกาย

4.6 การดำเนินชีวิต

4.7 การตั้งบ้านเรือน

4.8 การประกอบอาชีพ

4.9 ประเพณี

4.10 การละเล่นพื้นเมือง

5 สถานที่น่าเที่ยว

5.1 โบราณสถาน

5.2 สถานที่สำคัญทางราชการ

5.3 สถานที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์

5.4 สถานที่ที่มีความงามทางธรรมชาติ

5.5 สถานเริงรมย์

ลำดับที่	หัวข้อเนื้อหา	รอยคะแนน	ความถี่
6	<u>สินค้าพื้นเมือง</u>		
6.1	เครื่องบริโภค		
6.2	เครื่องอุปโภค		
7	<u>ขอเสนอแนะสำหรับนักท่องเที่ยว</u>		
7.1	ระเบียบพิธีการ		
7.2	สิ่งอำนวยความสะดวกระหว่างเดินทาง		
8	<u>มี ภาพ แผนที่ และแผนผังประกอบเรื่อง</u>		
8.1	มีภาพประกอบ		
8.2	มีแผนที่ประกอบ		
8.3	มีแผนผังประกอบ		

ภาคผนวก ข.

การคำนวณความถี่เฉลี่ยและค่าร้อยละ

ตัวอย่าง การคำนวณค่าความถี่เฉลี่ยของเนื้อหาแต่ละหัวข้อและค่าร้อยละของจำนวนหนังสือที่มีเนื้อหาแต่ละหัวข้อจากหนังสือกลุ่มที่ 4 ที่กล่าวถึงการท่องเที่ยวเฉพาะสถานที่

ลำดับที่		ความถี่ของหัวข้อเนื้อหาในหนังสือแต่ละเล่ม													F	P		
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13				
2	<u>ประวัติศาสตร์</u>																	
2.1	ประวัติเมือง	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0.54	15.39	
2.2	ประวัติโบราณวัตถุสถาน	-	-	-	-	28	-	1	-	-	1	8	12	4	4.15	46.15		
2.3	ประวัติสถานที่	1	1	7	2	1	-	3	1	1	1	1	-	-	1.46	76.92		
2.4	ประวัติบุคคลสำคัญ	-	-	1	-	3	-	1	1	-	-	-	-	-	0.46	30.77		
2.5	ตำนานหรือนิทานพื้นเมือง	-	-	1	-	5	-	-	-	-	-	3	-	1	0.77	30.77		

F เป็นความถี่เฉลี่ยของหัวข้อเนื้อหาแต่ละหัวข้อ คำนวณโดยใช้สูตร

$$F = \frac{f_1 + f_2 + f_3 + \dots + f_n}{N}$$

$f_1 + f_2 + f_3 + \dots + f_n$ เป็นผลรวมของจำนวนความถี่ของหนังสือแต่ละเล่มที่มีเนื้อหาในหัวข้อเดียวกัน

N เป็นจำนวนหนังสือทั้งหมดในกลุ่ม 4

$$\text{ดังนั้นความถี่เฉลี่ยของเนื้อหาข้อที่ 2.1} = \frac{7}{13} = 0.54$$

$$2.2 = \frac{54}{13} = 4.15$$

$$2.3 = \frac{19}{13} = 1.46$$

$$2.4 = \frac{6}{13} = 0.46$$

$$2.5 = \frac{10}{13} = 0.77$$

P เป็นค่าร้อยละของจำนวนหนังสือที่มีเนื้อหาแต่ละหัวข้อต่อจำนวนหนังสือ
ในกลุ่มที่ 4 โดยคำนวณโดยใช้สูตร $P = \frac{n}{N} \times 100$

N เป็นจำนวนหนังสือทั้งหมดที่เป็นตัวประชากรในหนังสือกลุ่มที่ 4

n เป็นจำนวนหนังสือที่มีเนื้อหาในหัวข้อเดียวกัน

$$\text{ดังนั้น จำนวนหนังสือที่มีเนื้อหาในหัวข้อที่ 2.1 คิดเป็นร้อยละ} = \frac{2}{13} \times 100 = 15.39$$

$$\text{" " 2.2 " } = \frac{6}{13} \times 100 = 46.15$$

$$\text{" " 2.3 " } = \frac{10}{13} \times 100 = 76.92$$

$$\text{" " 2.4 " } = \frac{4}{13} \times 100 = 30.77$$

$$\text{" " 2.5 " } = \frac{4}{13} \times 100 = 30.77$$



ภาคผนวก ค.

สารตั้งเขปของหนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยแยกออก
ตามกลุ่มหนังสือที่นำมาวิเคราะห์

กลุ่มที่ 1

หนังสือท่องเที่ยวทุกจังหวัด

เกษมบรรณกิจ, สำนักพิมพ์. ปฐมนิยวัตตุดสถานแห่งประเทศไทย 72 จังหวัด. พระนคร :
เกษมบรรณกิจ, 2509 . 120 หน้า. ภาพประกอบ.

เป็นหนังสือที่หยิบยกปฐมนิยวัตตุดสถานของแต่ละจังหวัดมากล่าวไว้จังหวัดละ
1 แห่ง ทั้งนี้ไคร่ระบุถึงที่ตั้ง ประวัติ รูปลักษณะ และกำหนดงานนมัสการปฐมนิยวัตตุดสถาน
ไว้อย่างย่อ ๆ การเรียบเรียงจัดลำดับรายชื่อจังหวัดตามลำดับอักษร ก-ฮ และให้
จังหวัดยะโสธรอยู่ท้ายสุด ปฐมนิยวัตตุดสถานที่กล่าวถึงได้แก่ พระแท่นดงรัง จังหวัด
กาญจนบุรี พระเจดีย์ขามแก่น จังหวัดขอนแก่น ศาลพระเจ้าตากสินจังหวัดจันทบุรี
พระพุทธโสธรจังหวัดฉะเชิงเทรา พระพุทธไสยาสน์ถ้ำสุวรรณ จังหวัดชุมพร พระปรางค์
พุทธศักดิ์ที่จังหวัดตาก ประสาทหินพนมรุ้ง จังหวัดบุรีรัมย์ เขามงกุฎบุรี พระองค์คือ
จังหวัดหนองคาย พระบาทบัวบก จังหวัดอุดรธานี และพระธาตุกุงทองขามน้อย จังหวัด
ยะโสธร

จักรวาล ชาญณรงค์. บ้านเมืองไทย 71 จังหวัด. พระนคร : บ้านศาลาด้าน, 2510.
575 หน้า. ภาพประกอบ.

แนะนำจังหวัดต่าง ๆ ในประเทศไทย ให้ความรู้สั้น ๆ โดยสรุปเอาแต่
ใจความสำคัญทางด้านที่ตั้งของจังหวัด ประวัติความเป็นมาของเมือง อาณาเขตติดต่อ
กับจังหวัดอื่น ลักษณะภูมิประเทศ การคมนาคม อาชีพของพลเมือง นอกจากนี้ยังกล่าว
ถึงขนบธรรมเนียมที่สำคัญ ๆ ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดไว้อย่างสั้น ๆ เช่น ทางภาคอีสาน
มีงานบุญพระเวสสัน ทางภาคใต้มีการถือบวช ในตอนท้ายของแต่ละจังหวัดกล่าวถึง สถานที่
น่าเที่ยวไว้ด้วย

ประพันธ์ ศรีณรงค์. ตระเวนรอบโลกและ 71 จังหวัดในเมืองไทย. โรงพิมพ์
วัฒนาพานิช, 2502. 1312 หน้า. ภาพประกอบ.

เป็นสารคดีความรู้รอบตัวด้านประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ โบราณวัตถุสถาน
และสถานที่สำคัญ ๆ ต่าง ๆ ในโลก เนื้อหาจัดเรียงไว้เป็นทวีป แต่ละทวีปจัดเรียงตาม
ลำดับอักษร สำหรับประเทศไทยแยกเป็นหมวดหนึ่งต่างหากโดยกล่าวถึงแต่ละจังหวัด
ตามลำดับอักษร ก-ฮ ให้เรื่องย่อ ๆ เกี่ยวกับที่ตั้ง ประวัติจังหวัด ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ
อาชีพของพลเมือง ศาสนา การศึกษา ขนบธรรมเนียมประเพณี และสถานที่น่าเที่ยว เช่น
อ่าวพระนาง น้ำตกธารโบกขรณีในจังหวัดกระบี่ หาดทรายแก้ว แหลมสาร์ทิมป์ เขาวง
วัดมหาไชยชุมพล ฝ่ายบ้านค่าย เจดีย์กลางน้ำ บ้านกล้าในจังหวัดระยอง พระพุทธบาท
ถ้ำมาบึง วัดท่าแขก พระธาตุศรีสองรักษ์ ภูกระดึงในจังหวัดเลย เป็นต้น

ประมวลสารคดี, คณะ. เที่ยวทั่วเมืองไทย. พระนคร : ประมวลสารคดีผ่านฟ้า, 2511.
760 หน้า.

แบ่งเนื้อเรื่องเป็น 2 ภาค ภาคหนึ่งให้ความรู้อย่างกว้าง ๆ เกี่ยวกับประ-
เทศไทยในเรื่อง ภูมิประเทศ ขนบประเพณี ระบบเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง
การทหาร การสาธารณสุข ศาสนาและพิธีกรรม และพุทธศาสนา ภาคสองแยกกล่าวถึงแต่ละ
จังหวัดโดยแบ่งเนื้อหาเป็น สถานที่ตั้งและภูมิประเทศ สถานที่สำคัญ ตลอดจนสถิติต่าง ๆ
ผู้อ่านจะเข้าใจถึงสภาพของท้องถิ่น จำนวนประชากร ลักษณะทางภูมิศาสตร์ ดินฟ้าอากาศ
ปูชนียสถานและสถานที่น่าเที่ยวทั่วทุกจังหวัด

ประยูร พิศนาคะ. ของดี 71 จังหวัด. พระนคร : หอสมุดกลาง 09, 2513.
479 หน้า.

เสนอความรู้เรื่องจังหวัดต่าง ๆ ครบทั้ง 71 จังหวัด แนวการเขียนจัดลำดับ
จังหวัดตามลำดับอักษร ก-ฮ เริ่มจากจังหวัดกระบี่ - จังหวัดอุบลราชธานี เนื้อเรื่องของ
แต่ละจังหวัดกล่าวอย่างย่อ ๆ ในด้านที่ตั้ง ลักษณะภูมิประเทศ สถานที่ที่มีความงามทาง
ธรรมชาติ สถานที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติ อาชีพ การปกครอง

ประวัติเมือง การนำเที่ยว และเรื่องที่น่าสนใจ ซึ่งส่วนมากเป็นตำนานเมือง ตำนาน โบราณวัตถุสถาน หรือนิยายพื้นเมือง ผู้อ่านจะทราบถึงสถานที่น่าเที่ยวที่สำคัญ ๆ ของ ทุกจังหวัด เช่น น้ำตกเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรี พระเจดีย์ชามแก่น จังหวัดขอนแก่น ถ้ำเขาเกรียบ จังหวัดชุมพร อนุสาวรีย์พระยารัษฎานุประดิษฐ์มหิศรภักดี จังหวัดตรัง เป็นต้น

ปราณี วราทร, ผู้รวบรวม. ท่องเที่ยวในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2517. 673 หน้า. ภาพประกอบ, แผนที่.

ผู้รวบรวมนำสาระน่ารู้ต่าง ๆ ที่จัดว่าเป็นของดีในแต่ละจังหวัดมากล่าวอย่างละเอียด โดยแบ่งเขียนทีละภาค เริ่มด้วยภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ และภาคเหนือ แต่ละจังหวัดให้รายละเอียดด้าน ลักษณะภูมิประเทศ สภาพทางเศรษฐกิจ ประวัติจังหวัด สถานที่ควรเที่ยวและน่าสนใจ สถานที่น่าสนใจและน่าศึกษา เช่น วัดเขมาภิรตาราม วัดปรมัยยิกาวาส วัดเฉลิมพระเกียรติ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ และตลาดทุเรียน ในจังหวัดนนทบุรี ในตอนท้ายของจังหวัดยังให้รายชื่อที่พักแรมไว้ด้วย

ปราโมทย์ ทัศนาศูวรรณ. เที่ยวทั่วไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์หนังสือพิมพ์เสียงไทย, 2519. 3 เล่ม. ภาพประกอบ.

ผู้เขียนได้นำต้นฉบับของเรื่องท่องเที่ยว ที่ตนเคยเขียนและนำไปพิมพ์ในหนังสือหลายเล่ม มาคัดเลือกแก้ไขตัดต่อให้ทันสมัย แล้วจัดพิมพ์เป็นหนังสือท่องเที่ยวทั่วไทยขึ้น การเรียบเรียงจัดรวมจังหวัดในภาคต่าง ๆ ทั้งภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคอีสาน และภาคใต้ไว้ในเล่มเดียวกัน โดยแบ่งพิมพ์เป็นชุด รวม 3 ชุด ชุดละ 1 เล่ม ทำให้เกิดหนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยครบ 71 จังหวัด เที่ยวทั่วไทยชุดที่ 1 มีเรื่องท่องเที่ยวจังหวัดกรุงเทพมหานคร สุพรรณบุรี อยุธยา ชลบุรี เชียงใหม่ ลำพูน ตาก ลำปาง เชียงราย นครราชสีมา อุบลราชธานี สุรินทร์ ภูเก็ต พังงา นครศรีธรรมราช และสงขลา เที่ยวทั่วไทยชุดที่ 2 มีเรื่องท่องเที่ยวจังหวัด สมุทรปราการ ระยอง จันทบุรี ทราน นาน แม่ฮ่องสอน พิษณุโลก แพร่ อุตรดิตถ์ ชัยภูมิ กาฬสินธุ์ มหาสารคาม อุรธานี ชุมพร

ระนอง กระบี่ พัทลุง สงขลา ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส เที่ยวทั่วไทยชุดที่ 3
 มีเรื่องท่องเที่ยวจังหวัด นครปฐม ราชบุรี กาญจนบุรี สมุทรสาคร สมุทรสงคราม เพชรบุรี
 ประจวบฯ นนทบุรี ปทุมธานี ฉะเชิงเทรา นครนายก ปราจีนบุรี สระบุรี ลพบุรี อ่างทอง
 สิงห์บุรี ชัยนาท อุทัยธานี นครสวรรค์ เพชรบูรณ์ กำแพงเพชร สุโขทัย พิษณุโลก พะเยา
 ขอนแก่น หนองคาย เลย ร้อยเอ็ด ยโสธร สกลนคร นครพนม บัรรัมย์ ศรีสะเกษ
 สุราษฎร์ธานี ตรัง และสตูล

พ. ชลธาร, ผู้รวบรวม. ทัศนอาจร 71 จังหวัด. พระนคร : สำนักพิมพ์ดวงศึกษา,
 2508. 596 หน้า.

การเรียบเรียงแบ่งเป็น 9 ภาค ภาคที่ 1 มี 11 จังหวัด คือ จังหวัด
 พระนคร ธนบุรี สมุทรปราการ นนทบุรี อ่างทอง พระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี สระบุรี
 ลพบุรี ชัยนาท และสิงห์บุรี ภาคที่ 2 มี 7 จังหวัด คือ จังหวัดนครนายก ปราจีนบุรี
 ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และจังหวัดตราด ภาคที่ 3 มี 6 จังหวัด คือ
 จังหวัดชัยภูมิ นครราชสีมา บุรรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และจังหวัดอุบลราชธานี
ภาคที่ 4 มี 9 จังหวัด คือ จังหวัดขอนแก่น เลย อุตรดิตถ์ หนองคาย สกลนคร นครพนม
 กาฬสินธุ์ มหาสารคาม และจังหวัดร้อยเอ็ด ภาคที่ 5 มี 7 จังหวัด คือ จังหวัดลำปาง
 แพร่ น่าน เชียงราย เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน และจังหวัดลำพูน ภาคที่ 6 มี 9 จังหวัด
 คือ จังหวัดอุทัยธานี นครสวรรค์ กำแพงเพชร ตาก สุโขทัย อุตรดิตถ์ พิษณุโลก พิษณุ
 และจังหวัดเพชรบูรณ์ ภาคที่ 7 มี 8 จังหวัด คือ จังหวัดสมุทรสาคร นครปฐม สุพรรณบุรี
 กาญจนบุรี สมุทรสงคราม ราชบุรี เพชรบุรี และจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ภาคที่ 8 มี
 7 จังหวัด คือ จังหวัดชุมพร จังหวัดสุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช กระบี่ พังงา ภูเก็ต
 และจังหวัดระนอง ภาคที่ 9 มี 7 จังหวัด คือ จังหวัดตรัง พัทลุง สตูล สงขลา
 ปัตตานี ยะลา และจังหวัดนราธิวาส เนื้อหาในแต่ละภาคกล่าวถึงแต่ละจังหวัดในหัวข้อ
 สิ่งสำคัญที่นารู้ โบราณวัตถุ ปูนปั้นสถาน เส้นทาง ประวัติศาสตร์ ขนบธรรมเนียมประเพณี
 อาชีพ และความเป็นอยู่ของประชากร

ท. เทียนทองดี. เทียบรอบเมืองไทย. พระนคร : ธรรมบรรณาการ, 2515.

278 หน้า.

รวบรวมเส้นทางโดยสารรถยนต์ประจำทางในเขตกรุงเทพมหานคร รวม 92 สาย เริ่มจากสายที่ 1 ถึงสายที่ 92 แต่ละสายระบุชื่อบริษัท หมายเลขโทรศัพท์ สีของรถ ค่าโดยสาร กำหนดเวลาออกของรถเที่ยวแรกและเที่ยวสุดท้าย นอกจากนี้ก็กำหนดเวลาเดินรถโดยสารประจำทางไปต่างจังหวัด และอัตราค่าโดยสารของบริษัทขนส่ง การรถไฟแห่งประเทศไทย กำหนดเวลาเครื่องบินและอัตราค่าโดยสารของบริษัทเดินอากาศไทย เนื้อเรื่องดังกล่าวมาแล้วไม่ทันสมัย เพราะในปัจจุบันมีองค์การขนส่งมวลชนเป็นบริษัทเดี่ยวที่ดำเนินกิจการรถประจำทางในกรุงเทพฯ หมายเลขโทรศัพท์ สีของรถ ตลอดจนอัตราค่าโดยสารก็เปลี่ยนไปหมด ทั้งยังมีรถสายใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นมาก แต่รถประจำทางส่วนมากยังคงใช้เลขชื่อสายเดิมและยังวิ่งตามเส้นทางเดิมอยู่ เช่นสาย 3 ตลาดหมอชิต-คลองสาน สาย 4 ตลาดพลู-คลองเตย สำหรับการเดินรถประจำทางสายต่างจังหวัด กับบริการของการรถไฟ และบริษัทเดินอากาศไทยก็มีการเปลี่ยนแปลงด้านกำหนดเวลาเข้าออก และอัตราค่าโดยสาร เนื้อเรื่องท้ายเล่มเป็นการรวบรวมสถานที่นำท่องเที่ยวของไทยไว้ครบทั้ง 71 จังหวัด โดยกล่าวแนะนำเฉพาะสถานที่เด่น ๆ ของแต่ละจังหวัดเท่านั้น

พจน์ พรหมกนก. ทรัพย์สินของทานอยู่ที่ไหน. พระนคร : เขมมบรรณกิจ, 2503.

320 หน้า.

เขียนขึ้นจากการที่ผู้แต่งเดินทางท่องเที่ยวไปด้วยตนเอง และใช้หนังสือทางราชการประกอบ เน้นหนักในเรื่องทรัพย์สินต่าง ๆ ที่มีอยู่ในแต่ละจังหวัดทั่วประเทศ เช่น บ่อพลอย บ่อทองคำ บ่อเพชร บ่อแร่ นานาชนิด ป่าไม้ ป่าสมุนไพร แหล่งประมง แหล่งเกษตรกรรม การเรียบเรียงแบ่งเป็น 71 บท แต่ละบทเป็นเรื่องของจังหวัดหนึ่ง ๆ ตามลำดับอักษร ก-ฮ เริ่มจากจังหวัดกาญจนบุรี - จังหวัดอุบลราชธานี ผู้อ่านจะได้รายละเอียดเกี่ยวกับที่ตั้งของจังหวัด ระยะทางและพาหนะที่ใช้เดินทางจากกรุงเทพฯ ไปยังจังหวัดนั้น ๆ ทั้งยังทราบถึงลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ทรัพยากรธรรมชาติ การประกอบอาชีพและสินค้าพื้นเมือง สำหรับสถานที่นำเที่ยวมีกล่าวไว้เล็กน้อยในบาง

จังหวัด เช่น พระแท่นดงรังในจังหวัดกาญจนบุรี พระปฐมเจดีย์ในจังหวัดนครปฐม
วัดจุฬามณีในจังหวัดพิษณุโลก ประสาทเขาพระวิหารในจังหวัดศรีสะเกษ และทุ่งสัมฤทธิ์
ในจังหวัดนครราชสีมา

โมทยากร. นำเที่ยวแผ่นดินของไทย 71 จังหวัด. กรุงเทพฯ : พินยาการ, 2517.

423 หน้า.

ผู้รวบรวมนำเรื่องราวของจังหวัดต่าง ๆ จากเอกสารและจากประสบการณ์
ในการท่องเที่ยวมาประมวลเข้าด้วยกัน การเรียบเรียงไม่จัดลำดับจังหวัดตามตัวอักษร
ก-ฮ หรือจัดลำดับจังหวัดตามภาค แต่เริ่มด้วยจังหวัดนครหลวงกรุงเทพมหานคร เป็นจังหวัด
แรก และจบลงที่จังหวัดตาก เนื้อหาในตอนต้นเล่มให้ความรู้อย่างกว้าง ๆ โดยระบุ
เฉพาะรายชื่อสถานที่น่าเที่ยว กับรายชื่อของโรงแรมที่ละจังหวัด ๆ จนครบทั้ง 71 จังหวัด
ก่อน แล้วจึงให้รายละเอียดเกี่ยวกับแต่ละจังหวัดในด้านที่ตั้ง ลักษณะภูมิประเทศ อาณาเขต
ประวัติเมือง การปกครอง การคมนาคม โบราณวัตถุสถาน และสถานที่น่าเที่ยว

ละออง ศรีสุคนธ์. เที่ยวเมืองไทย 71 จังหวัด. พิมพ์ครั้งที่ 7. พระนคร :

คลังวิทยา, 2508. 1352 หน้า, 2 เล่ม. ภาพประกอบ.

ผู้แต่งแบ่งเรื่องออกเป็นจังหวัดตามลำดับตัวอักษรไทย ก-ฮ เริ่มจากจังหวัด
กระบี่ - จังหวัดอุบลราชธานี ตอนต้นเล่มให้ความรู้กว้าง ๆ เกี่ยวกับประวัติความเป็นมา
ของเมืองไทยในสมัยโบราณจนถึงสมัยปัจจุบัน รวมทั้งการแบ่งเขตการปกครองเป็น 9 ภาค
71 จังหวัด แล้วจึงอธิบายถึงแต่ละจังหวัดในด้านประวัติเมือง สภาพของจังหวัดในปัจจุบัน
ว่าตั้งอยู่ที่ใด มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใดบ้าง ขนาดพื้นที่ จำนวนประชากร และการ
แบ่งเขตการปกครองเป็นอำเภอ ตำบล หมู่บ้าน แล้วจึงอธิบายถึงการเดินทางไปยังจังหวัด
นั้น ๆ พร้อมทั้งแนะนำสถานที่น่าเที่ยว

วัฒนธรรมแห่งชาติ, สภา. จังหวัดต่าง ๆ ในประเทศไทย. พระนคร : คณะกรรมการ
จัดงานฉลอง 25 พุทธศตวรรษ, 2500. 3 เล่ม. ภาพประกอบ, แผนที่.

กล่าวถึงจังหวัดต่าง ๆ ตามลำดับอักษร ก-ฮ ในแต่ละจังหวัดให้ความรู้เกี่ยวกับ
ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ปุชนิยมวัตถุ โบราณสถาน วัฒนธรรม นิยามพื้นเมือง ศิลปวัตถุ
และสถานที่น่าเที่ยว เช่น พระแท่นดงรัง เมืองพงศึก สนามเพลาะเมืองไทรโยค จังหวัด
กาญจนบุรี พระพุทธไสยา จังหวัดฉะเชิงเทรา วัดใหญ่อินทาราม จังหวัดชลบุรี เขื่อนเจ้า
พระยาจังหวัดชัยนาท วัดโยธานิมิตรจังหวัดตราด ประสาทหินพิมาย จังหวัดนครราชสีมา
บ้านค้ายและบ้านทัพมอญจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นต้น

ศิลปากร, กรม. จังหวัดต่าง ๆ ในประเทศไทย. พระนคร : โรงพิมพ์ไสยา,
2491. 269 หน้า. ภาพประกอบ.

ประมวลรายชื่อจังหวัด อำเภอ และตำบลทั่วประเทศ กับภูมิสถานที่มีความ
สำคัญทางประวัติศาสตร์ว่าอยู่ในเขตจังหวัด อำเภอ และตำบลใดในปัจจุบัน รวบรวมโดย
ราชบัณฑิตยสถาน จัดลำดับรายชื่อตามลำดับอักษรของชื่อจังหวัด ผู้อ่านจะได้รายละเอียด
สั้น ๆ ในคำาน ที่ตั้ง การคมนาคม ภูมิประเทศ ความสำคัญทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม
ประเพณี และอาชีพพลเมือง

สนิท เงินยวง. ของดี 71 จังหวัด. พระนคร : หอสมุดกลาง 09, 2512.

419 หน้า.

มีเรื่องราวครบทั้ง 71 จังหวัด แต่ละจังหวัดกล่าวถึงสถานที่น่าศึกษา โบราณ
วัตถุสถาน ความงามตามธรรมชาติ ประเพณีและการรื่นเริง อาณาเขต ภูมิประเทศ อาชีพ
พลเมือง การคมนาคม และการปกครองว่าแบ่งเป็นกี่อำเภอ การเขียนไม่เรียงตามลำดับ
อักษรชื่อของจังหวัด เริ่มด้วยจังหวัดกำแพงเพชร และจบลงที่จังหวัดตรัง เป็นหนังสือที่
เขียนสั้น ๆ แบ่งเป็นหัวข้ออย่างมีระเบียบ

"ส่วนเปล่ง"(นามแฝง). สยามนิเทศ. พระนคร : โรงพิมพ์กรุงเพชบรมหาร, 2482 .
336, 47 หน้า. ภาพประกอบ, แผนที่.

เสนอเรื่องนำรัฐทั่วทุกจังหวัดในด้านการท่องเที่ยว การคมนาคม การพาณิชย์ เศรษฐกิจ ปุชนิยมสถาน โบราณวัตถุ ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์ แบ่งเนื้อทำเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ว่าด้วย ราชอาณาจักรสยาม ผู้อ่านจะทราบเรื่องภูมิประเทศ การปกครอง การศึกษา ศาสนา ความสวยงามของบางจังหวัด ท้องถิ่นที่อากาศดีน่าเที่ยว นำพักผ่อน ท่าเรือชายทะเล อ่าว เกาะ แก่ง ฝั่งทะเลตะวันออก ฝั่งทะเลตะวันตก ชายฝั่งมหาสมุทรอินเดีย เส้นทางรถไฟในประเทศ ทางรถยนต์ และทางเครื่องบิน อากาศยาน และแม่น้ำสำคัญ

ตอนที่ 2 ว่าด้วยสภาพเมืองเป็นรายจังหวัด บางจังหวัดให้รายละเอียดมาก แต่บางจังหวัดกล่าวเฉพาะเรื่องเด่น ๆ

ตอนที่ 3 เป็นความรู้เบ็ดเตล็ดให้ความรู้เกี่ยวกับที่ดิน พลเมือง อำเภอ ตำบล พระอาราม พระสงฆ์ ว่าจังหวัดใดมีมากที่สุด จังหวัดใดมีน้อยที่สุด

สุธีร์ ฌ ป่าดัก. นำเที่ยวเมืองไทย 71 จังหวัด. พระนคร : บ้านกาดสาส์น, 2515.
324 หน้า. แผนที่.

เผยแพร่ความรู้อันเป็นประโยชน์ต่อการท่องเที่ยวทั่ว 72 จังหวัด (รวมยโสธร) เนื้อหาแต่ละจังหวัดกล่าวถึงเนื้อที่ ประชากร อาณาเขต ภูมิประเทศ การปกครอง การคมนาคม อาชีพ ขนบธรรมเนียมประเพณี และสถานที่น่าเที่ยว การเขียนให้รายละเอียดสั้น ๆ มีภาพแผนที่ประกอบทุกจังหวัด อธิบายสถานที่สำคัญ และขนบธรรมเนียมประเพณีไว้ด้วย

เสรี เปรมฤทัย. เที่ยวเมืองไทย 72 จังหวัด. พระนคร : ประมวลสารสัน, ม.ป.ป.
668 หน้า.

เป็นหนังสือที่บรรจุความรู้เกี่ยวกับทุกจังหวัด การเรียบเรียงจัดกลุ่มจังหวัดออกเป็น 9 ภาค ในแต่ละภาคกล่าวถึงแต่ละจังหวัดในคำบ ที่ตั้งของจังหวัด การคมนาคม ประวัติเมือง บุคคลสำคัญ ลักษณะภูมิประเทศ อาณาเขต การประกอบอาชีพ จำนวนพลเมือง ขนบธรรมเนียมประเพณี และสถานที่น่าเที่ยว อาทิ หาดใหญ่ แลนมสมิหรา เขาทังกวน เขาน้อย เขาแก้วเส้ง น้ำตกโตนงาช้าง ในจังหวัดสงขลา วัดโลกขาม ศาลพันท้ายนรสิงห์ ในจังหวัดสมุทรสาคร เขื่อนแควน้อย อุโมงค์ขุนตาน อุบลารีย์สุราษฎร์ธานี และพระธาตุลำปางหลวง ในจังหวัดลำปาง

กลุ่มที่ 2

หนังสือท่องเที่ยวตั้งแต่สองจังหวัดขึ้นไป

เกรียงศักดิ์ พิทยานะ. ของดีในเมืองไทย เล่ม 1. กรุงเทพฯ : หอสมุดกลาง 09, 2518. 520 หน้า.

กล่าวถึงของดีในเมืองไทยแต่สมัยอดีต มีทั้งสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ และโบราณคดี เช่น ปูนียสถาน โบราณวัตถุ ทั้งสถานที่ที่มีความงามทางธรรมชาติ เช่น ธารน้ำตก เกาะ แก่ง ถ้ำ ฯลฯ ในการเรียบเรียงจัดลำดับจังหวัดตามตัวอักษร ก-ฮ เฉพาะเรื่องของดีในเมืองไทยเล่ม 1 นี้ เริ่มต้นจาก จังหวัดกรุงเทพมหานคร กระบี่ กาญจนบุรี กาฬสินธุ์ กำแพงเพชร ขอนแก่น จันทบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ชัยนาท ชัยภูมิ ชุมพร เชียงราย เชียงใหม่ ตรัง ตราด ตาก นครนายก นครปฐม นครพนม นครราชสีมา นครศรีธรรมราช นครสวรรค์ นนทบุรี นราธิวาส และจังหวัดน่าน รวม 26 จังหวัด ในแต่ละจังหวัด ให้รายชื่อสถานที่น่าเที่ยวซึ่งแต่ละแห่งจะระบุถึงประวัติความเป็นมา ที่ตั้ง และการเดินทางไปเที่ยวยังสถานที่นั้น ๆ

เกรียงศักดิ์ พิทยานะ. ดินไทยแดนทอง. พระนคร : โอเดียนสโตร์, 2508. 192 หน้า.

บรรจุเรื่องน่ารู้ไว้หลายเรื่อง ได้แก่ พระแม่ย่าเมืองสุโขทัย เที่ยวเมืองเพชรกับสุนทรภู่ ภูเขาทองวัดสระเกศ พระพุทธรูปทองคำ ชุมหลวงหวัด สิงห์กับหงส์ ทหารล้อมวง เมืองพลับพลา และแอ่วเหนือ สำหรับเรื่องแอ่วเหนือเขียนขึ้นจากประสบการณ์ที่ผู้เขียนได้ไปเที่ยวจังหวัดพิษณุโลก สุโขทัย สวรรคโลก อุตรดิตถ์ ตาก ลำปาง ลำพูน และจังหวัดเชียงใหม่ ตลอดจนผู้เขียนกล่าวแนะนำ ปูนียวัตถุ โบราณสถาน ตลอดจนการประกอบอาชีพ ขนบธรรมเนียมและความเป็นอยู่ของประชาชน โดยแทรกความรู้เรื่องประวัติและตำนาน เช่น ประวัติเมืองพิษณุโลก ประวัติเมืองลำปาง ตำนานเรื่องสิงห์เผ่าวัด

การรถไฟแห่งประเทศไทย. สองข้างทางรถไฟ. พระนคร : โรงพิมพ์การรถไฟ,
2513. 105 หน้า. ภาพประกอบ.

"สองข้างทางรถไฟ" คือหนังสือที่รวมเอาบทภาพยนตร์สารคดีจากรายการ
สองข้างทางรถไฟมาไว้ในเล่ม มีเรื่องราวที่เป็นประโยชน์ทางทัศนศึกษาและการท่องเที่ยว
ช่วยเผยแพร่บ้านเมืองไทยให้ใคร่จุกกันทั่วถึง มีทั้งหมด 10 เรื่อง ได้แก่ เทียวดำที่
ไทรโยคน้อย เมืองทวาราวดีที่จันทเสน คูแคนกะเทรียง ทะเลสาบกุ้ง เรื่องปอยหลวง
เมืองอุทสากรรม เขาเต่า พระยา เชียงราย และเมืองพระแท่นดงรัง

เกษมบรรณกิจ, สำนักพิมพ์. กองวิชาการ. เมืองโบราณของไทย. พระนคร :
เกษมบรรณกิจ, 2502. 140 หน้า. ภาพประกอบ.

รวบรวมรายชื่อเมืองโบราณไว้มากกว่า 70 เรื่อง แต่ละเมืองให้ความรู้
ย่อ ๆ ในเรื่องที่ตั้ง ประวัติความเป็นมาในอดีต และสภาพในปัจจุบันโดยระบุว่าเมือง
เหล่านั้นกลายมาเป็นจังหวัด อำเภอ หรือตำบลอะไรบ้าง เช่น เมืองศรีโคตรบูรณ์
ปัจจุบัน คือจังหวัดนครพนม เมืองซีคชิน เป็นเมืองที่สร้างในสมัยก่อนขอม ปัจจุบันเป็น
อำเภอบ้านหมอนในจังหวัดสระบุรี เมืองบางทรายสร้างขึ้นในสมัยสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ
ปัจจุบันเป็นตำบลบางทรายในจังหวัดชลบุรี ฯลฯ

จารุบุตร เรื่องสุวรรณ, ผู้เรียบเรียงและรวบรวม. ของดีอีสาน. พิมพ์ครั้งที่ 4.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2520. 344 หน้า.

รวบรวมเรื่องราวเกี่ยวกับภาคอีสาน เนื้อเรื่องเน้นหนักทางด้านนิทานวรรณคดี
ขนบธรรมเนียมประเพณี และการละเล่นพื้นเมือง ผู้อ่านจะได้รับความรู้เกี่ยวกับความ
เป็นมาของชนเผ่าไทย - ลาว สภาพโดยทั่วไปของจังหวัดภาคอีสาน การตั้งบ้านเรือน
การศึกษา ภาษาถิ่น ศาสนา การศึกษา การประกอบอาชีพ สินค้าพื้นเมือง และสถานที่
น่าเที่ยว เช่น ภูกระดึง ดงลาน ภูเวียง เขื่อนอุบลรัตน์ ฯลฯ

จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. พระราชนิพนธ์เสด็จประพาสไทรโยค.

พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา. 2504. 223 หน้า.

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชนิพนธ์หนังสือขึ้นเมื่อคราวเสด็จพระราชดำเนินทางชลมารคในปี ฉลุ นพศก จุลศักราช 1239 จากกรุงเทพฯ ไปนำตักไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ระหว่างทางทรงแวะมีสักการะพระปฐมเจดีย์ พระแท่นดงรัง พระราชนิพนธ์นี้มีลักษณะเป็นจดหมายเหตุบอกระยะทางที่เสด็จผ่าน ทรงพรรณนาถึงลักษณะบ้านเมือง ภูมิประเทศ ลมฟ้าอากาศ ประชาชนพลเมือง การประกอบอาชีพ และพันธุ์พืชพันธุ์สัตว์ประจำถิ่น เฉพาะในสำเนาแค้วนอยนอกจากความงามทางธรรมชาติของแก่งสารวัด เขาน้ำพุ ถ้ำพระ แก่งละว้า พุดองช้าง และน้ำตกไทรโยคแล้ว ยังทรงพระราชนิพนธ์ยังชี้ให้เห็นถึงลักษณะรูปร่างและสภาพชีวิตของสัตว์ต่าง ๆ เช่น นกกระทอย คีวิด สิง ค่าง บางขณะ เมื่อเสด็จกลับจากสำเนาแค้วนอยได้เสด็จผ่านสำเนาแค้วนใหญ่ไปจนถึงเมืองราชบุรี ทรงเล่าถึงการประทับแรมและการรับรองราชทูตโปรตุเกสซึ่งเข้ามาเจริญพระราชไมตรี

จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. พระราชหัตถเลขาพระบาทสมเด็จพระ

จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเมื่อเสด็จประพาสมณฑลราชบุรีในปีระกา ร.ศ. 128

(พ.ศ. 2452). พระนคร : กรมศิลปากร, 2504. 38 หน้า.

เป็นพระราชหัตถเลขาพระราชทานมายังพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (เมื่อยังดำรงพระยศเป็นมกุฎราชกุมาร ทรงสำเร็จราชการรักษาพระนคร) ทรงแถลงเรื่องเสด็จประพาสมณฑลราชบุรี ประกอบด้วยพระราชหัตถเลขา 6 ฉบับ ฉบับที่ 1 ทรงเล่าถึงการเสด็จจากกรุงเทพฯ ถึงราชบุรี เสด็จประพาสวัดสัตตนาถและวัดโคกหม้อ ฉบับที่ 2 ทรงเล่าเรื่องเสด็จทอดพระเนตรตลาดและถนนเมืองราชบุรี โรงทหาร วัดของมและสถานีรถไฟ ฉบับที่ 3 ทรงเล่าเรื่องการเสด็จพระปฐมเจดีย์ เสด็จทอดพระเนตรสนามจันทร์ เสด็จประพาสลำแม่น้ำน้อย ลำฟ้าชี เสด็จทอดพระเนตรเมืองกาญจนบุรี และวัดต่าง ๆ เช่น วัดชุมพลชนะสงคราม วัดเทวะสังฆาราม ฉบับที่ 4 เป็นเรื่องการเสด็จจาก

กาญจนบุรีไปทรงเปิดสะพานที่โพธาราม ประทับแรมเมืองราชบุรี เสด็จไปเมืองสมุทรสงคราม เสด็จประพาสปากอ่าว วัดอัมพวันเจติยาราม วัดควาตึงส์ ฌัมปีที่ 5 ทรงเล่าเรื่องเสด็จ ประพาสเมืองเพชรบุรี ตลาดเมืองเพชร วัดใหญ่ ทรงชมเชยของโบราณที่วัดใหญ่ เสด็จ ประพาสบ้านป็น และลำน้ำเพชรบุรี ฌัมปีที่ 6 ทรงเล่าเรื่องเสด็จประพาสบ้านลาว เขามหาสวรรค์ วัดอูทัย และวัดอื่น ๆ จนถึงการเสด็จกลับกรุงเทพฯ

จุดจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. พระราชหัตถเลขาพระบาทสมเด็จพระ
จุดจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเมื่อเสด็จประพาสหัวเมืองชายทะเลตะวันออกในปีมะเมีย
พ.ศ. 2425 ปีมะแม พ.ศ. 2426 และปีวอก พ.ศ. 2427. พิมพ์ครั้งที่ 3.
 นครหลวงกรุงเทพธนบุรี : โรงพิมพ์อักษรสมัย, 2516. (28 หน้า)

รวบรวมพระราชหัตถเลขาในพระบาทสมเด็จพระจุดจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว 10 ฌัมปี ซึ่งทรงเขียนมาถึงผู้ใกล้ชิดพระองค์ คือ เจ้าพระยาสุรวงศ์วิวัฒน์ (สมุหพระกลาโหม) สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระบวรราชปรีดิโกศล กรมหมื่นประจักษ์ศิลปาคม กรมหมื่น ภูเรศดำรงศักดิ์ สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอเจ้าฟ้าจุฑาธุชธราดัย กรมหลวงจักรพรรดิพงษ์ พระบรมวงศานุวงศ์และข้าราชการ เป็นพระราชหัตถเลขาเมื่อคราวเสด็จประพาสชายฝั่ง ทะเลตะวันออกในปีมะเมีย พ.ศ. 2425 3 ฌัมปี พระราชหัตถเลขาเมื่อคราวเสด็จ ประพาสทะเลฝั่งตะวันออกในปีมะแม พ.ศ. 2426 3 ฌัมปี และพระราชหัตถเลขาคราว เสด็จประพาสในปีวอก พ.ศ. 2427 อีก 4 ฌัมปี เนื้อเรื่องเกี่ยวกับการเดินทางระยะทาง ที่เสด็จ ที่จอดเรือ ที่ประทับแรม บ้านเมืองที่ผ่าน ดิถีขณะปฏิบัติประเทศ คดีฉันทม พระราช- กรณียกิจ ตลอดจนสถานที่น่าเที่ยว เช่น แหลมสิงห์ ปากน้ำเมืองจันทบุรี ปากน้ำประแสร์ เกาะเสม็ด น้ำตกคลองมะขาม น้ำตกพริว ฯลฯ

จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. พระราชหัตถเลขาเรื่องเสด็จประพาส
ลำน้ำมะขามเฒ่า. พระนคร : กรมศิลปากร, 2505. 51 หน้า.

พระราชหัตถเลขาเรื่องเสด็จประพาสลำน้ำมะขามเฒ่า เมื่อ พ.ศ. 2451 นี้ ทรงพระราชนิพนธ์เป็นรายงานพระราชทานมาอย่างที่ประชุมผู้สำเร็จราชการรักษาพระนคร อันมีสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร (คือพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ) ทรงเป็นประธาน สำหรับจะได้ประกาศข่าวที่เสด็จประพาสใหม่หาชนทราบ การเสด็จประพาสครั้งนี้ นับเป็นครั้งที่ 3 ในการเสด็จประพาสหัวเมืองฝ่ายเหนือในรัชกาลที่ 5 เป็นการเสด็จโดยรถไฟจนถึงเมืองนครสวรรค์ แล้วลงเรือพระที่นั่งลงลงมาเข้าปากน้ำมะขามเฒ่า ประพาสทางลำน้ำเมืองชัยนาท เมืองสุพรรณบุรี เมืองอ่างทอง และเมืองสิงห์บุรี ในพระราชหัตถเลขา ทรงบรรยายถึงภูมิประเทศ ต้นไม้ ลำน้ำ ปลา สภาพบ้านเมือง วัฒนาอาราม ราษฎรที่มาเฝ้า การทอดผ้าป่า การทอดกฐิน และลักษณะของลมฟ้าอากาศ

จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. ระยะทางเสด็จประพาสมณฑลอยุธยาเมื่อ
ปีชกาล พ.ศ. 2421. พระนคร : โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, 2470.
62 หน้า.

พระราชนิพนธ์นี้เป็นระยะทางรายวันการเสด็จประพาสทางชลมารค นับแต่เสด็จออกจากพระราชฐาน ณ วันเสาร์ เดือน 12 ขึ้น 1 ค่ำ จนเสด็จนิวัติพระนครในวันอังคาร เดือน 12 ขึ้น 11 ค่ำ รวม 11 วัน เนื้อเรื่องว่าด้วยการบำเพ็ญพระราชกรณียกิจอันได้แก่ การเสด็จพระราชทานกรฐินยังวัดต่าง ๆ การทอดพระเนตรโบราณวัตถุสถาน ภูเขาน้ำร้อนจะไคร้รู้จักตำนานและสถานที่สำคัญ ๆ เช่น ตำนานพระนครหลวง ตำนานวัดเทพจันทร์ ตำนานวัดมณีเชลขันท์ ศิลาพระจันทร์ลอย พระนารายณ์ราชนิเวศน์ ศักวิชัยเขนทร ศักปิฐุ ศาลพระกาฬ พระปรารักษ์สามยอด วัดพระนอนจักรสีห์ ฯลฯ นอกจากนี้ผู้ทรงพระราชนิพนธ์ยังทรงพระราชวินิจฉัยลักษณะภูมิประเทศ บ้านเรือน และผู้คนตามลำน้ำที่เสด็จผ่าน ท้ายเล่มมีภาคผนวก เป็นสำเนาจารึกที่ฐานอุโบสถวัดป่าโมกข์ ระยะทางเสด็จประพาสเมืองลพบุรี ระดับน้ำ และโคลงชดอพระพุทธรูปไสยาสน์

จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. ระยะทางเสด็จพระราชดำเนินประพาส
ทางบก ทางเรือ รอบแหลมมาลายู รัตนโกสินทร์ศก 109. พระนคร :
 ศึกษาภัณฑ์พาณิชย์, 2507. 2 เล่ม.

เนื้อเรื่องเป็นบันทึกการเดินทางทางบก ทางเรือ ตั้งแต่วันที่ 16 เมษายน -
 15 มิถุนายน พ.ศ. 2433 ออกจากกรุงเทพฯ ไปชุมพร ระนอง ภูเก็ต พังงา กระบี่
 ตรัง สตูล เข้าเขตหัวเมืองมาลายู ปีนัง สิงคโปร์ ซากลับผ่านสงขลา เกาะสมุย เกาะพัง
 เกาะดังกาจิ๋ว ชุมพร สัมพรชัยยอด แล้วจึงเข้ากรุงเทพฯ พระราชนิพนธ์นี้ทรงไว้ในสมุด
 เล่มเล็ก ๆ 6 เล่ม อย่างบันทึกความทรงจำ แต่ละเล่มเป็นลายพระราชหัตถ์ด้วย มีชื่อ
 หนังสือซึ่งทรงแต่งสำหรับให้คนอ่าน จึงมีคำที่คนสมัยนี้ไม่เข้าใจ และมีนามบุคคลเป็นอันมาก
 ที่คนเดี๋ยวนี้ไม่อาจทราบได้ ถึงกระนั้นก็ช่วยให้ผู้อ่านทราบถึงความเป็นอยู่ในบ้านเมืองที่
 เสด็จพระราชดำเนินไปถึง ได้เห็นภูมิประเทศ ตลอดจนเส้นทางเดินทางท่องเที่ยวสมัยนั้น
 เพราะพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าทรงสังเกตและจดจำสิ่ง ๆ ที่พบมาเล่าเหมือนหนึ่งทรง
 ภาษารูปมาให้เห็น

จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ และดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระยา.
เสด็จประพาสต้นในรัชกาลที่ 5. พระนคร : สำนักพิมพ์ประพาสต้น, 2497.
 215 หน้า.

รวมเรื่องการเสด็จประพาสต้นไว้ 3 เรื่อง เรื่องที่ 1 สมเด็จพระยาดำรง
 ราชานุภาพ ทรงนิพนธ์เป็นจดหมายนายทรงอนุภาพ ถึงเพื่อนชื่อประคิษฐ์ รวม 8 ฉบับ
 เล่าเรื่องการเสด็จประพาสต้นครั้งแรกใน ร.ศ. 123 (พ.ศ. 2447) มีเรื่องเกี่ยวกับ
 เมืองราชบุรี สมุทรสงคราม เพชรบุรี สุพรรณบุรี และอยุธยา เรื่องที่ 2 พระราชนิพนธ์
 เรื่องเสด็จประพาสต้นครั้งที่ 2 ร.ศ. 125 (พ.ศ. 2449) เป็นสำเนาจำหน่ายเหตุที่
 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชนิพนธ์โดยคำรัสให้สมเด็จพระเจ้า
 ลูกเธอเจ้าฟ้าปิณฑาพดล กรมขุนอุทอง เขตขัตติยานารี ทรงเขียนไว้ในคราวเสด็จประพาส
 เนื้อเรื่องกล่าวถึงการเดินทางทางเรือ มีเรื่องการนมัสการพระพุทธรูป ความตักตี่ลิตท์

ของพระพุทธไสยาสน์วัดป่าโมก โบราณวัตถุสถาน บริเวณเมืองกำแพงเพชร เช่น กำแพงเมือง วัดพระแก้ว หลักเมือง เป็นต้น เรื่องที่ 3 พระราชทัณฑ์เลขาเรื่องเสด็จประพาสลำน้ำมะขามเต่า พ.ศ. 2451 ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ ทรงพระราชินิพนธ์เป็นรายงานพระราชทานมาอยู่ที่ประชุมผู้สำเร็จราชการรักษาพระนคร อันมีสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมาร (คือพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว) ทรงเป็นประธาน

ชัยพฤกษ์, กองบรรณาธิการ. 71 จังหวัด. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครหลวงฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2515. 236 หน้า. ภาพประกอบ, แผนที่. (หนังสืออ่านสำหรับเยาวชนตามโครงการหนังสือเด็กชุดที่ 3 อันคับที่ 4)

เป็นหนังสือชุดเด็กประเภทสารคดีท่องเที่ยวเมืองไทย รวบรวมเรื่องราวของจังหวัดต่าง ๆ ไว้ 20 จังหวัดเท่านั้น ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น จันทบุรี เชียงใหม่ ชุมพร ชนบุรี นครปฐม นครพนม นครศรีธรรมราช นราธิวาส บัณฑิตานี พระนครศรีอยุธยา ระนอง ยะลา ร้อยเอ็ด เพชรบุรี แพร่ ภูเก็ต มหาสารคาม ลพบุรี ลำปาง ในแต่ละจังหวัดให้รายละเอียดเกี่ยวกับที่ตั้งจังหวัด จำนวนประชากร การประกอบอาชีพ ประวัติเมือง ลักษณะภูมิประเทศ และสถานที่น่าเที่ยว ทั้งที่เป็นโบราณวัตถุสถาน และสถานที่ที่มีความงามทางธรรมชาติ

คำรกราชานุกาพ, สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ. จดหมายเหตุทางเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย เสด็จตรวจราชการหัวเมืองใน ร.ศ. 117, 119. พิมพ์ครั้งที่ 2. พระนคร : โรงพิมพ์ชาวทหารอากาศ, 2515. 81 หน้า.

จดหมายเหตุระยะทางเสนาบดีกระทรวงมหาดไทยเสด็จตรวจราชการหัวเมืองใน ร.ศ. 117, 119 ประกอบด้วยจดหมายเหตุ 2 ฉบับ ฉบับแรกเป็นจดหมายเหตุระยะทางสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย เสด็จตรวจราชการหัวเมืองมณฑลกรุงเก่า มณฑลนครไชยศรี และมณฑลราชบุรี ใน ร.ศ. 117 (พ.ศ. 2441) ฉบับที่สองเป็นเรื่องการเสด็จตรวจราชการเมืองชลบุรี ฉะเชิงเทรา เมื่อเดือนมกราคม

ร.ศ. 119 (พ.ศ. 2443) จดหมายเหตุระยะทางเสด็จตรวจราชการหัวเมืองทั้ง 2 ฉบับนี้ สมเด็จพระยาคำรงฯ ทรงเรียบเรียงอย่างละเอียด ทั้งในคานภูมิสถาน บ้านเมือง การคมนาคม การค้าขาย การเกษตร การปกครอง การศาสนา การศาล และอื่น ๆ

คำรกราชานุกาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยา. เที่ยวตามทางรถไฟ.

พิมพ์ครั้งที่ 5. พระนคร : โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ, 2510. 134 หน้า.

เรื่องเที่ยวตามทางรถไฟนี้ สมเด็จพระยาคำรงฯ ทรงพระนิพนธ์ประทานให้กรมรถไฟไว้เป็นตอน ๆ กล่าวถึงความสำคัญของสถานีและเมืองตามทางรถไฟผ่าน สายเหนือเริ่มตั้งแต่บางปะอิน พระนครศรีอยุธยา พระพุทธบาท ลพบุรี นครสวรรค์ พิษณุโลก และอุตรดิตถ์ สายตะวันออกเฉียงเหนือ คือ สระบุรี และนครราชสีมา นอกจากนั้นจะได้รับความรู้เกี่ยวกับตำนาน เช่น ตำนานพระราชวังบางปะอิน ตำนานพระนครศรีอยุธยา ตำนานพระพุทธบาท ตำนานเมืองลพบุรี ตำนานเมืองนครสวรรค์ ฯลฯ แล้ว ยังได้ทราบถึงสถานที่น่าเที่ยวในแต่ละเมือง เช่น พระราชวังบางปะอิน พระราชวัง พระราชวังหลวง วังจันทร์เกษม วังหลัง และวัดสำคัญ ๆ ในจังหวัดพระนคร-ศรีอยุธยา ป้อมและกำแพงวังที่สร้างในสมัยสมเด็จพระนารายณ์ หลักรเมือง พระปรางค์สามยอด ศาลพระกาฬ วัดมหาธาตุ ฯลฯ ในจังหวัดลพบุรี เป็นต้น

คำรกราชานุกาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยา. เรื่องเที่ยวที่ต่าง ๆ

ภาคที่ 4 ว่าด้วยเที่ยวมณฑลนครราชสีมา มณฑลอุดร และมณฑลร้อยเอ็ด.

พิมพ์ครั้งที่ 3. พระนคร : อรุณการพิมพ์, 2512. 71 หน้า.

หนังสือเรื่องนี้เดิมพระยาศรีวรวงศ์ (มรว. จิตร สุทัศน์ ณ อยุธยา) แต่งไว้คราวตามเสด็จสมเด็จพระยาคำรงฯ ไปตรวจราชการยังมณฑลเหล่านั้น เขียนเป็นจดหมายเหตุมีข้อความเกี่ยวกับราชการอยู่หลายอย่างไม่เหมาะที่จะนำพิมพ์อ่านเป็นเรื่องทั่ว ๆ ไป สมเด็จพระเจ้า จึงทรงนำมาคัดทอนแล้วแต่งเพิ่มเติม ด้วยสำนวนโวหารของพระองค์เอง โดย นายยิ้ม บัณฑิตช่างกูร ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งหัวหน้ากองจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร

ช่วยตรวจสอบทำเชิงอธิบายชื่อบุคคลและสถานที่ต่าง ๆ เนื้อเรื่องกล่าวถึงการเดินทางจากกรุงเทพฯ วยรถไฟจากสถานีกรุงเทพ ผ่านมณฑลต่าง ๆ เกี่ยวกับแต่ละมณฑล ทรงให้ข้อสังเกตด้านลักษณะภูมิประเทศ บ้านเมือง บ้าน ร้าน ตลาด การทำมาหากินของพลเมือง โรงเรียน และสถานที่สำคัญ ๆ

คำทรงราชานุญาต, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา และคนอื่น ๆ. อธิบายถึงเรื่องเที่ยว เที่ยวทะเลตะวันออก เที่ยวมณฑลเพชรบูรณ์ เที่ยวน้ำตกเจ้าอนันท์กที่เกาะกูด เที่ยวไทรโยค. พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2504. 221 หน้า. ภาพประกอบ.

รวมงานพระนิพนธ์ 5 เรื่อง คือ อธิบายเรื่องเที่ยว พระนิพนธ์ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาคำทรงราชานุญาต ทรงอธิบายถึงคุณและโทษของการท่องเที่ยว ลักษณะของการเดินทางท่องเที่ยวสมัยก่อน การเตรียมตัวก่อนเดินทาง พร้อมทั้งข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการเที่ยวชมภูมิประเทศตามเส้นทางต่าง ๆ หัวพระราชอาณาจักร 15 เส้นทาง เที่ยวทะเลตะวันออก เป็นพระนิพนธ์ของพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระสมมตอมรพันธ์ ทรงนิพนธ์แบบจดหมายเหตุ พรรณนาการเดินทางด้วยเรือกลไฟในทะเลตะวันออก ไปพบเห็นสภาพท้องทะเลและสิ่งอื่น ๆ เช่น พระสมุทรวรเจดีย์ ป้อมผีเสื้อสมุทร ปรากฏการ เกาะสี่ซัง เกาะเสม็ด อ่าวระยอง เกาะช้าง เกาะกูด นอกจากนี้ยังให้ความรู้เกี่ยวกับพันธุ์พืชและสัตว์ทะเลนานาชนิด เที่ยวน้ำตกเจ้าอนันท์กที่เกาะกูด เป็นพระนิพนธ์ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช ทรงอธิบายถึงภูมิประเทศและทิวทัศน์ของเกาะกูด โดยเฉพาะบริเวณน้ำตกเจ้าอนันท์กนั้น ทรงกล่าวถึงอย่างละเอียดทั้งในค่านลักษณะธารน้ำ น้ำตก รวมทั้งต้นไม้ที่ขึ้นแถบนั้น เที่ยวมณฑลเพชรบูรณ์ พระนิพนธ์ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาคำทรงราชานุญาต เป็นเรื่องการเดินทางจากกรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 21 มกราคม ร.ศ. 123 ไปทางเรือตามลำน้ำเจ้าพระยา ขึ้นบกที่เมืองบางมูลนาค แขวงจังหวัดพิจิตร เดินทางบกตัดไปเมืองเพชรบูรณ์เมืองหล่มสัก ผ่านท้องที่ใดก็ทรงอธิบายลักษณะภูมิประเทศ สภาพบ้านเรือน

การทำมาหากินของราษฎร นอกจากนี้ยังทรงให้ข้อสันนิษฐานทางโบราณคดีเกี่ยวกับเมืองเพชรบูรณ์ และยกตำนานเมืองหล่มสักไว้ในเรื่อง เที่ยวไตรโยค พระนิพนธ์ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอเจ้าฟ้ากรมพระยานุพันธ์นพวงศ์ ทรงนิพนธ์ทำนองจดหมายเหตุบันทึกเรื่องราวการเสด็จประพาสไตรโยคทางเรือ ใน พ.ศ. 2464 ให้ความรู้เกี่ยวกับชื่อเกาะ แก่ง เรือว (ที่น้ำเชี่ยว) หน้าผา ภูเขา ถ้ำ น้ำพุ น้ำโจน น้ำตก ตลอดจนราษฎรที่ตั้งบ้านเรือนอยู่ริมฝั่งน้ำ ทั้งนี้ผู้พนธ์ได้ยกพระราชนิพนธ์เสด็จพระราชดำเนินประพาสไตรโยคใน พ.ศ. 2431 ขึ้นมาเปรียบเทียบให้ผู้อ่านเห็นลักษณะภูมิประเทศที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา

คำทรงราชานุกาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. อธิบายระยะทางล่องลำน้ำถึงตั้งแต่เมืองเชียงใหม่ถึงปากน้ำโท. พิมพ์ครั้งที่ 2. พระนคร : โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, 2473. 45 หน้า.

อธิบายระยะทางล่องลำน้ำพิง ักพิมพ์ครั้งแรกใน พ.ศ. 2470 โดยโรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร. เพื่อถวายแด่เจ้านายที่เสด็จไปประพาสมณฑลพายัพในปีนั้น เนื้อเรื่องอธิบายระยะทางซึ่งผู้ทรงนิพนธ์ได้ล่องเรือจากเมืองเชียงใหม่มาตามลำน้ำถึงระหว่างวันที่ 11 กุมภาพันธ์ ถึง 8 มีนาคม พ.ศ. 2464 ทรงนิพนธ์ทำนองบันทึกประจำวันอธิบายระยะทางและสถานที่ที่พยานมาตลอดทาง ทั้งนี้ทรงยกตำนานสถานที่ ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีมาประกอบเรื่องด้วย เช่น เวียงป่าซาง ตำนานเวียงป่าซาง พระธาตุจอมทอง ตำนานพระธาตุจอมทอง ประเพณีสงกรานต์พระธาตุ เป็นต้น นอกจากนี้ยังทรงให้รายชื่อเกาะแก่ง และพรรณนาดัชนีภูมิประเทศในลำน้ำพิง ไว้อย่างละเอียด

คำทรงราชานุกาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. เอกสารตรวจราชการเมืองนครไชยศรี. พิมพ์ครั้งที่ 2. พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2511. 31 หน้า.

เนื้อเรื่องเป็นรายงานการเสด็จตรวจราชการในมณฑลนครไชยศรี ในปี ร.ศ. 117 ทรงกล่าวถึงภูมิสถานบ้านเมือง การคมนาคม การค้าขาย การเกษตร การปกครอง การศาสนา การศาล และความเป็นอยู่ของราษฎร เมื่อทรงพบข้อบกพร่องในราชการก็ทรงบันทึก

ชี้แจงเสนอขอแก้ไข หนังสือเล่มนี้จะช่วยให้ผู้อ่านได้ทราบถึงลักษณะการปกครองของ
บ้านเมืองในสมัยรัชกาลที่ 5 ตลอดจนลักษณะภูมิประเทศ ในบ้านสถานที่น่าเที่ยว ผู้เขียน
ได้ทรงกล่าวถึงพระปฐมเจดีย์ พระประโพนเจดีย์ และพระราชวังนครปฐม

ตรี อมาตยกุล. ของดีในประวัติศาสตร์และโบราณคดี. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ :
แพรวพินทยา, 2516. ภาพประกอบ.

หนังสือเรื่องนี้ เคยพิมพ์มาแล้วโดยใช้นามว่านิทานประวัติศาสตร์และโบราณคดี
เนื้อเรื่องประกอบด้วย เรื่องทางชีวประวัติ เรื่องเมืองโบราณบางเมือง ประวัติศิลปกรรม
ไทย เรื่องสถานที่ โบราณวัตถุสถานที่สำคัญ ๆ และเรื่องการท่องเที่ยว แต่ละเรื่องจบ
ในบท เรื่องที่น่าสนใจได้แก่ เรื่องราวของพระเจ้าปราสาททอง ลพบุรีอดีตและปัจจุบัน
ไปเพชรบูรณ์ เมืองโบราณที่ตำบลพงศึก ประวัติวัดพนัญเชิง ของดีที่ศาลหลักเมือง ประวัติ
พระมหามณีรัตน์ปฏิมากร เจดีย์พุทธคยา และเขาพระวิหาร

ตรี อมาตยกุล. ประวัติเมืองสำคัญ. พระนคร : แพรวพินทยา, 2513. 578 หน้า.
ภาพประกอบ.

เมืองสำคัญที่ผู้เขียนนำมารวบรวมไว้ได้แก่ เมืองราชบุรี พระนครหรืออยุธยา
สระบุรี ลพบุรี นครปฐม และเพชรบุรี การเรียบเรียงให้รายละเอียดเกี่ยวกับแต่ละ
จังหวัดตามลำดับ ในเรื่องสภาพภูมิศาสตร์ กล่าวถึงที่ตั้งของจังหวัด ^{ระยะทาง} ระยะเวลาจากกรุงเทพฯ
การคมนาคม ในเรื่องภูมิศาสตร์เศรษฐกิจ กล่าวถึงพืชผลและอุตสาหกรรม ที่พักผ่อน
อาสียของประชากร ในเรื่องตำนานเมืองกล่าวถึงประวัติเมืองนั้น ๆ พอเป็นสังเขป
ในเรื่องโบราณสถาน มีรายชื่อโบราณสถานที่น่าเที่ยว ซึ่งผู้เขียนได้ระบุถึงตำแหน่งที่ตั้ง
ของสถานที่นั้น ๆ พร้อมประวัติความเป็นมาอย่างย่อ ๆ

ตรี อมาตยกุล. เมืองทองของไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. พระนคร : แพร่พิทยา, 2513.
683 หน้า. ภาพประกอบ.

กล่าวถึงจังหวัด สุโขทัย กาญจนบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรีและจันทบุรี ในแต่ละจังหวัดให้ความรู้เกี่ยวกับ ภูมิประเทศและสภาพทั่วไป พืชผลและอุตสาหกรรม การคมนาคมที่พึก คำนานเมือง และโบราณสถาน เกี่ยวกับโบราณสถานให้รายละเอียดมาก ตัวอย่างเช่น ในจังหวัดสุโขทัย แยกกล่าวเป็นโบราณสถานในบริเวณเมืองใหม่ มี ศาลแม่ย่า ขอมคำคิน โบราณสถานในเมืองเก่ามี วัดเจดีย์สูง วัดตระพังทองหลวง ถนนพระร่วง กำแพงเมืองเก่า วัดตระพังทอง พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติรามคำแหง ฯลฯ โบราณสถานนอกเมืองเก่ามี วัดศรีชุม วัดพระพายหลวง เตาทุเรียง วัดเชตุพน วัดเจดีย์สี่ห้อง “ข้างลอม” ในบริเวณอรัญญิกของพ่อขุนรามคำแหงมี วัดป่ามะม่วง หอเวทาดิยมหาเกษคร-พิมาน เป็นต้น

ตรี อมาตยกุล. เมืองเหนือและเมืองใต้. พระนคร : แพร่พิทยา, 2513. 454 หน้า.
ภาพประกอบ.

เมืองเหนือและเมืองใต้ เป็นวรรณกรรมที่ให้ความรู้ทางภูมิประเทศและการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงราย น่าน แพร่ อุตรดิตถ์ ตาก ประจวบคีรีขันธ์ และนครศรีธรรมราช ผู้แต่งเขียนขึ้นจากประสบการณ์ของตนเองเมื่อครั้งที่ได้ไปเยือนจังหวัดเหล่านั้น เนื้อเรื่องบรรยายถึง สภาพภูมิประเทศและโบราณสถานของแต่ละจังหวัด แนะนำสถานที่น่าท่องเที่ยวประจำจังหวัดนั้น ๆ พร้อมกับประวัติที่น่าสนใจของสถานที่เหล่านั้นด้วย

เทพไท (นามแฝง). ล่องแก่งโขง. พระนคร : โอเคียนส์โตร, 2506. 214 หน้า.

ภาพประกอบ.

ผู้เขียนนำเรื่องการเดินทางทางเรือในลำน้ำโขง จากเมืองเชียงแสนไปยังเมืองเชียงของ ด้วยคำประพันธ์แบบร้อยกรอง มีทั้งคำกลอนสุภาพ กาพย์เห่เรือ และกลอนกลอนบทต่าง ๆ เนื้อเรื่องพรรณนาถึงลักษณะภูมิประเทศที่เป็น เกาะ แก่ง หน้ำผา หนองน้ำ และหาดทราย ตลอดจนบ้านเมือง และวัดวาอารามที่เรือแล่นผ่านไป เช่น

หนองสามขา บ้านแหลมทอง สบกก เกาะผาคำ ปงของ บ้านหาคบาย แก่งชมชู้ หาด
ชะเลง แก่งโลกเงือก แก่งลูกสิง เมืองกาน ห้วยทรายมาน หนองแม่หมาย แก่งน้อย
เมืองแก้ว คอยมาธาตุ วัดศรีคอนชัย วัดสบสม วัดแก้ว วัดหลวง ฯลฯ สถานที่ใดมีเรื่อง
เล่าหรือประวัติความเป็นมา ผู้เขียนก็ยกตำนานหรือนิทานขึ้นมาเล่าประกอบ ดังเช่น
นิทานเรื่องเงือก นิทานเรื่องเมืองกาน เรื่องน้อยเมืองแก้ว และเรื่องหนองแม่หมาย
เป็นต้น

นริศรานุวัตติวงศ์, สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยา. จดหมายระยะทางไปพิษณุโลก.

พระนคร : โรงพิมพ์พระจันทร์, 2506. 107 หน้า. ภาพประกอบ.

"จดหมายระยะทางไปพิษณุโลก" นี้ สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศฯ ทรง
นิพนธ์เมื่อครั้งที่ได้ทรงรับมอบหมายให้ไปตรวจดูสถานที่ซึ่งจะปลูกสร้างที่ประทับพลับพลา
ตามเส้นทางเสด็จพระราชดำเนินขึ้นไปหลอพระพุทธรชินราชจำลอง ณ เมืองพิษณุโลก
มาเป็นพระประธานในอุโบสถวัดเบญจมบพิตร เมื่อ ร.ศ. 120 การเสด็จไปพิษณุโลก
ครั้งนี้ทรงเขียนทำนองจดหมายเหตุการณ์เล่าเรื่องราวประกอบด้วยแผนที่และภาพสิ่ง
แปลกงดงาม จับพระทัยไว้อย่างดีถ้วน ทรงบันทึกเรื่องและรูปภาพไว้ตลอดทางที่เสด็จไป
โดยทางเรือจนถึงเมืองสุโขทัย ทรงพรรณนาถึงภูมิประเทศ สภาพความเป็นอยู่ของราษฎร
รูปลักษณะของวัดวาอาราม ตลอดจนเขียนถ่ายจำลองภาพศิลปกรรมอันงดงามควรจดจำไว้
เป็นแบบอย่างโดยละเอียด นอกจากจะให้ความรู้แก่ผู้สนใจศึกษาวิชาการช่างและโบราณ
คดีแล้ว ยังเป็นประโยชน์ด้านภูมิประเทศและการท่องเที่ยวเมืองพิษณุโลกอีกด้วย

นริศรานุวัตติวงศ์, สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยา. จดหมายระยะทางไปมณฑลราชบุรี.

กรุงเทพมหานคร : ห้างศิwap, 2516. 26 หน้า. ภาพประกอบ.

เป็นบันทึกจดหมายเหตุการณ์ระหว่างวันที่ 3-13 มีนาคม ร.ศ. 121
(พ.ศ. 2445) คราวที่ผู้นิพนธ์เสด็จไปตรวจราชการ ณ มณฑลราชบุรี ทรงบันทึกสิ่งที่
พบเห็นทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นลักษณะภูมิประเทศ ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน วัดวา
อาราม โบราณสถาน แมกระหังลวดลายสวยงามทางการช่าง ก็ทรงถ่ายทอดไว้ในสมุด
อย่างดีถ้วน การเสด็จไปมณฑลราชบุรีครั้งนี้ทรงเขียนไว้ในสมุดบาง ๆ เล่มที่พบและนำ
มาพิมพ์นี้มีเฉพาะตอนต้นจนเสด็จถึงราชบุรีไม่มีตลอดจนสิ้นระยะทางเสด็จ

บริสุทธิ์ ประสพทรัพย์. เดินหน้าเข้าป่า. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ม.ป.ป.
264 หน้า. ภาพประกอบ.

เดินหน้าเข้าป่าเป็นบันทึกการท่องเที่ยวป่า เขียนขึ้นจากประสบการณ์ แม้เนื้อหาบางเรื่องไม่ใช้การท่องเที่ยวชมธรรมชาติ ชมความงามของป่าโดยตรง เช่น เรื่องปล่อยเสือเข้าป่าห้วยขาแข้ง. ไปดูบ้านเขมรอพยพที่ชายแดน แต่ความช่างจดจำและช่างสังเกตของผู้เขียนทำให้เขานำสิ่งที่พบเห็นและการเดินทางอันสนุกสนานมาเล่าไว้ทุกตอน "เดินหน้าเข้าป่า" มีเรื่องล่องแพที่แก่งแมกก ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวที่ตื่นเต้นและแปลกไปจากการท่องเที่ยววิธีอื่น เรื่องวันคืนที่ป่าสามหลั่น เป็นการพรรณนาความงามของวนอุทยานสามหลั่นที่จังหวัดสระบุรี เรื่อง 35 ไร่กับสัตว์ป่าเขาเขียว ผู้เขียนทียบยกสภาพของป่ากับความเป็นอยู่ของสัตว์ป่าในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว เขาชนไก่ มาเสนอต่อผู้อ่าน นอกจากนี้ก็มีเรื่อง พलयุมทรัพย์แห่งเมืองจันทน์ และแรมคืนที่ป่าเขาใหญ่ก่อนเดินเตล็ดสู่น้ำตกนางรอง

บุญช่วย ศรีสวัสดิ์. เชียงใหม่และภาคเหนือ. พระนคร : ศรีสวัสดิ์, 2504.
682 หน้า. ภาพประกอบ, แผนที่.

เขียนขึ้นจากการที่ผู้เขียนเคยอยู่และเคยท่องเที่ยวหลายหัวเมืองในภาคเหนือ อาศัยเอกสาร พงศาวดาร. คำานานเมือง ประวัติสถานที่ รวมทั้งสอบถามจากครู ผู้เป็นเจ้าของถิ่นในจังหวัดต่าง ๆ เนื้อหาให้รายละเอียดกว้างขวาง ลักษณะรูปเล่มไม่ใหญ่มาก มีสารบัญชั้เรื่องอย่างละเอียด วิธีเขียน ให้เรื่องราวกว้าง ๆ เกี่ยวกับเมืองเหนือ ซึ่งประกอบด้วยจังหวัด เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง เชียงราย แพร่ น่าน และแม่ฮ่องสอน ผู้อ่านจะไล่ทราบถึงเสน่ห์เมืองเหนือ สาวชาวเมือง การเดินทางไปเหนือ สิ่งที่จะได้พบเห็น ประวัติเมืองเหนือ ตลอดจนลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ทรัพยากร อาชีพ ชนพื้นเมือง การคมนาคม การศึกษา และอนาามัย สำหรับสถานที่ที่เยี่ยมชมนั้นจัดไว้ในเนื้อเรื่องตอนที่กล่าวถึงแต่ละจังหวัด

บุญเสริม สาคกรากัย และสังกิต จันทนะโพธิ. อดีตลานนา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
เรื่องศิลป์, 2520. 120 หน้า. ภาพประกอบ.

การเรียบเรียงใช้วิธีเขียนภาพ แต่ละภาพเขียนคำบรรยาย รวบรวมไว้ภายใต้
หัวข้อเรื่อง อดีตลานนา เจ้านาย คมนาคม สถานที่ ประเพณี ศิลปะ และเบ็ดเตล็ด
อดีตลานนา กล่าวถึงการคมนาคมระหว่างกรุงเทพฯกับหัวเมืองเหนือในสมัยโบราณ
เจ้านาย เป็นการลำดับเจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ จากเจ้ากาวิโรรส เจ้าอินทวิชยานนท์
เจ้าอินทวโรรสสุริยวงศ์ จนถึงเจ้าแก้ววรัฏฐ ระบุชื่อประวัติและเหตุการณ์สำคัญในระยะ
ที่แต่ละองค์ครองเมือง การคมนาคม มีภาพการเดินทางด้วยเรือหางแมลงป่อง อธิบาย
ลักษณะและการต่อเรือชนิดนี้ ภาพเครื่องบินรุ่นแรกที่มาลงเชียงใหม่ ภาพสมเด็จพระวชิร
มาตุจฉาเจ้าทรงเก้าอี้คานหามจากเชิงคอยขึ้นไปมัสการพระบรมธาตุคอกยสุเทพ ภาพแพ
บรรทุกถาด ภาพช่างบรรทุกของ และเรื่องการตัดถนนขึ้นคอกยสุเทพ สถานที่ นำภาพ
ครั้งอดีตของสถานที่ต่าง ๆ ในเมืองมารวบรวมไว้ เช่น ถนนทานแพ สีแยกอุปกุด โรง
ไปรษณีย์ ศาลาตลาด ฯลฯ ประเพณี มีภาพเกี่ยวกับประเพณีที่สำคัญ ๆ เช่น พิธีถือน้ำ
พระนิพิตสัตยา ขบวนแห่ครัวทาน การแห่ศพ ขบวนแห่องค์กฐินและการจุดของไฟ ศิลปะ
มีภาพเทวคาปูนปั้นที่ผนังพระวิหารวัดโพธาราม ในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ ภาพวัด
เจดีย์เจ็ดยอด หอคำเชียงใหม่ หอถังสกลและวัดจามเทวี ที่จังหวัดลำพูน เบ็ดเตล็ด
มีเรื่องโรงเรียนคาราวิทยาดับ โรงเรียนแห่งแรกของเชียงใหม่ พระคัมภีร์หัวเมือง
ตลาดวโรรสในอดีต และเรื่องการปลูกฝ้ายป้องกันไข้ทรพิษในสมัยโบราณ

โบราณราชธานินทร์, พระยา. ระยะทางเสด็จประพาสแม่น้ำน้อยและลำแม่น้ำใหญ่
มณฑลกรุงเก่าและมณฑลนครสวรรค์. พระนคร : บุญส่งการพิมพ์, 2504.
70 หน้า.

เป็นหนังสือที่พระยาโบราณราชธานินทร์ (พร เดชะคุปต์) ขณะดำรงตำแหน่ง
อุปราชมณฑลกรุงเก่า เรียบเรียงทูลเกล้าฯ ถวายพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
เมื่อคราวเสด็จประพาสมณฑลกรุงเก่าและมณฑลนครสวรรค์ เนื้อเรื่องส่วนใหญ่เป็นการสรุป
กำหนดการที่เสด็จพระราชดำเนินโดยเรือพระที่นั่งจากกรุงเทพฯ ไปประทับแรมที่พระราชวัง

บางปะอิน จากนั้นได้เสด็จไปตามลำแม่น้ำน้อยและลำแม่น้ำใหญ่ในมณฑลกรุงเก่า และมณฑลนครสวรรค์ หมายเหตุการเดินทางแต่ละวันให้ความรู้ทั่วไปเรื่องเกี่ยวกับอำเภอหรือท้องถิ่นที่จะเสด็จโดยสรุป เช่น ภูมิประเทศ พาหนะในท้องที่นั้น อารูธ พลเมือง และเงินผลประโยชน์แผ่นดิน ซึ่งจัดเก็บ ๗ ที่ว่าการอำเภอ หากอำเภอใดมีประวัติที่น่าสนใจ ผู้เรียบเรียงก็ได้นำมากล่าวอย่างย่อ ๆ ค่ะ

ปกเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. จดหมายเหตุพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จเยี่ยมมณฑลฝ่ายเหนือและนครเชียงใหม่ พ.ศ. 2469.

พระนคร : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2507. 92 หน้า.

เป็นเรื่องเกี่ยวกับการเสด็จประพาสมณฑลฝ่ายเหนือได้แก่เมือง พิษณุโลก แพร่ ลำปาง เชียงราย เชียงแสน ลำพูน และเชียงใหม่ กล่าวถึงการรับเสด็จ พระราชพิธีต่าง ๆ และพระราชกรณียกิจในระหว่างการเสด็จประพาส

ประทุม ชุ่มแข็งพันธ์, ผู้เรียบเรียง. โบราณวัตถุสถานในภาคใต้ตอนเหนือ.

กรุงเทพมหานคร : กรมศิลปากร, 2517. 216 หน้า.

เป็นหนังสือที่จัดพิมพ์ขึ้นเนื่องในงานเสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ นครศรีธรรมราชเมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2517 ให้ความรู้เกี่ยวกับจังหวัดภาคใต้ 7 จังหวัด คือ ชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี พังงา ภูเก็ต กระบี่ และนครศรีธรรมราช การเรียบเรียงกล่าวถึงสภาพภูมิศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติ อาชีพ ชนพื้นเมืองดั้งเดิม และวัฒนธรรมประเพณีของภาคใต้อย่างกว้าง ๆ ก่อน แล้วจึงแยกกล่าวถึงแต่ละจังหวัด โดยระบุที่ตั้ง การปกครอง อาณาเขต ลักษณะภูมิประเทศ ทรัพยากรธรรมชาติ อาชีพ ประวัติเมือง โบราณวัตถุสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี เช่น วัดประเดิม พระมาลากเจดีย์ วัดพระขวาง ถ้ำไกรลาส ถ้ำสุวรรณ พระบรมธาตุวัดสวีในจังหวัดชุมพร เมืองถลางเก่า วัดพระทอง วัดมงคลนิมิตร วัดฉลอง อนุสาวรีย์ท้าวเทพกษัตรี - ท้าวศรีสุนทร ในจังหวัดภูเก็ต วัดมหาธาตุวรมหาวิหาร วัดหน้าพระลาน พระเจดีย์ยักษ์ สระล้างควาย และศาลาหน้าเมืองในจังหวัดนครศรีธรรมราช

ประยูทศ สิทธิพันธ์. เมืองไทย. ม.ป.ท., ม.ป.ป. 2 เล่ม.

กล่าวถึงจังหวัดต่าง ๆ ในประเทศไทยรวม 64 จังหวัด เริ่มจากจังหวัด
พระนคร ธนบุรี ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา ลพบุรี นนทบุรี อุทัยธานี ชัยนาท อ่างทอง
สมุทรปราการ ฉะเชิงเทรา นครนายก ปราจีนบุรี ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด ชัยภูมิ
สุรินทร์ บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ นครราชสีมา อุบลราชธานี ขอนแก่น เลย อุดรธานี หนองคาย
สกลนคร กาฬสินธุ์ มหาสารคาม ร้อยเอ็ด ลำปาง ลำพูน เชียงราย แม่ฮ่องสอน อุดรดิศด
น่าน เชียงใหม่ เพชรบูรณ์ สุโขทัย กำแพงเพชร พิจิตร พิษณุโลก นครสวรรค์ ตาก
สุพรรณบุรี ราชบุรี กาญจนบุรี สมุทรสาคร สมุทรสงคราม ประจวบคีรีขันธ์ กระบี่ พังงา
ชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี ภูเก็ต นครศรีธรรมราช สงขลา ตรัง นราธิวาส พัทลุง
ยะลา สตูล จนถึงจังหวัดสระบุรี ในแต่ละจังหวัดว่าด้วย ที่ตั้ง อาณาเขต พื้นที่ ลักษณะ
ภูมิประเทศ จำนวนประชากร การปกครอง การคมนาคม ประวัติเมือง และสถานที่
น่าเที่ยว บางจังหวัดมีทำเนียบ บริษัท ห้างร้าน และสถานที่ราชการไว้ด้วย

ประยูร ไพบูลย์สุวรรณ. โบราณวัตถุสถานในจังหวัดขอนแก่นและจังหวัดใกล้เคียง.

พระนคร : กรมศิลปากร, 2515. 72 หน้า. ภาพประกอบ.

กล่าวถึงโบราณวัตถุสถานในจังหวัดขอนแก่น มหาสารคาม กาฬสินธุ์ อุดรธานี
สกลนคร นครพนม หนองคาย และจังหวัดเลย เช่น พระธาตุขามแก่น กู่สันตรัตน์
เมืองฟ้าแดดสงยาง พระพุทธบาทบัวบก พระธาตุเชิงชุม พระธาตุพนม พระธาตุบังพวน
พระธาตุศรีสองรัก

ประยูร อุดุชาภูะ. เที่ยวเมืองศิลปอุทอง. กรุงเทพมหานคร : เกษมบรรณกิจ,
2516. 307 หน้า. ภาพประกอบ.

หนังสือเล่มนี้เป็นรายงานการเที่ยวชมศิลปอุทองตามเมืองต่าง ๆ ได้แก่
เมืองสวรรคบุรี สิงห์บุรี อโยธยา สุพรรณบุรี อุทอง นครปฐม อุทัยธานี ทวารวดี ขอนแก่น
ราชบุรี และลพบุรี ศิลปที่กล่าวถึงส่วนใหญ่เป็นปูชนียวัตถุ ปูชนียสถาน และโบราณวัตถุสถาน
ซึ่งมีอยู่ในวัดต่าง ๆ กับที่เก็บไว้ในพิพิธภัณฑของจังหวัด เช่น หลวงพ่อโตที่วัดป่าเลไลยก์

สุพรรณบุรี พระพุทธบาทสลักไม้ที่วัดพระรูปสุพรรณบุรี พระเสียรูปปั้นทวาราวดี ที่วัด
กุฎีทอง มณฑลปักษ์ใต้ของ เจดีย์แปดเหลี่ยมวัดเสาชิงทอง ลพบุรี ลายสลักไม้สมัยอยุธยา
ตอนต้น ซึ่งเก็บรักษาไว้ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เจ้าสามพระยาจังหวัดอยุธยา เป็นต้น

ประยูร อุลุชาฎะ. ห้าเดือนกลางซากอิฐปูนที่อยุธยา. พระนคร : ศิษย์สยาม,
2510. 204 หน้า. ภาพประกอบ.

หนังสือเล่มนี้เป็นรายงานการสำรวจ บันทึกไว้ประจำวันตลอดเวลาที่ผู้เขียน
ค้นคว้าศิลปกรรมอยู่ในอยุธยาเป็นเวลา 5 เดือนเต็ม เนื้อเรื่องเน้นทางด้านโบราณคดี
ให้รายละเอียดเกี่ยวกับโบราณวัตถุสถานประเภทภาควาอาราม พระพุทธรูป ใบเสมา
เสาโบสถ์ วิหาร ลายปูนปั้น ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยระบุถึงขนาด รูปลักษณะ
และสมัยของศิลปะนั้น ๆ เช่น ซากเจดีย์ที่วัดแก้วฟ้า พระพุทธรูปสมัยทวารวดีที่วัดพญาาง
ใบเสมาวัดวรเชษฐาราม ชรรมาสน์แล-บุษบกที่วัดเชิงหวาย นอกจากนี้ผู้เขียนยังเล่าถึง
การไปสำรวจวัดป่าโมก ที่ประดิษฐานพระพุทธไสยาสน์ในจังหวัดอ่างทอง พระปรางค์วัด
มหาธาตุ พระนารายณ์ราชนิเวศน์ วัดเสาชิงทองในจังหวัดลพบุรี พระพุทธบาทสลักไม้
ที่วัดพระรูปจังหวัดสุพรรณบุรี เป็นต้น หายเล่มมีภาคผนวกเรื่องการค้นคว้าศิลปกรรม
อยุธยา มีเชิงอรรถ และสารบัญชื้อวลซึ่งกล่าวไว้ในเนื้อเรื่อง

ประสม วงศ์โสภณ. สถานที่สำคัญ. พระนคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2514. 162 หน้า.
ภาพประกอบ.

ประมวลเรื่องราวที่นำรู้เกี่ยวกับสถานที่สำคัญ ๆ ของไทยไว้ 26 เรื่อง ผู้เขียน
ได้รวบรวมเฉพาะที่สำคัญ ๆ เท่านั้น เช่น พระธาตุพนม พระมงคลบพิตร พระปรางค์สามยอด
พระธาตุหริภุญไชย ประสาทหินพิมาย พระบรมมหาราชวัง หลักรเมืองกรุงเพมมหานคร
พระราชวังบางปะอิน พระตำหนักภูพิงค์ราชนิเวศน์ พระบรมธาตุจอมทอง พระธาตุเชิงชุม ฯลฯ
เนื้อหาให้รายละเอียดแจ่มชัด แต่ละเรื่องไม่ยาวมาก เขียนอย่างง่าย ๆ มีภาพประกอบ
แทบทุกเรื่อง

ปราโมทย์ ทัศนาศูวรรณ. ทะเลไทย. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ, 2520. 244 หน้า.

ทะเลไทยเป็นสารคดีท่องเที่ยว เนื้อเรื่องส่วนใหญ่พรรณนาการเดินทางทางเรือ ไปเที่ยวชมเกาะน้อยใหญ่ต่าง ๆ ในบริเวณอ่าวไทย อาทิ เกาะเต่า เกาะพังัน เกาะสมุย เกาะแรด เกาะกูด บนเกาะสมุยมีความงามทางธรรมชาติที่อ่าวละไม หมู่บ้านชายทะเลที่อ่าวทองเคียน นำคอกหน้าเมือง นำคอกหินลาด ปุชนิยมสถานที่สำคัญคือ วัดหน้าพระลาน ซึ่งเป็นที่ประดิษฐานเจดีย์บรรจุอัฐิของขรัวพุทธนร ผู้เป็นที่เคารพบูชาของชาวเกาะสมุย บนเกาะแรด มีชายหาดสวยงาม เกาะกูดมีสถานที่น่าเที่ยว เช่น นำคอกธารมहाสนุก และนำคอกเจ้าอนิงกอก ตอนท้ายเล่มเป็นการเดินทางไปดูการทำฟาร์มหอยมุกที่เกาะพยาม จังหวัดระนอง ทางฝั่งมหาสมุทรอินเดีย ระหว่างทางผู้เขียนแนะนำสถานที่น่าเที่ยวที่เด่น ๆ คือวัดหาดส้มแป้น และทุ่งหญ้าคำบลหงาว

ปราโมทย์ ทัศนาศูวรรณ. เที่ยวภาคใต้. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร :

มิตรภาพ, 2520. 182 หน้า. ภาพประกอบ.

บรรจุสารสำคัญเกี่ยวกับ 14 จังหวัดภาคใต้ เนื้อเรื่องแบ่งเป็น 15 บท บทแรกชื่อ "ภาคใต้" เป็นบทนำ กล่าวถึงขนาดของพื้นที่ การแบ่งจังหวัด อาณาเขตติดต่อ จำนวนประชากร และปูชนียสถานสำคัญ ๆ 3 แห่ง คือ พระบรมธาตุนครศรีธรรมราช พระธาตุไชยา และพระพุทธรูปไสยาสน์วัดหน้าถ้ำ จังหวัดยะลา บทที่ 2 - 15 แยกกล่าวถึงแต่ละจังหวัด เริ่มจาก ชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี ภูเก็ต พังงา กระบี่ นครศรีธรรมราช ตรัง พัทลุง สตูล สงขลา บัตตานี นราธิวาส และยะลา แฉกดินใต้สุดของประเทศ ผู้อ่านจะได้พบกับความงามทางธรรมชาติ ซึ่งส่วนใหญ่ได้แก่ ภูมิประเทศแถบชายทะเล เช่น อ่าวพังงา เขาพิงกัน ถ้ำลอด หาดนพรตธารธารา จังหวัดกระบี่ ถ้ำคูหาสวรรค์ จังหวัดพัทลุง ฯลฯ

ปราโมทย์ ทัศนาศูวรรณ. แผ่นดินไทยสองข้างรางเหล็ก. พระนคร : กวางหนา,
2509. 214 หน้า. ภาพประกอบ.

เป็นสารคดีท่องเที่ยวจังหวัดและสถานที่ต่าง ๆ รวม 15 เรื่อง คือ จังหวัด
สงขลา บุรีรัมย์ บัตตานี หนองคาย เชียงใหม่ เชียงราย พังงา พระธาตุหริภุญชัย
ทางรถไฟสายมรณะ วังตะไคร้ หัวหิน เขาใหญ่ เขื่อนภูมิพล บางปะอิน หาดใหญ่ และ
ป่าดงเบญจาร์ ผู้เขียนให้ความรู้ทางค่านประวัตินเมือง ประวัตินสถานที่ การเดินทางโดย
รถไฟ ภูมิประเทศระหว่างทาง สินค้าพื้นเมือง ตลอดจนขนบธรรมเนียมและการดำรงชีวิต
ของคนต่างถิ่น เช่น ชีวิตของคนในหาดใหญ่กับชีวิตของชาวประมงที่ปากน้ำเมืองบัตตานี
เป็นต้น

ปราโมทย์ ทัศนาศูวรรณ. สี่จังหวัดภาคใต้. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์,
2517. 287 หน้า. ภาพประกอบ.

เป็นหนังสือท่องเที่ยวจังหวัด บัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล บทแรก
กล่าวถึง ปัญหาบางประการที่เกิดทางภาคใต้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันอย่างคร่าว ๆ บทต่อไป
เป็นเรื่องเกี่ยวกับสถานที่สำคัญ ๆ และธรรมชาติอันงดงามซึ่งอยู่ในพื้นที่จังหวัดเหล่านั้น
เช่น วัดช้างไห้ อ.โคกโพธิ์ จ.บัตตานี ซึ่งเป็นวัดที่หลวงพ่อดอกเคยจำวัดอยู่ พระพุทธ
ทักษิณมิ่งมงคลในจังหวัดนราธิวาส ถ้ำโตะยาหวังในตัวจังหวัดสตูล วัดหน้าถ้ำหรือวัดคูหาภิมุข
อันเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธไสยาสน์เกาแก้วสมัยศรีวิชัยในจังหวัดยะลา ส่วนรวมการเขียน
ใช้ภาษาง่าย ๆ เขียนแบบเป็นกันเอง เหมือนพูดคุยกับผู้อ่าน ผู้เขียนสามารถถ่ายทอด
สิ่งที่พบเห็นและความงามทางธรรมชาติได้อย่างแนบเนียน เมื่อท่านอ่านโดยตลอดเล่ม
จะได้รับทั้งสาระและความบันเทิงไม่น้อยกว่าการไปท่องเที่ยวด้วยตนเองเลย

ปราโมทย์ ทัศนาศูวรรณ. สุดเหนือสยาม. กรุงเทพมหานคร : มิตรภาพ, 2520.
192 หน้า. ภาพประกอบ.

เป็นสารคดีท่องเที่ยวภาคเหนือ (ซึ่งผู้แต่งใช้เวลาในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ ออกเดินทางจากกรุงเทพฯ ตอนเย็นวันศุกร์ และพักค้างคืนที่นครสวรรค์ วันรุ่งขึ้นไปเมืองตาก ลำปาง เชียงราย จนถึงแม่สาย ดินแดนเหนือสุดของประเทศ กลับมาค้างคืนที่ เชียงราย เช้าวันอาทิตย์เดินทางย้อนลงมาเมืองแพร่ สุโขทัย และกำแพงเพชร กลับถึง กรุงเทพฯ เวลา 21.30 น.) ผู้อ่านจะได้รับความรู้เกี่ยวกับประวัติ ค่านานเมือง ลักษณะภูมิประเทศ ปุชนิยมสถาน โบราณวัตถุ ตลอดจนสถานที่น่าเที่ยวที่สำคัญ ๆ ของแต่ละจังหวัด ได้แก่ ศาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช เขื่อนภูมิพล จังหวัดตาก ความเป็นมาของ รถม้า ศาลเจ้าพ่อประตูนา ธรรมชาติสิ่งสวยงามที่ถ้ำผาไท จังหวัดลำปาง, กว๊านพะเยา วัดศรีอุโมงค์คำ วัดศรีโคมคำ อนุสาวรีย์พ่อขุนเม็งรายมหาราช จังหวัดเชียงราย, พระเมืงฝี่ และพระธาตุช่อแฮ จังหวัดแพร่

ปราโมทย์ ทัศนาศูวรรณ. หอมกลิ่นทุเรียนระยอง จันทบุรีวิไล. กรุงเทพมหานคร : โอเคียนส์โตร์, 2518. 234 หน้า. ภาพประกอบ.

เป็นหนังสือท่องเที่ยวฉบับกระเป๋าน้ำมือ เนื้อหา 2 เรื่องแยกจากกัน คือ หอมกลิ่นทุเรียนระยอง และจันทบุรีวิไล เรื่องแรกให้ความรู้เกี่ยวกับทุเรียนเมืองระยอง วิธีปลูกทุเรียน และสถานที่น่าเที่ยว เช่น วังแก้ว หาดบ้านเพ แหลมแม่พิมพ์ เขาวง วัดสารนาถ - ธรรมาราม เรื่องสุดท้ายกล่าวถึงจังหวัดจันทบุรี นอกจากความงามทางธรรมชาติของแหลมสิงห์ น้ำตกพลิ้ว ผู้อ่านจะได้ทราบประวัติความเป็นมาของเมืองจันทบุรี และสถานที่สำคัญ ๆ เช่น ค่ายเนินวง คุกขี้ไก่ อนุสาวรีย์ของพระนางเรือล่มที่น้ำตกพลิ้ว เป็นต้น

ปราโมทย์ ทัศนาศูวรรณ. หอมกลิ่นป่า. กรุงเทพฯ : ประพันธ์สาส์น, 2520.

205 หน้า. ภาพประกอบ.

"หอมกลิ่นป่า" เป็นสารคดีท่องเที่ยวป่าเขาลำเนาไม้ในเขต 3 จังหวัด เนื้อหา มี 5 เรื่อง เรื่องที่ 1 วังตะไคร้ จ. นครนายก กล่าวถึงความงามของสวนพฤกษชาติ การเล่นกีฬาด้วยยาง และน้ำตกแม่ปล่อง เรื่องที่ 2 แก่งกระเจาน จ. เพชรบุรี บรรยาย ถึงทัศนียภาพกับการเล่นเรือท่องเที่ยวเสลาไปชมหมู่บ้านกะเหรี่ยง เรื่องที่ 3 เป็นการเดินป่าหน้าหนาว จ. เพชรบูรณ์ เที่ยวชม ป่า เขา พันธุ์ไม้ และสัตว์ป่านานาชนิด จุดเด่นของอุทยานแห่งชาติหน้าหนาว ได้แก่ ป่าสนเขา หุบเขาทอง ถ้ำผาหงษ์ ถ้ำห้วย ประหลาด ถ้ำหน้าหนาว และน้ำตกทรายขาวมา เรื่องที่ 4 บรรยายความงามของ ลักษณะภูมิประเทศบริเวณป่าทุ่งใหญ่ คอกไม้ป่า และสัตว์ป่า เรื่องสุดท้ายเป็นการเดินทางไปน้ำตกเอราวัณ ณ อุทยานแห่งชาติเขาสลอบ สะพานข้ามแม่น้ำแคว และสุสานสหประชาชาติ ในจังหวัดกาญจนบุรี

ปราโมทย์ ทัศนาศูวรรณ. อีสานที่รัก. พระนคร : ประชาช่าง, 2511. 231 หน้า.

ภาพประกอบ.

"อีสานที่รัก" เป็นเรื่องราวจากที่ราบสูงของไทย ผู้เขียนนำประสบการณ์ที่ได้ จากการตระเวนท่องเที่ยว บันทึกเหตุการณ์ของอีสานระหว่างต้นปี พ.ศ. 2510 ถึงกลางปี พ.ศ. 2511 มารวมไว้ในเรื่องสั้น 14 เรื่อง แต่ละเรื่องแนะนำสถานที่น่าเที่ยว ซึ่งได้แก่ จังหวัดอุบลราชธานี ยโสธร ร้อยเอ็ด บ้านกุดมอด สกลนคร ภูพาน ดงชมพู บึงกาฬ นาแก หนองคาย ขอนแก่น มหาสารคาม หนองคาย และอุดรธานี ท้ายเล่มมีภาคผนวก เรื่องนำรู้ในการไปเที่ยวอีสาน โดยผู้เขียนระบุถึงขบวนรถไฟจากกรุงเทพฯ ไปอีสาน อัตราค่าโดยสาร กำหนดเวลาออกของเที่ยวบินของบริษัทเดินอากาศไทย พร้อมอัตราค่า โดยสาร และยังให้รายชื่อโรงแรมในจังหวัดภาคอีสานไว้ด้วย

เป็รื่อง เรื่องวิทย. นำเที่ยว 14 จังหวัดภาคใต้. พระนคร : เกษมบรรณกิจ,
2508. 156 หน้า. ภาพประกอบ.

เป็นสารคดีท่องเที่ยวภาคใต้ ตั้งแต่ ชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี ภูเก็ต พังงา กระบี่ นครศรีธรรมราช ตรัง พัทลุง สตูล สงขลา ปัตตานี นราธิวาส จนถึงยะลา ผู้อ่าน จะได้รับความรู้เกี่ยวกับแต่ละจังหวัดในด้าน ที่ตั้ง การคมนาคม ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ทรัพยากรธรรมชาติ ประชากร การประกอบอาชีพ ประวัติเมือง สินค้าพื้นเมือง ที่พักแรม และสถานที่นำเที่ยว

ปรากฏาของยูแทนราษฎรเรื่องสภาพความเป็นอยู่ของจังหวัดต่าง ๆ. พระนคร : โรงพิมพ์
ไทยเชชม, 2478. 216 หน้า.

รวมปรากฏาเรื่องสภาพความเป็นอยู่ของจังหวัดต่าง ๆ ซึ่งบรรยายโดยยูแทน ราษฎรของแต่ละจังหวัดทางสถานีวิทยุกระจายเสียง ปี พ.ศ. 2477 รวม 35 จังหวัด เมื่อเรื่องเกี่ยวกับลักษณะภูมิประเทศ ที่ตั้ง ประวัติและตำนานเมือง การคมนาคม ลักษณะนิสัยและอาชีพพลเมือง การศึกษา การศาสนา และสถานที่นำเที่ยว บรรยายอย่างย่อ ๆ แนะนำแต่ละจังหวัดให้ผู้อ่านเข้าใจได้ง่าย เนื่องจากหนังสือนี้จัดพิมพ์มานาน ข้อความที่ปรากฏอาจเปลี่ยนแปลงไปจากปัจจุบันได้ ควรที่ผู้อ่านจะนำไปเปรียบเทียบกับหนังสือเล่มอื่นที่จัดพิมพ์ในระยะหลังเสียก่อน

พัฒนาการแห่งชาติ, กระทรวง. เที่ยวระนองกับนักธรณี. พระนคร : บริการทอง,
2506. 155 หน้า. ภาพประกอบ, แผนที่.

บรรยายลักษณะภูมิประเทศบนเส้นทางนับแต่ออกเดินทางจากกรุงเทพฯ โดย สอดแทรกความรู้ทางธรณีวิทยาเกี่ยวกับลักษณะของดิน หิน ภูเขา และแร่ธาตุต่าง ๆ เมื่อรถแล่นผ่านจังหวัดใดก็อธิบายถึงประวัติเมือง ลักษณะภูมิประเทศ แหล่งแร่ที่สำคัญ ตลอดจนสถานที่นำเที่ยว เช่น พระปฐมเจดีย์ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติจังหวัดนครปฐม พระพุทธฉายถ้ำถ้ำเขาสูง วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ ค่ายคู เมืองราชบุรี เขาหลวง เขาวัง วัดพระแก้ว พระธาตุจอมเพชรในจังหวัดเพชรบุรี ชะอำ หัวหิน แหล่งแร่ทองคำและดีบุก

ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ แหล่งแรกที่บุกในจังหวัดชุมพร ส่วนจังหวัดระนองอธิบายถึงลักษณะ
ภูเขาหินปูน ภูเขาหินทราย หินชนิดต่าง ๆ ให้ความรู้เกี่ยวกับการทำเหมืองแร่ในประเทศไทย
ระบุแหล่งแร่ในจังหวัดระนองและแนะนำสถานที่น่าเที่ยว ได้แก่ ถ้ำพระขลัง น้ำตกเส็ดกวด
บ่อน้ำร้อน เกาะบางเบน น้ำตกหงาว และศิลาจารึกเกียรติคุณพระยาคำรังสุจริต

พัฒนาการแห่งชาติ, กระทรวง. เที่ยวสุขุทัยกับกรมทรัพย์ากรธรณี. พระนคร :

โรงพิมพ์สหกรณ์ชายส่งแห่งประเทศไทย, 2509. 150 หน้า. ภาพประกอบ.

จัดทำขึ้นสำหรับประชาชนโดยเฉพาะเด็ก ๆ ใ้ได้อ่านเป็นความรู้ประกอบการ
ไปเที่ยวเมืองสุขุทัยทางรถยนต์ จากกรุงเทพฯ ผ่านสระบุรี แวะพระพุทธบาท เข้าดงพูน
นครสวรรค์ ตาก จนไปสุดทางที่สุขุทัย เนื้อหาดำเนินถึงการเดินทาง ลักษณะภูมิประเทศ
บนเส้นทางที่ผ่าน การเขียนพรรณนาสิ่งที่พบเห็นขณะเดินทางโดยแทรกความรู้ทางธรณีวิทยา
เกี่ยวกับ หิน ดิน และแร่ธาตุ ประกอบกับการเที่ยวชมโบราณวัตถุสถานในจังหวัด ซึ่ง
ได้แก่ ตัวเมืองสุขุทัยเก่า วัดมหาธาตุ เนินปราสาทศรีสวาย วัดตระพังเงิน ศาลหลัก-
เมือง ประตูเมือง ถนนพระร่วง เทาทุเรียง ทำนบพระร่วง ฯลฯ

พูนพิศมัย คีตกุล, ม.จ. หลิ่ง. เที่ยวไปในบ้านเรา. พระนคร : ช. ชุมชุมช่าง, 2514.

131 หน้า.

ทรงนิพนธ์จากการทัศนอาจรไปตามจังหวัดบางแห่งในประเทศไทย มีเรื่องเที่ยว
อิสาน แพร่-น่าน คอนเจคีย์ เชียงใหม่-โคราช แม่สอด คอคอดกระ และปักข์ใต้ ทุกเรื่อง
เขาสมองอ่านแล้วได้ประโยชน์และความรู้รอบตัวในด้านลักษณะ ภูมิประเทศ ชนพื้นเมือง
ตำนานสำคัญ ๆ ตลอดจนการเดินทางของผู้นิพนธ์

ภาพพื้นดวงศักรเลข, สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยา. ชีวิทัศน์. พระนคร : องค์การคำ
ของคุรุสภา, 2504. 187 หน้า. ภาพประกอบ.

เรื่องชีวิทัศน์นี้ เจ้าฟ้าฯ กรมพระยาภาพพื้นดวงศักรเลข ทรงแต่งถวาย
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ ใน พ.ศ. 2427 เป็นทำนองรายงานการเสด็จตรวจ
ราชการหัวเมืองปักษ์ใต้ รวม 13 เมือง หรือตำบล ได้แก่ เมืองปราณบุรี เขาสามร้อยยอด
แขวงเมืองปราณบุรี เกาะพังเมืองไชยา เกาะสมุยเมืองนครศรีธรรมราช เมืองสงขลา
เมืองตานี เมืองกลันตัน เมืองนครศรีธรรมราช เมืองไชยา เมืองกาญจนดิษฐ์ เมืองหลังสวน
เมืองชุมพร และตำบลเกาะง่ามในเมืองชุมพร ในแต่ละเมืองกล่าวถึงเรื่องราวต่าง ๆ
6 หมวด คือ รัชภูมิที่ตั้ง จำนวนคนตำบลบ้าน การหากิน อาหาร เรื่องความและการ
รอนเย็นของราษฎร คนเดิมมีพระนิพนธ์เรื่องเที่ยวเคเหวทางในเขตสยาม ยกคุณประโยชน์
ของการท่องเที่ยวมากแล้ว กับระยะทางรายวันซึ่งผู้นิพนธ์ทรงบันทึกการเดินทางของท่าน
ในแต่ละวันอย่างย่อ ๆ ก่อนที่จะแยกกล่าวรายงานถึงแต่ละจังหวัดตามหัวข้อที่ทรงจัดไว้
ท้ายเล่มมีโคลงกระทู 1 บท

มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. จดหมายเหตุประพาสหัวเมืองปักษ์ใต้
ร.ศ. 128. พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2506. 257 หน้า.

เป็นราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ ทรงพระราชนิพนธ์ทำนอง
จดหมายรายวัน ตั้งแต่วันที่ 8 เมษายน ถึง 31 พฤษภาคม ร.ศ. 128 (พ.ศ. 2452)
ใช้พระนามแฝงว่า "นายแก้ว" รวม 12 ฉบับ ทรงใช้สำนวนภาษาอย่างคนสามัญ แทน
พระองค์ว่า "ผม" ทรงใช้ภาษาไทยแท้ ไม่นิยมใช้คำฝรั่งปนคำไทย นอกจากที่ตั้งพระทัย
จะด้อหรือแกล้งเขียนเท่านั้น เนื้อเรื่องส่วนใหญ่พรรณนาถึงการเดินทาง ภูมิประเทศ
สถานที่น่าเที่ยว และขนบธรรมเนียมของจังหวัดภาคใต้ สถานที่น่าเที่ยวที่ทรงกล่าวถึงได้แก่
ปากน้ำชุมพรและเกาะลังกาจิว พุน้ำร้อนจังหวัดระนอง เขื่อนกั้นที่ภูเก็ท ถ้ำน้ำผุด ถ้ำพุง
ช้าง วัดสุวรรณคูหาหรือวัดถ้ำที่พังงา เกาะอาวนางเมืองกระบี่ ถ้ำเขาปิระนำตลกของ
จังหวัดตรัง วัดพระบรมธาตุ พระพุทธสิหิงค์ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นต้น

มณฑลเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. เรื่องเที่ยวเมืองพระร่วง. กรุงเทพฯ

มหานคร : กรมศิลปากร, 2520. 165 หน้า. ภาพประกอบ

"เรื่องเที่ยวเมืองพระร่วง" เป็นคำรำนำทางเที่ยวตรวจตราโบราณวัตถุสถาน ในเขตเมืองกำแพงเพชร สุโขทัย สวรรคโลก อุตรดิตถ์ และพิษณุโลก เนื้อเรื่องแบ่ง ออกเป็น 22 ตอน ตอนที่ 1 กล่าวถึงการเดินทางจากกรุงเทพฯ ไปกำแพงเพชร ระหว่าง ทางแนะนำสถานที่ควรชม เช่น ค่ายสันคูในจังหวัดนครสวรรค์กับเมืองโบราณที่ชื่อบ้านโคก ตอนที่ 2 กล่าวถึงโบราณวัตถุสถานในเมืองกำแพงเพชร ภายในเขตกำแพงเมืองมี หลักเมือง ศาลพระอิศวร วัดโบราณ และวัดมหาธาตุ นอกกำแพงเมืองมีวัดอวาสีใหญ่ วัดข้างรชม วัดพระนอน วัดสี่อิริยาบถ และวัดศึกษารามณ์ ตอนที่ 3 กล่าวถึงถนนพระร่วง ตอนที่ 4 ว่าด้วยการเดินทางไปตามถนนพระร่วงจากกำแพงเพชรถึงเมืองสุโขทัยเก่า ระหว่างทาง ผ่านโบราณสถาน เช่น เมืองพลับพลา เมืองบางพนาน วัดกลางเมือง เมืองเพชร กระจัง มะขาม ตอนที่ 5 กล่าวถึงโบราณวัตถุสถานในกำแพงเมืองสุโขทัยเก่า เช่น กระจัง วัดมหาธาตุ วัดตะกวน ศาลตาผาขาว รูปขอมคำคิน วัดชนะสงคราม วัดศรีสวาย ตอนที่ 6 กล่าวถึงสถานที่สำคัญทางทิศตะวันตก ของเมืองสุโขทัยเก่า ได้แก่ วัดป่ามะม่วง เขาพระบาทน้อย วัดข้างล่อม วัดเขาสะพานหิน ตอนที่ 7 กล่าวถึงสถานที่สำคัญทาง ทิศตะวันออกของเมืองสุโขทัยเก่า ได้แก่ วัดกระจังทองกลางและทุ่งหลวง ตอนที่ 8 กล่าวถึงสถานที่สำคัญทางทิศใต้ของเมืองสุโขทัยเก่า เช่น วัดเชตุพน วัดเจดีย์สี่ห้อง ตอนที่ 9 กล่าวถึงสถานที่สำคัญทางทิศเหนือของเมืองสุโขทัยเก่า เช่น วัดศรีชุม วัดพระพาย หลวง เตาเผาถ้วยชาม ตอนที่ 10 กล่าวถึงสถานที่อื่น ๆ เช่น ถ้ำพระราม ถ้ำลีคา ไชกขมภู ของพระร่วงลงคาบ และการไปชมเมืองสุโขทัยใหม่ ตอนที่ 11 กล่าวถึงการ เดินทางจากเมืองสุโขทัยไปตามถนนพระร่วงจนถึงเมืองสวรรคโลกเก่า ตอนที่ 12-18 เป็นเรื่องเกี่ยวกับเมืองสวรรคโลกในค่าน ประวัติเมือง ลักษณะภูมิประเทศ โบราณสถาน ในกำแพงเมือง วัดมหาธาตุ วัดภายนอกเมือง เตาทุเรียง การทำถ้วยชามสังกะโลก และการเดินทางไปเมืองสวรรคโลกใหม่ ตอนที่ 19 กล่าวถึงการเดินทางไปอุตรดิตถ์ สับแล ทุ่งยั้ง ตอนที่ 20 เล่าเรื่องการเดินทางไปตามลำน้ำแควใหญ่ และเมืองพิษณุเก่า

จนสุดทางที่พิษณุโลก ตอนที่ 21 กล่าวถึงพระพุทธชินราช และวัดจุฬามณี ตอนที่ 22 เป็นการเดินทางจากพิษณุโลกกลับกรุงเทพฯ สถานที่ควรชมระหว่างทางไค้แก เมืองพิจิตรเกา เกาะศรีมาลา และวัดมหาธาตุ จังหวัดพิจิตร

บุษ เกษคำรณ. ลองแก่งแม่น้ำปิง. พระนคร : คลังวิทยา, 2510. 800 หน้า.

ภาพประกอบ.

รวบรวมขึ้นจากการเดินทางเพื่อการศึกษาระหว่างภาคเรียนฤดูร้อน ของสมาชิก บุคคลา ใช้เวลาเรียบเรียง 7 ปี ผู้เขียนพรรณนาสิ่งที่พบเห็นในแต่ละวันขณะลองแก่ง ส่วน ใหญ่กล่าวถึงลักษณะภูมิประเทศ ความงามทางธรรมชาติของเกาะ แก่ง หน้าผา โดยแทรก นิยายและตำนานเกี่ยวกับสถานที่เหล่านั้นเข้าไปในเรื่อง เช่น นิยายเรื่องบ้านแม่หม้าย เรื่องปู่ยายท่ายลิก ตำนานเรื่องผาเฉียบ ผาวิ่งชู นอกจากนี้ยังให้ความรู้เกี่ยวกับชีวิตของ สัตว์ป่า เช่น นก ช้าง หมู

ราไพพรรณ แก้วสุริยะ. เที่ยวไปในสยาม. กรุงเทพฯ : บันดาลสาส์น, 2518.

312 หน้า.

รวบรวมเรื่องท่องเที่ยวของผู้เขียน 21 เรื่อง ซึ่งเคยลงพิมพ์ในที่ต่าง ๆ มาไว้ในหนังสือเล่มเดียวจบ ให้ความรู้เกี่ยวกับสถานที่น่าเที่ยวทั่วทุกภาค ซึ่งแต่ละแห่งจะบอกถึง สภาพของถนนหนทาง และสถานที่ท่องเที่ยวในระหว่างทางด้วย เรื่องที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว ภาคเหนือ ไค้แก "แม่จัน" กล่าวถึงที่ตั้งอำเภอแม่จัน ประวัติอำเภอ ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ พืชผล การประกอบอาชีพ และสถานที่น่าเที่ยว เช่น ศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาคอย แม่สลอง "ภูหลวงงามแห่งลานนา" เป็นเรื่องจังหวัดเชียงใหม่ ผู้เขียนแนะนำเส้นทาง ท่องเที่ยวไว้หลายสาย คือ สายคอยสุเทพ สายแมกลาง และสายฝาง "เหนือสุดยอด ในสยาม" กล่าวถึงการเดินทางไปอำเภอแม่สายจังหวัดเชียงราย "ลัดไปเที่ยวแคน ยอนน้อย" หมายถึงเสาคินที่อำเภอน้อยจังหวัดน่าน "แม่ยะน้ำตกใหญ่แห่งคอยอินทนนท์" เกี่ยวกับอุทยานแห่งชาติคอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่ "เหมันต์ที่อุตรดิตถ์" กล่าวถึง ประวัติเมือง สถาปัตยกรรม พืชผล การประกอบอาชีพ พร้อมทั้งสถานที่น่าเที่ยวระหว่างทาง



เช่น วัดมหาธาตุเมืองพิษณุโลก อุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง เรื่องที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ "ใหม่-เก่าที่บ้านเชียง" "เตรียมไปเที่ยวงานช้างกัน" "หลบฝนไปพิมาย" "คำเชื่อนแล้ว" และ "ไปเลือกซื้อของพื้นเมืองอีสาน" เรื่องท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคกลางได้แก่ "ดูไม้เมืองจีน" "ชอกแซกชมสวนดอกไม้" "พื้ชยาถึงเกาะล้าน" เรื่องท่องเที่ยวภาคตะวันตก คือ "เดินป่าบนน้ำตกเอราวัณ" เป็นเรื่องการเดินทางไปชมน้ำตกเอราวัณในบริเวณอุทยานแห่งชาติเขาสลอบ จังหวัดกาญจนบุรี สำหรับภาคใต้มีเรื่อง "เย็นลมทะเลที่ภูเก็ต"

วิจิตรานวโรรส, สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยา. ระยะทางสมเด็จพระมหาสมณเจ้า

เสด็จตรวจการคณะสงฆ์มณฑลฝ่ายเหนือ พ.ศ. 2457. พระนคร : ศึกษาภัณฑ์พาณิชย์, 2504. 191 หน้า. ภาพประกอบ.

เนื้อเรื่องแบ่งออกเป็น 10 ตอน ตอนที่ 1 เสด็จเมืองพิษณุโลก กล่าวถึงการเสด็จโดยรถไฟจากกรุงเทพฯ ไปนมัสการพระพุทธชินราชที่วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ จังหวัดพิษณุโลก ทรงยกตำนานพระพุทธชินราช พระพุทธชินสีห์ และพระศาสดามาเล่าประกอบการอธิบายรูปลักษณะของวิหาร และอุโบสถของวัด ตอนที่ 2 เสด็จเมืองพิษณุโลก เป็นเรื่องการเสด็จจากเมืองพิษณุโลกไปเมืองอุตรดิตถ์ เสด็จวัดใหม่ท่ายถลาด. วัดคอย วัดท่าทราย พระธาตุทุ่งยั้ง วัดพระแท่นศิลาอาสน์ หนองพระแล เวียงเจ้าเงาะ ตอนที่ 3 เสด็จเมืองแพร่ ทอดพระเนตรสถานที่ต่าง ๆ เช่น วัดพระนอน วัดศรีชุม ศาล เรือนจำ สถานีตำรวจภูธร วัดน้ำ วัดพระธาตุขอแฮ วัดเจ็ยว ตอนที่ 4 เสด็จกลับเมืองพิษณุโลก กล่าวถึงโบสถ์วิหารใน อ.ลับแล ภูมิประเทศ พืชผล การแต่งกาย และอุปนิสัยของพลเมือง ตอนที่ 5 เสด็จเมืองสวรรคโลก ทอดพระเนตรวัดสว่างอารมณ์ โรงเรียนสวรรคกวิทยา ศาลากลางจังหวัด ศาล เรือนจำ เสด็จเมืองศรีสังขาลย์ วัดคู้งยาง วัดบรมธาตุ และเตาทุเรียง ตอนที่ 6 เสด็จเมืองสุโขทัย ไบราวสถานที่น่าสนใจของเมืองนี้ได้แก่ วัดตระพังทอง วัดชนะสงคราม วัดตะกวน ศาลตาผาแดง วัดสระศรี วัดมหาธาตุ วัดศรีสว่าง ฯลฯ ตอนที่ 7 เสด็จคืนเมืองสวรรคโลกครั้งที่ 3 และเมืองพิษณุโลก ให้ความรู้เรื่องประวัติเมืองพิษณุโลก ที่ตั้งเมือง ตลอดจน การจัดการคณะสงฆ์ของเมือง ตอนที่ 8 เสด็จกลับคืน

เมืองพิษณุโลก กล่าวถึงประวัติเมือง เขตการปกครอง จำนวนวัดในอำเภอต่าง ๆ การ
 กินอยู่ การนุ่งห่ม ความสามัคคีกลมเกลียวในหมู่พระสงฆ์ การแบ่งคณะสงฆ์ การสอนพระ-
 ธรรมวินัย พร้อมทั้งระบุจำนวนราษฎรพื้นเมือง การประกอบอาชีพ และการศึกษา
ตอนที่ 9 เสด็จเมืองพิจิตร วัดที่เสด็จไปทอดพระเนตรได้แก่ วัดท่าพ้อ วัดท่าหลวง
 วัดปึงสว่าง วัดชะมัง วัดยางไผ่ขวา วัดบางไผ่ซ้าย ตอนที่ 10 เสด็จเมืองนครสวรรค์
 แลแล้วเสด็จกลับกรุงเทพฯ

วิชาการ, กรม. เที่ยวเมืองไทยตอนที่ 2 ภาคเหนือ. นครหลวงฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา,
 2515. 178 หน้า. ภาพประกอบ.

ให้ความรู้เกี่ยวกับ ภาคเหนือโดยทั่ว ๆ ไป นับตั้งแต่ ที่ตั้ง อาณาเขต เส้นทาง
 คมนาคม ประชากร (กล่าวถึงชาวเขาเผ่าต่าง ๆ) กีฬาพื้นเมือง ประเพณี แล้วยกมาถึง
 แต่ละจังหวัดอย่างละเอียด เริ่มด้วยจังหวัด พิจิตร พิษณุโลก สุโขทัย ตาก อุตรดิตถ์ แพร่
 น่าน ลำปาง ลำพูน เชียงใหม่ เชียงราย และแม่ฮ่องสอน ในแต่ละจังหวัดกล่าวถึงลักษณะ
 ภูมิประเทศ ลมฟ้าอากาศ ประชากร อาชีพ การคมนาคม ประวัติเมือง และสถานที่สำคัญ
 ซึ่งระบุรายชื่อสถานที่น่าเที่ยวไว้อย่างสั้น ๆ

วิชาการ, กรม. เที่ยวเมืองไทยตอนที่ 1 ภาคกลาง. พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา,
 2514. 405 หน้า. ภาพประกอบ.

เนื้อเรื่องแบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 กล่าวถึงประเทศไทยในคำที่ตั้ง
 และอาณาเขต ขนาดรูปร่าง และลมฟ้าอากาศ ตอนที่ 2 กล่าวถึงลักษณะภูมิประเทศ
 ทรัพยากร ประชากร รวมทั้งขนบธรรมเนียมประเพณีของภาคกลาง เช่น การแต่งกาย
 ภาษาที่ใช้พูด การละเล่นและกีฬาไทย ตอนที่ 3 กล่าวถึงจังหวัดภาคกลาง รวม 29 จังหวัด
 เริ่มต้นจากจังหวัดพระนคร ชนบุรี สมุทรปราการ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง จันทบุรี
 ตราด นครนายก ปราจีนบุรี นนทบุรี ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา สระบุรี ลพบุรี เพชรบูรณ์
 อ่างทอง สิงห์บุรี ชัยนาท นครสวรรค์ กำแพงเพชร สมุทรสาคร สมุทรสงคราม นครปฐม
 ราชบุรี เพชรบุรี สุพรรณบุรี กาญจนบุรี และอุทัยธานี แต่ละจังหวัดให้ความรู้เกี่ยวกับ

ประวัติเมือง ลักษณะภูมิประเทศ การแบ่งเขตการปกครอง การคมนาคมติดต่อกับจังหวัดอื่น การคมนาคมในจังหวัด จำนวน เชื้อชาติ และอาชีพของประชากร ขนบธรรมเนียมประเพณี และสถานที่สำคัญซึ่งเป็นรายชื่อสถานที่น่าเที่ยวในจังหวัดนั้น ๆ โดยระบุถึงตำแหน่งที่ตั้ง และระยะทางเป็นสำคัญ

วิสันต์ บัณฑิตวงศ์. ปูชนียสถานและโบราณวัตถุ. พระนคร : หอสมุดกลาง 09, 2514.
400 หน้า.

เป็นหนังสือสารคดีเกี่ยวกับปูชนียสถานและโบราณวัตถุที่สำคัญของไทยในที่ต่าง ๆ อาทิเช่น พระมหามณเฑียรพิมานกร ปราสาทหินพิมาย อนุสาวรีย์พระยารัษฎานุประดิษฐ์ อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย และอื่น ๆ การจัดเรื่องแบ่งเป็นภาคปูชนียสถานและโบราณวัตถุ ซึ่งกล่าวถึงลักษณะความงดงามและความเป็นมา อีกส่วนหนึ่งเป็นภาคผนวก ให้เกร็ดความรู้ เล็ก ๆ น้อย ๆ เกี่ยวกับปูชนียสถาน และโบราณวัตถุประจำจังหวัดต่าง ๆ

ศ. ทวณิช. 71 จังหวัด. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครหลวงฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2517.
237 หน้า. ภาพประกอบ.

เป็นหนังสือชุดเด็ก แนะนำจังหวัดต่าง ๆ ของประเทศไทยไว้ 21 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกระบี่ กาญจนบุรี ชลบุรี ตรัง ตาก นนทบุรี ปทุมธานี ประจวบคีรีขันธ์ ปราจีนบุรี พัทลุง พิษณุโลก ยโสธร ระยอง สงขลา สตูล สมุทรปราการ สมุทรสงคราม สระบุรี สิงห์บุรี สุโขทัย และอุทัยธานี เนื้อหาเกี่ยวกับแต่ละจังหวัดนั้น กล่าวเฉพาะ หัวข้อสำคัญ ๆ คือ สภาพภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ สถานที่สำคัญ ที่พักผ่อนการทำมาหากิน รวมถึงชีวิตความเป็นอยู่โดยทั่ว ๆ ไป

สังคึกดิ์ สายบัญญัติ. เรื่องราวจากดินแดนดินไทยเล่ม 1. ทรนคร, ขวอล, 2507.
1007 หนา. ภาพประกอบ.

เขียนขึ้นจากประสบการณ์และหลักฐานที่น่าเชื่อถือ เป็นสารคดีท่องเที่ยวเล่มหนึ่ง
ที่ไรรายละเอียดทุกแง่มุม ทั้งทางคานภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ สังคมศาสตร์ โบราณคดี
สถานที่สำคัญ ๆ ประเพณี และเพลงพื้นเมือง ตลอดจนสถิติต่าง ๆ ตามความเป็นจริง
การจัดลำดับเรื่องแปลกกว่าหนังสืออื่นคือ แทนที่จะเริ่มด้วยจังหวัดที่ขึ้นต้นด้วยอักษร ก.
กลับยกจังหวัดที่มีชื่อเสียงขึ้นก่อน เช่น จังหวัดสุพรรณบุรี สุโขทัย การจัดเรื่องแบบนี้
สะดวกต่อการเปรียบเทียบจังหวัดที่มีความเจริญในระยะเดียวกัน หรือมีความเกี่ยวพันกัน
เรื่องราวจากดินแดนดินไทยเล่ม 1 นี้ มีเรื่องจังหวัด สุพรรณบุรี สุโขทัย สมุทรสงคราม
สุรินทร์ สิงห์บุรี สมุทรสาคร ศรีสะเกษ อ่านหนังสือเล่มนี้แล้วท่านจะมีความรู้กว้างขวาง
เหมือนท่านใดท่องเที่ยวไปด้วยตนเอง

ส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, องค์การ. ชบวน อ.ส.ท.ท่องเที่ยว.

ทรนคร : โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ, 2514. 95 หนา. ภาพประกอบ.

กล่าวถึงประวัติเมือง สถาปัตยกรรม สถาปเส้นทางรถยนต์ ที่พักแรมใน
หัวเมือง สถานที่น่าเที่ยวในจังหวัดเพชรบูรณ์ พิษณุโลก สุโขทัย ศรีสะเกษ อุตรดิตถ์
แพร่ เชียงราย ลำปาง ลำพูน เชียงใหม่ ตาก และกำแพงเพชร

ส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, องค์การ. ชบวน อ.ส.ท.เยือนอีสาน.

ทรนคร : โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ, 2514. 68 หนา. ภาพประกอบ, แผนที่.

จัดทำขึ้นเพื่อเป็นคู่มือเดินทางท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ นครราชสีมา ขอนแก่น
อุดรธานี หนองคาย สกลนคร นครพนม ร้อยเอ็ด กาฬสินธุ์ และสุรินทร์ แต่ละจังหวัดระบุ
ที่ตั้ง สถาปัตยกรรม การปกครอง จำนวนพลเมือง ประวัติเมือง การคมนาคม สถานที่พัก
ร้านอาหารและสถานที่น่าเที่ยว เช่น อนุสาวรีย์พระยาภักดิ์ชุมพล (แล) น้ำตกตาดโตน
ถ้ำวัวแดง พระธาตุหนองสามหมื่นในจังหวัดชัยภูมิ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ปราสาทหินพิมาย
ปราสาทหินพนมวัน ในจังหวัดนครราชสีมา หลวงพ่อพระใส อนุสาวรีย์ปราบฮอ บึงพลาญชัย
โบราณสถานถ้ำอำเภอนมไพรจังหวัดร้อยเอ็ด พระพรหมภูมิปาโล ภูสิงห์ เขื่อนลำปาว
เมืองฟ้าแดดสูงยาง วัดโพธิ์ชัยเสมารามจังหวัดกาฬสินธุ์ ปราสาทศรีขรภูมิ และงานช่างที่
จังหวัดสุรินทร์

ส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, องค์การ. ชวน อ.ส.ท.ลองใต้. พระนคร :

โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ, 2510. 53 หน้า. ภาพประกอบ, แผนที่.

ให้สารประโยชน์แก่การท่องเที่ยวนับแต่สภาพภูมิประเทศ ประวัติ และสถานที่
นำเที่ยวอย่างสมบูรณ์ เขียนด้วยสำนวนอ่าน ช้อความสั้น มีภาพประกอบพร้อมคำอธิบาย
ไว้ละเอียดทุกตอน หนังสือนี้เหมาะสำหรับอ่านประกอบการท่องเที่ยวจังหวัด ชุมพร
ระนอง ภูเก็ต พังงา กระบี่ ตรัง พัทลุง สตูล สงขลา บัตตานี ยะลา

สงวน โชติสุจริตน์. เที่ยวเมืองเหนือและวัฒนธรรมประเพณีของเมืองเหนือ. พระนคร :

โอเคียนส์โตร์, 2505. 868 หน้า. ภาพประกอบ.

เนื้อเรื่องแบ่งเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 กล่าวถึงวัฒนธรรมและประเพณีของเมือง
เหนือ เช่น การทำบุญปอย ทรุษสงกรานต์ ประเพณีเข้าอินทิล ดอยกระตัง การปลูกเรือน
แควสาว-เสียดี เอือนเย็น การละเล่นพื้นเมือง การผ่อนรำของภาคเหนือ ฯลฯ
ตอนที่ 2 กล่าวถึงจังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง แพร่ น่าน แม่ฮ่องสอน และเชียงราย
ที่ละจังหวัดตามลำดับ ในแต่ละจังหวัดให้ความรู้เกี่ยวกับสภาพของจังหวัด (ที่ตั้ง ภูมิประเทศ
ระยะห่างจากกรุงเทพ จำนวนพลเมือง การปกครอง อาณาเขต อากาศ อาชีพของพลเมือง
สินค้าพื้นเมือง การศึกษา การหนังสือพิมพ์ โรงพิมพ์) สถานที่นำเที่ยว และประวัติเมือง

สงวน โชติสุจริตน์. นำเที่ยวเชียงใหม่ - ลำพูน. พระนคร : โอเคียนส์โตร์,

2514. 400 หน้า. ภาพประกอบ.

เป็นหนังสือแนะนำสถานที่นำเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ - ลำพูน โดยละเอียด
พร้อมด้วยสารคดีท่องเที่ยวเรื่อง "แม่สะเรียง-แม่ฮ่องสอน" เรื่อง "ชาวเขาในภาคเหนือ"
และเรื่อง "อู๋ค่าเมือง" ซึ่งเสนอศัพท์พื้นเมืองที่ควรทราบ นอกจากจะกล่าวถึงประเพณีและ
วัฒนธรรมล้านนาไทย พิธีการเลี้ยงอาหารค่ำแบบขันโตก แล้วยังให้รายการอาหารพื้นเมือง
พร้อมด้วยวิธีปรุงอีกด้วย

สงวน โขติสุขรัตน์. อุค่าเมืองและน้ำเตี้ยวเชียงใหม่ลำพูน. กรุงเทพฯ : สุวีริ่งศมฺบุค
เซนเตอร์, 2517. 348 หน้า.

ภาคทั่วไป กล่าวถึงจังหวัดเชียงใหม่ในเรื่อง ประวัติเมือง ลักษณะทางภูมิศาสตร์ การปกครอง ประชากร เศรษฐกิจ. การสื่อสาร การสาธารณสุข การศึกษา ผู้เขียนแนะนำ แหล่งชื่อของที่ระดึก สถานที่พักผ่อน ร้านอาหาร ตลอดจนสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ เช่น ในทศดับ สถานที่อาบ-อบ-นวด โรงโบว์ลิ่ง ทางค่านการท่องเที้ยวแยกกล่าวเป็น 3 สาย สายเหนือมี น้ำตกแม่ลา ชลประทานเหมืองแม่แฝก ถ้ำเชียงดาว สายใต้ทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำปิงมี เวียงทะกาน พระธาตุศรีจอมทอง น้ำตกแม่กลอง น้ำตกแม่ยะ ออบหลวง สายใต้ทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำปิง เป็นการท่องเที้ยวในเขตอำเภอสันกำแพง อำเภอกอยสะเกิด และอำเภอสันทราย

ภาคประวัติ กล่าวถึงประวัติของนครเชียงใหม่ ปูนียสถานและสถานที่ที่น่าสนใจ ในจังหวัด ได้แก่ พระบรมธาตุคอกยสุเทพ วัดเจ็ดยอด วัดสวนดอก เส้าอินทนิล อนุสาวรีย์ช้างเผือก เวียงเจ็ดลิน เป็นต้น นอกจากนี้ยังให้ความรู้เรื่องประวัติและสถานที่สำคัญในเขตเมืองลำพูนและป่าข้างควย

ภาคขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมกล่าวถึง ขนเฝ้าไทยเมือง และประเพณีต่าง ๆ เช่น ทรุษสงกรานต์ ประเพณีคำหัว งานบ้องไฟ งานลอยกระทง ฯลฯ

ภาคภาษา เสนอแบบฝึกหัดสอนพูดภาษาคำเมือง และลานนาภาษิต

สนิท เงินยวง, ผู้รวบรวม. ของดีในเมืองไทย. พระนคร : เขมมบรรณกิจ, 2502.
100 หน้า.

ยกสถานที่สำคัญทางธรรมชาติ ได้แก่ ชารน้ำตก ถ้ำ เขา เกาะ แก่ง สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานในจังหวัดต่าง ๆ เกือบ 70 จังหวัด มาอธิบายอย่างย่อ ๆ โดยระบุถึงสถานที่ตั้ง ประวัติความเป็นมา รูปลักษณะและความสำคัญของสิ่งทีกล่าวถึง เช่น น้ำตกบัวใจ จังหวัดนราธิวาส ถ้ำจอมพลอำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี เขาวังจังหวัดเพชรบุรี เกาะสมุยจังหวัดสุราษฎร์ธานี ค่ายบางระจันจังหวัดสิงห์บุรี พระแก้วขาววัดเชียงมั่น จังหวัดเชียงใหม่ ปราสาทเขาพระวิหารจังหวัดศรีสะเกษ ฯลฯ

สรรพสิริ วิริยศิริ, ผู้รวบรวม. รอบเมืองไทย. พระนคร : นครเขมมบุคส์โตร์,
2499. 620 หน้า.

เสนอเรื่องราวซึ่งผู้รู้ส่งมารวบรวมการ "รอบเมืองไทย" ที่สถานีวิทยุ ท.ท.ท. รวม 28 เรื่อง กล่าวถึงการท่องเที่ยวในระยะ 20 ปีมาแล้ว ทั้งยังชี้ให้เห็นสภาพชีวิตของบุคคลต่าง ๆ ตั้งแต่ กรรมกร จนถึงรัฐบุรุษ เหตุการณ์แปลก ๆ ตลอดจนสถานที่ในเมืองไทยนับแต่ร้านกาแฟ ในทึคลับ ไปจนถึงปูชนียสถานสำคัญและเมืองในประวัติศาสตร์ไทย เรื่องที่น่าสนใจได้แก่ สงครามตปากัดกั เตี้ยวเมืองเพชร ทองเตี้ยวบัตตานี เตี้ยววงกฏเขาทอง เตี้ยวแม่สาย นำเตี้ยวเขาคินชนา และเรื่องล่องแก่งไทรโยค

เสลา เรชะรุจี. เตี้ยว 71 จังหวัด. กรุงเทพมหานคร : แพรวพิทยา, 2517.

2 เอม. ภาพประกอบ.

เตี้ยว 71 จังหวัดเป็นสารคดีท่องเที่ยวเมืองไทย 26 จังหวัด ผู้เขียนหยิบยกเอาเรื่องสถานที่ที่น่าสนใจมาแนะนำต่อผู้อ่านรวม 71 เรื่อง เนื้อเรื่องตั้งแต่ละเรื่องจบในบทเตี้ยว การเขียนไม่จำกัดคำเรื่อง เรื่องที่เกี่ยวกับสถานที่นาเตี้ยวในจังหวัดเดียวกันไม่ค่อยจะอยู่ใกล้กัน บางจังหวัดก็มีกล่าวหลายเรื่อง เช่น เรื่องเกี่ยวกับจังหวัดประจวบคีรีขันธ์มี 10 เรื่อง คือ อ่าวมะนาว หว้ากอ หน่วยกู้ภัยที่หัวหิน เขาเต่าและหมู่บ้านทุ่งทรายใหญ่ในพระบรมราชูปถัมภ์ กุญบุรีสัตญาณหลอกไม้ไม้ ประจวบคีรีขันธ์สมัยผู้ว่าประหยัค สมานมิตร ชุมทองบางสะพาน หัวหินประยุกต์ กำนันโคมมรรราช่าหอยนางรม และเรื่องป่าละอู เรื่องเกี่ยวกับจังหวัดเพชรบุรีมี 7 เรื่อง คือ เพชรบุรีแผ่นดินที่ไทยคนแรกออกไปเผชิญภัยรอมโลก หาดบ้านท่า อภินิหารหลวงพ่อดัง-เมืองเพชร หมู่บ้านกะหร่าง ท่ายางแดนมือปืนมอเทอร์ไซค์ พระบาทเจ้าลูกช้าง และบางกุงเมืองดาวโฆง บางจังหวัดก็มีกล่าวเพียงเรื่องเตี้ยว เช่น เขาตบยาปแดนเงาะทุเรียน (จันทบุรี) อนุสาวรีย์ "คนทวยหอม" เมืองตรัง แม่สอด...จุดระเบิดเวลาของผูกถกรราย (ตาก) ปราสาท "เพรียะวิหาร" (ศรีสะเกษ)

ไสว นิยมจันทร์. เที่ยวเมืองใต้. พิมพ์ครั้งที่ 3. พระนคร : โรงพิมพ์ประเสริฐสิน,
2499. 248 หน้า. ภาพประกอบ.

เป็นหนังสือคู่มือเที่ยว 20 จังหวัดตามทางรถไฟสายใต้ เนื้อเรื่องตอนต้นกล่าวถึงประวัติ ยอร์ช สตีเฟนสัน ผู้ให้กำเนิดรถไฟและประวัติการรถไฟไทยก่อน แล้วจึงกล่าวถึงแต่ละจังหวัดเริ่มตั้งแต่จังหวัด ชนบุรี นครปฐม กาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี ประจวบฯ ชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี กระบี่ ตรัง ภูเก็ต พังงา นครศรีธรรมราช พัทลุง สตูล สงขลา ยะลา ปัตตานีและนราธิวาส ผู้อ่านจะได้ทราบถึงสถานที่ที่น่าสนใจในจังหวัดดังกล่าว เช่น ในจังหวัดเพชรบุรีมีเขามหาสวรรค์ ถ้าเขาหลวง เขายืนโคอิฐเจดีย์แดง วัดมหาธาตุ วัดใหญ่ ปราสาทหิน เขื่อนเพชร ฯลฯ ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีพระมหาธาตุไชยา น้ำตก เกาะสมุย ในจังหวัดสงขลามีอำเภอหาดใหญ่ น้ำตกโตนงาช้าง และป่าดงเบงกอล ท้ายเล่มมีเรื่องเกี่ยวกับการละเล่นพื้นเมืองของชาวบักซ์ใต้ ได้แก่ รำวง ร่องเง็ง มะโย่ง โนราห์ หนึ่งตะลุง ชนโค ฯลฯ นอกจากนี้ยังแนะนำสถานที่น่าเที่ยวในเขตก้นคัน ไทยบุรี-ปิ่นัง ไว้ด้วย

สายหยุด ศิลการภักดิ์. บนพื้นแผ่นดินไทย. ชนบุรี : โรงพิมพ์ประยูรวงศ์, 2516.
255 หน้า. ภาพประกอบ.

ประมวลบทความสั้น ๆ ที่ผู้เขียนรวบรวมไว้ 8 เรื่อง เป็นการเล่าเรื่องที่มีผู้เขียนได้พบเห็นแบบ "ทัศนะทัศนจักร" ซึ่งบางเรื่องเป็นบทสนทนาทางวิทยุยานเกราะ บางเรื่องได้ลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์และที่อื่น ๆ เรื่องที่ 1 ไปลองแก่งแม่น้ำปิง เล่าเรื่องการล่องแพจากอำเภอฮอด (จังหวัดเชียงใหม่) ไปถึงเขื่อนภูมิพลในจังหวัดตาก เรื่องที่ 2 ไปทอดกฐินที่อีสาน เป็นเรื่องการเดินทางจากกรุงเทพฯ ไปทอดกฐินที่วัดศรีพินิต จังหวัดขอนแก่น เรื่องที่ 3 โดยเสด็จไปยะลา เล่าเรื่องพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถเสด็จยะลา ทรงประกอบพระราชพิธีสมโภชขึ้นระวางช้างสำคัญ ระหว่างวันที่ 9-12 มีนาคม พ.ศ. 2511 เรื่องที่ 4 ไปประชุมที่พิษณุโลก เป็นเรื่องเกี่ยวกับการเดินทางของผู้เขียนจากกรุงเทพฯ ไปปฏิบัติงานในฐานะคณะกรรมการ

อาสาสมัครของสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย เรื่องที่ 5 ริ้วแห่งความปลอดภัย
 ผู้เขียนชักชวนให้ผู้อ่านใช้เวลาและแรงกายช่วยเหลือชาวชนบท ไม่ให้ตกเป็นเครื่องมือ
 ของผู้ขูดรีดทำลายชาติ เรื่องที่ 6 กรุงศรีอยุธยายังไม่สิ้นคนดี กล่าวถึงการเดินทางไป
 คำมอบางซุง อำเภอนครหลวงและตำบลตากงา อำเภอสนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
 เรื่องที่ 7 โจรอาหรับและกองทัพธรรม เกี่ยวกับเรื่องโจรอาหรับบุกสถานทูตอิสราเอล
 เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ. 2515 เรื่องที่ 8 การเฝ้าสมเด็จพระราชาธิบดีแห่ง
มาเลเซียและการเยี่ยมมาดามายา

สุนาวินวิวัฒน์, หลวง (เหลียง สุนาวิน). เรื่องเที่ยวไพรโยคคราวสมเด็จพระราชาธิบดีอุ
บรมพงศาภิมุขเสด็จประพาสเมื่อ พ.ศ. 2464. พระนคร : โรงพิมพ์โสภณ
 พิพรรฒนาการ, 2471. 94 หน้า. ภาพประกอบ.

หนังสือเล่มนี้เรียบเรียงแบบบันทึกรายวัน กล่าวถึงการเสด็จของสมเด็จพระ
 ราชูปถัมภ์บรมพงศาภิมุข (ผู้บังคับการกรมทหารบกที่ 4) จากกรุงเทพฯ ไปราชบุรี
 ประทับเป็นประธานในการฉลองโล่ที่ ซึ่งกรมทหารบกที่ 4 ได้รางวัลในการยิงเป้าเมื่อ
 พ.ศ. 2464 เสร็จการฉลองโล่ก็เสด็จขึ้นไปตรวจการทหารที่เมืองกาญจนบุรี แล้วเลย
 เสด็จประพาสทางลำน้ำน้อย ขึ้นไปจนถึงเมืองไพรโยค การเขียนให้รายละเอียดเกี่ยวกับ
 เส้นทางที่เสด็จประพาสเป็นระยะ ๆ ประกอบกับการพรรณนาดังคณะภูมิประเทศ ธรรมชาติ
 อันงดงามของลำน้ำน้อย ซึ่งบางตอนผู้เขียนได้ยกพระราชนิพนธ์เสด็จประพาสไพรโยค
 พ.ศ. 2431 มาเปรียบเทียบ เพื่อชี้ให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาของ
 สถานที่แห่งเดียวกัน

อนุสรณ์ในการเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรภาค 3 พ.ศ. 2498. พระนคร :

โรงพิมพ์ไทยเซรม, 2498. 205 หน้า. ภาพประกอบ, แผนที่.

กล่าวถึงประวัติและความเป็นอยู่ของภาค 3 ซึ่งได้แก่จังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี ในแต่ละจังหวัดระบุที่ตั้ง อาณาเขต เนื้อที่ การปกครอง จำนวนพลเมือง จำนวนผู้แทนราษฎร สมาชิกสภา จำนวนโรงเรียน จำนวนวัด อาวุธปืนที่ได้รับอนุญาต จำนวนโรงงานอุตสาหกรรม การสาธารณสุขโรค หน่วยราชการต่าง ๆ การคมนาคม อาชีพของราษฎร ขนบธรรมเนียมประเพณี สถานที่สำคัญและโบราณวัตถุอย่างกว้าง ๆ ก่อน แล้วจึงกล่าวถึงประวัติเมืองและให้รายละเอียดเกี่ยวกับแต่ละอำเภอในจังหวัดอีกทีหนึ่ง โดยเฉพาะสถานที่น่าเที่ยว เช่น ป้อมประจักษ์พล อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี เทวสถานวัดพนมวัน โรงงานทอกระสอบป่าน ฟาร์มทหารสามัคคี ในอำเภอเมืองจังหวัดนครราชสีมา เป็นต้น

อรุณ เวชสุวรรณ. เรื่องนารุบนแผ่นดินไทย. พระนคร : หอสมุดกลาง 09, 2516.

396 หน้า. ภาพประกอบ.

เป็นหนังสือสารคดีท่องเที่ยว เนื้อหาแบ่งเป็น 3 ภาค ภาคที่ 1 รวมสารคดีจากหนังสือพิมพ์ ซึ่งผู้เขียนเคยนำไปลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ดาวสยามรายวัน คอลัมน์มรดกสยาม สยามเมืองพุทธ เพชรบูรณ์ และสยามานุสรณ์ ภาคที่ 2 และภาคที่ 3 เป็นสารคดีจากวิทยุเรื่องนารุบนแผ่นดินไทยนี้ให้ความรู้เกี่ยวกับ สถานที่น่าเที่ยว ขนบธรรมเนียมประเพณี และการละเล่นพื้นเมือง เช่น ปราสาทหินพิมาย วังโบราณที่ลพบุรี อนุสาวรีย์ พระนางเรือล่ม หลวงพ่อวัดพนัญเชิง สะพานข้ามแม่น้ำแคว พระตำหนักวัดอัมพวัน พระบรมธาตุไชยาน้ำตกพรึกว แกะบันทึ ประเพณีชักพระ การแห่บั้งไฟ ประเพณีชิงเปรต การเล่นมโหรีฯลฯ

อาทิตย์ อนันตพร, และอาทิตย์ อนันตสมบูรณ์. สองข้างทางรถไฟ. พระนคร :

อุดมศึกษา, 2509. 524 หน้า. ภาพประกอบ.

"สองข้างทางรถไฟ" เป็นสารคดีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวตามชีวิตและประเพณีจากสถานที่ต่าง ๆ บนดินแดนอินไทยรวม 30 เรื่อง มีทั้งเรื่องชีวิตที่แปลกเหมือนนิยายประเพณีอันประหลาดพิศดาร และสถานที่น่าเที่ยว เรื่องที่ 1 กำฟ้า คือประเพณีของพวกลาวพวน ที่อำเภอบ้านหมี่ จัดในวันขึ้น 3 ค่ำ เดือน 3 เป็นวันที่ฟ้าจะบอกกลางคี่กลางร้ายของฤดูกาล ชาวกล้าในนาจะดีเลวอย่างใดขึ้นอยู่กับเสียงทำนายของฟ้าในวันกำฟ้านี้เอง ตัวอย่างคำทำนายเช่น ฟ้าร้องทางทิศเหนือหรือเฉียงไปทางบูรพา ชาวกล้าจะบริบูรณ์ทำนาไค้ผล จะมีมีศรีสุข ฟ้าร้องทางทิศทักษิณจะเกิดฝนแล้ง น้ำท่าไม่บริบูรณ์ทำนาไค้ผล เรื่องที่ 2 เสียงกลอง คือประเพณีของพวกลาวพวนที่อำเภอบ้านหมี่ เป็นงานใหญ่จัดขึ้นระหว่างหมู่บ้านและตำบล เมื่อสิ้นฤดูทำนาแต่ละหมู่บ้านจะชุมนุมหญิงชาย ผู้มีฝีมือทางช่างไม้มาร่วมกันสร้างกลองขึ้น โดยเอาซุงมาทำกลองให้มีเสียงดี ดังกังวาลไกล เรื่องที่ 3 หุบเขาแห่งเพชร แนะนำสถานที่น่าเที่ยวในจังหวัดพังงา เช่นวัดถ้ำสุวรรณคูหา น้ำตกถ้ำปี ถ้ำลอด เกาะปันหยี่ เรื่องที่ 4 เมืองแม่หม้าย เป็นการนำเที่ยวอำเภอลำปำและจังหวัดอุตรดิตถ์ เรื่องที่ 5 ยองเคื่อนสิบ กล่าวถึงพระบรมราชานุสรณ์ศรีธรรมราช ๕๐๐ ปี งานเคื่อนสิบของเมืองนครา และการละเล่นเพลงบอก เรื่องที่ 6 เมืองสี่แคว กล่าวถึงวัดจอมคีรีนาคพรต บ้านเกาะ โกรกพม่าที่เขาซาด บึงบอระเพ็ด และอาชีพอาจารย์ในจังหวัดนครสวรรค์ เรื่องที่ 7 นครถูกสาบ หมายถึงจังหวัดเพชรบูรณ์ เรื่องที่ 8 มหาชัยอาณาจักรนก เรื่องที่ 9 หมากรุกคน คือการละเล่นจัดตามงานวัด เช่น งานล้างป่าช้า งานประจำปี หรืองานศพของคนมีเกียรติ เรื่องที่ 10 บ้านลอมจิวแคนรัก หมายถึง หมู่บ้านและตำบลระยะยาวโสมในจังหวัดสุพรรณบุรี เรื่องที่ 11 สุขวิบูลย์บุรี กล่าวถึงประเพณีต้อนรับแขกแปลกหน้าของตำบลแซแร จังหวัดอุตรธานี เรื่องที่ 12 ศักบาตรเทโว อธิบายถึงที่มา ความหมาย และพิธีการศักบาตรเทโว เรื่องที่ 13 ไปเหยสาว เป็นประเพณีของชาวมัญ ที่หมู่บ้านทองครุ ต.ท่าทราย อำเภอเมืองมหาชัย เรื่องที่ 14 มุงตะรุเตา เรื่องที่ 15 เคื่อนสิบสองน่านอง กล่าวถึงการ

ทอดผ้าป่าและการแข่งเรือตามวัดต่าง ๆ เรื่องที่ 16 ไปชุกพลอย แนะนำให้ไปเที่ยว
 หุงดาคหญา เขาชนไก่ สะพานข้ามแม่น้ำแคว ทางรถไฟสายมรณะ และการชุกพลอยที่
 กิ่งอำเภอพลอย จังหวัดกาญจนบุรี เรื่องที่ 17 วัวคน คือการละเล่นพื้นเมืองที่เรียกว่า
 วัววัว เพื่อชิงเค็มพัน เรื่องที่ 18 ตัวละครกล้าปาง ได้แก่การเที่ยวชมวัดพระธาตุลำปาง
 หลวง พระแก้วคอนเต่า เขื่อนฝายแม้ว ในจังหวัดลำปาง เรื่องที่ 19 แผ่นดินยุคสัมฤทธิ์
 หมายถึงจังหวัดลพบุรี เรื่องที่ 20 คาชาละวัน ให้ความรู้เกี่ยวกับอาชีพอาจารย์จังหวัด
 นครสวรรค์ เรื่องที่ 21 นครแห่งหุบเขา แนะนำพระธาตุขอแธ เจดีย์วัดพระหลวง
 สวนสาธารณะ และพืชน้ำของไฟที่จังหวัดแพร่ เรื่องที่ 22 สร้างด้วยมือ กล่าวถึงการ
 แกะสลักหินเป็นไม้ม ครก แผ่นป้าย ที่ลำน้ำรายณ์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี
 เรื่องที่ 23 ศิลปะสวรรค์ที่วัดลาย เรื่องที่ 24 คืนสุกที่ท่ากะบาย ได้แก่คืนส่องทองท่ากะบาย
 เรื่องที่ 25 กฎแตก กล่าวถึงการชุกหาพระเครื่องตามกรุวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ จังหวัด
 ลพบุรี เรื่องที่ 26 จรวดบั้งไฟ คือประเพณีแห่บั้งไฟ อธิบายถึงลักษณะของบั้งไฟ การทำ
 บั้งไฟ เรื่องที่ 27 ทามฤคย เป็นชีวิตของนักโตเขาและเจาะระเบิดหน้าผา เรื่องที่ 28
ดิงลมอมข้าวทอง อธิบายถึงการเดินดิงลม เรื่องที่ 29 น่านเมืองแห่งความหลัง เสนอแนะ
 สถานที่น่าเที่ยว เช่น พระธาตุแช่แห้ง งามช้างคำ พระเจ้าทองทิพย์ วัฏภูมิทร์ ฯลฯ
 เรื่องที่ 30 เมืองแห่งวีรบุรุษ ได้แก่จังหวัดสิงห์บุรี

กลุ่มที่ 3

หนังสือท่องเที่ยวเฉพาะจังหวัดเดียว

กมล เกตุศิริ. เที่ยวเมืองลพบุรี พระนคร : โอเคียนส์โตร์, 2507 250 หน้า.

ภาพประกอบ.

รวมเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ โบราณคดี ปฐมกรรม สถาปัตยกรรม นิยาย และข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเมืองลพบุรีเข้าไว้ด้วยกัน ผู้เขียนกล่าวถึงเมืองลพบุรีในฐานะเมืองยุทธศาสตร์ แนะนำสถานที่ท่องเที่ยวซึ่งส่วนใหญ่เป็นโบราณวัตถุสถานที่สำคัญ ๆ เช่น เทวสถาน บานหลวงรับราชทูต วัดเสาธงทอง พระนารายณ์ราชนิเวศน์ พระที่นั่งจันทรพิศาล พระที่นั่งสุทธาสวรรค์ พระราชประวัติย่อของสมเด็จพระนารายณ์ฯ คีตกพระเจ้าเหา วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ วัดมณีชลขันธ์ วัดเขาพระงาม พระพุทธบาทสระบุรี ท้ายเล่มมีนิยายพื้นเมืองเกี่ยวกับจังหวัดลพบุรี มีภาคผนวกอธิบายที่มาของคำว่าลพบุรี พร้อมควยคำอธิบายเพิ่มเติมเนื้อเรื่องในเล่ม

กาญจนบุรี, จังหวัด. รวมเรื่องเมืองกาญจน์ กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พิมพ์เนศ,

2517. 227 หน้า ภาพประกอบ

รวมเรื่องราวต่าง ๆ อันเกี่ยวกับจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งกระจัดกระจายกันอยู่ทั่วไป ทั้งที่มีผู้พิมพ์ไว้บ้างแล้ว และทั้งที่เป็นเรื่องเล่าสืบกันมาเข้าไว้ในเล่มเดียวกัน เนื้อเรื่องแบ่งเป็น 5 ตอน คือ ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ เรื่องนารูเกี่ยวกับจังหวัดกาญจนบุรี สถานที่ท่องเที่ยว ประเพณีและการเล่นพื้นเมือง หนังสือเล่มนี้จัดทำอย่างดี ใหรายละเอียดครบทุกเรื่อง โดยเฉพาะคานสถานที่ท่องเที่ยวได้กล่าวแนะนำไว้ถึง 19 แห่ง ได้แก่ คานพระเจดีย์สามองค์ สามสบ คอนเจดีย์ พิพิธภัณฑสถานเก่า ถ้ำองบะ ปราสาทเมืองสิงห์ สะพานข้ามแม่น้ำแคว สุสานสงคราม หุ่นใหญ่เนศวร น้ำตกเอราวัณ น้ำตกไทรโยค ถ้ำมังกรทอง ถ้ำละว้า ถ้ำดาวดึงส์ ถ้ำชาลอคและน้ำตกไทรครีงส์ ถ้ำวังตะเคียน ถ้ำพระธาตุ เขื่อนมลิวัลย์ และเขื่อนเกริงกระเวีย

กำแพงเพชร, จังหวัด. แผนกศึกษาธิการจังหวัด. ของดีในจังหวัดกำแพงเพชร.

เพชรบุรี : โรงพิมพ์อนุกุลกิจ, 2507 . 189 หน้า. ภาพประกอบ, แผนที่
หนังสือนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ของดีในจังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งมีคตินำตั้งแต่
อดีตแก่ประชาชนทั่ว ๆ ไป โดยเฉพาะเขาชนของจังหวัด เป็นหนังสือที่อ่านง่ายเนื้อหา
แบ่งเป็นหมวด ๆ คือ ประวัติเมือง โบราณวัตถุสถานของจังหวัด ศิลปกรรมประจำเมือง
พระพุทธรูปโบราณ พระเครื่องโบราณ ชรามชาติที่สวยงาม และวัฒนธรรมประเพณีของ
ประชาชน

โฆษณาการ, กรม. สภาพและความเป็นอยู่ของจังหวัดนครราชสีมา. พระนคร : โรงพิมพ์

พานิชศุภผล, 2493. 11 หน้า. ภาพประกอบ.

ประกอบด้วยหัวข้อใหญ่ ๆ 7 หัวข้อ 1. ประวัติศาสตร์ กล่าวถึงความเป็นมาของ
จังหวัด 2. ภูมิศาสตร์ กล่าวถึงที่ตั้ง อากาศ ภูมิประเทศ พืชผล สัตว์ และแร่ธาตุ
3. การคมนาคม 4. การปกครอง 5. สภาพโดยทั่วไปของจังหวัด ได้แก่ ความสงบเรียบร้อย
ภายใน การสาธารณสุข การศึกษา การศาสนา และสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์
หรือสถานที่ที่ควรชม คือ พระสาทหินพิมาย ไทรงาม และปราสาทหินวัดพนมวัน 6. สภาพ
ทั่วไปของพลเมือง ให้ความรู้เรื่องภาษาและเชื้อชาติ ความเป็นอยู่ อุปนิสัย อาชีพ ขนบ
ธรรมเนียมและประเพณี ศิลปะและการละเล่นพื้นเมือง 7. ฐานะเศรษฐกิจของจังหวัด
และพลเมือง

โฆษณาการ, กรม. สภาพและความเป็นอยู่ของจังหวัดน่าน. พระนคร : โรงพิมพ์พานิช

ศุภผล, 2493. 33 หน้า. ภาพประกอบ

ประกอบด้วยหัวข้อใหญ่ ๆ 7 หัวข้อ 1. ประวัติศาสตร์ กล่าวถึงความเป็นมา
ของจังหวัด 2. ภูมิศาสตร์ กล่าวถึงที่ตั้ง อากาศ ภูมิประเทศ พืชผล สัตว์และแร่ธาตุ
3. การคมนาคม 4. การปกครอง 5. สภาพโดยทั่วไปของจังหวัด ได้แก่ ความสงบเรียบร้อย
ภายใน การสาธารณสุข การศึกษา ศาสนา และสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์
หรือสถานที่ที่ควรชม คือ พระธาตุแช่แห้ง พระธาตุเขาน้อย งามช้างค้ำ ถ้ำผาตูบ ถ้ำผาฮาง
น้ำตกผาลาด และแก่งหลวง 6. สภาพทั่วไปของพลเมือง ให้ความรู้เรื่องภาษา เชื้อชาติ

ความเป็นอยู่ อุปนิสัย อาชีพ ขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปะและการละเล่นพื้นเมือง

7. ฐานะเศรษฐกิจของจังหวัดและพลเมือง

โฆษณาการ, กรม. สภาพและความเป็นอยู่ของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. พระนคร :

โรงพิมพ์พานิชสุภผล, 2493. 17 หน้า. ภาพประกอบ.

กล่าวถึงประวัติเมืองประจวบคีรีขันธ์ ที่ตั้งจังหวัด อากาศ ภูมิประเทศ พืชผล สัตว์ โดหะธาตุ การคมนาคม การปกครอง สภาพทั่วไปของจังหวัด ได้แก่ ความสงบเรียบร้อยภายใน การสาธารณสุข การศึกษา ศาสนา สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์หรือสถานที่ที่ควรชม คือ พระที่นั่งคูหาคฤหาสน์ พระพุทธไสยาสน์ ถ้ำเขาต้นกระโด พระพุทธไสยาสน์ถ้ำเขากรูด พระพุทธรูปจำลองบนเขาของกระจก และหัวหิน สภาพทั่วไปของพลเมือง ได้แก่ ภาษาและเชื้อชาติ ความเป็นอยู่ อุปนิสัย อาชีพ ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะและการละเล่นพื้นเมือง ห้ายเล่มกล่าวถึงฐานะเศรษฐกิจของจังหวัดและพลเมือง

โฆษณาการ, กรม. สภาพและความเป็นอยู่ของจังหวัดแพร่. พระนคร : โรงพิมพ์พานิช

สุภผล, 2493. 19 หน้า. ภาพประกอบ .

ประกอบด้วยหัวข้อใหญ่ ๆ 7 หัวข้อ 1. ประวัติศาสตร์ กล่าวถึงความเป็นมาของจังหวัด 2. ภูมิศาสตร์ กล่าวถึงที่ตั้ง อากาศ ภูมิประเทศ พืชผล สัตว์และแร่ธาตุ 3. การคมนาคม 4. การปกครอง 5. สภาพโดยทั่วไปของจังหวัด ได้แก่ ความสงบเรียบร้อยภายใน การสาธารณสุข การศึกษา การศาสนา และ สถานที่ที่สำคัญทางประวัติศาสตร์หรือสถานที่ที่ควรชม คือ พระธาตุข่อแฮ พระเจ้าทันใจ น้ำตกแม่แคม น้ำตกห้วยโรง ถ้ำลอดกรณี ถ้ำผานาง และ น้ำตกห้วยแม่แกิง 6. สภาพทั่วไปของพลเมืองให้ความรู้เรื่อง ภาษาและเชื้อชาติความเป็นอยู่ อุปนิสัย อาชีพ ขนบธรรมเนียมและประเพณี ศิลปะและการละเล่นพื้นเมือง 7. ฐานะเศรษฐกิจของจังหวัดและพลเมือง

โฆษณาการ, กรม. สภาพและความเป็นอยู่ของจังหวัดอุตรธานี. พระนคร: โรงพิมพ์

พานิชสุภผล. 2493. 14 หน้า. ภาพประกอบ.

ประกอบด้วยหัวข้อใหญ่ ๆ 7 หัวข้อ 1. ประวัติศาสตร์ กล่าวถึงความเป็นมาของจังหวัด 2. ภูมิศาสตร์ กล่าวถึงที่ตั้ง อากาศ ภูมิประเทศ พืชผล สัตว์ และแร่ธาตุ 3. การ-

คมนาคม 4. การปกครอง 5. สภาพโดยทั่วไปของจังหวัด ได้แก่ ความสงบเรียบร้อย
ภายใน การสาธารณสุข การศึกษา ศาสนา และสถานที่ที่สำคัญทางประวัติศาสตร์หรือ
สถานที่ควรทราบ คือ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว กับ เทวสถานสมัยขอมที่ตำบลบ้านจืด
อำเภอหนองหาร 6. สภาพทั่วไปของพลเมืองให้ความรู้เรื่อง ภาษาและเชื้อชาติ ความ
เป็นอยู่ อุปนิสัย อาชีพ ขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปะและการละเล่นพื้นเมือง 7. ฐานะ
เศรษฐกิจของจังหวัดและพลเมือง.

จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. เสด็จประพาสจันทบุรี. พิมพ์ครั้งที่ 4
(ตัดตอน). พระนคร: โรงพิมพ์สหกรณ์ขายส่งแห่งประเทศไทย, 2508.
78 หน้า. ภาพประกอบ.

พระราชนิพนธ์เรื่องนี้ตีพิมพ์ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2455 ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 4 นี้ได้
คัดเอาเฉพาะตอนต้นบันทึกเล่าถึงเมืองจันทบุรีเมื่อวันเสด็จไป คือวันพุธ แรม 4 ค่ำเดือนยี่
พ.ศ. 2419 เนื้อเรื่องกล่าวถึงสภาพเมืองจันทบุรี ลักษณะภูมิประเทศ สถานที่สำคัญ เช่น
เมืองเก่าจันทบุรี เมืองใหม่ที่ค่ายเนินวง ทอดเมือง วัดโยธานิมิตร โบสถ์ฝรั่ง ศาลากลาง
จังหวัด ให้ความรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพต่าง ๆ อาทิ การทำแลง การทำไม้หอม การ
ปลูกพริกไทย การเก็บกระวาน การทอเสื่อ นอกจากนี้ยังแนะนำถึงสินค้าพื้นเมือง และเล่า
ประวัติความเป็นมาของเมืองจันทบุรีเอาไว้ด้วย

เฉลิม สุขเกษม. กรุงศรีอยุธยา. พระนคร : กรุงสยามการพิมพ์, 2514. 176 หน้า.
รวมเรื่องนารูเกี่ยวกับจังหวัดพระนครศรีอยุธยา กล่าวถึงตำนานพระนคร พระราช
วัง พระราชวังหลวง พระราชวังจันทร์เกษม วังหลัง โบราณวัตถุสถาน วัดโบราณ พระอา
รามหลวงในปัจจุบัน และพระนครศรีอยุธยาในปัจจุบัน ผู้อ่านจะได้รับความรู้เกี่ยวกับสถานที่
น่าเที่ยวหลายแห่ง เช่น วัดกุฎีเขาทอง วัดพุทธไสยาสน์ วัดพนัญเชิง บึงพระราม คู่มุขแผน
เจดีย์ศรีสุริโยทัย พระราชวังบางปะอิน และพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา

เฉลิม สุขเกษม. สมุทรปราการ. นครหลวงฯ : สมาคมสังคมนศาสตร์แห่งประเทศไทย,
2515. 200 หน้า. ภาพประกอบ .

การเรียบเรียงแบ่งเนื้อหาเป็น 6 บท บทที่ 1 กล่าวถึงประวัติเมืองสมุทรปราการ
บทที่ 2 ให้ความรู้เกี่ยวกับสภาพภูมิศาสตร์ ในเรื่องที่ตั้งของจังหวัด อาณาเขตและขนาดพื้นที่
การแบ่งเขตการปกครอง ลักษณะภูมิประเทศ ดินฟ้าอากาศ จำนวนพลเมืองและการประกอบ
อาชีพของพลเมือง ท้ายบทมีรายชื่านามผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรปราการ ตั้งแต่คนแรก ถึง
คนที่ 26 บทที่ 3 ถึงบทที่ 6 เป็นเรื่องราวของอำเภอเมืองสมุทรปราการ อำเภอบางพลี
และอำเภอบางบาลำดับ ในแต่ละอำเภอกล่าวถึงสภาพภูมิศาสตร์อย่างย่อ ๆ ที่ตั้งและ
ประวัติความเป็นมาของอำเภอ พร้อมทั้งรายชื่อนามของวัดในพุทธศาสนา ผู้เขียนกล่าวแนะนำ
วัดที่สำคัญ ๆ และสถานที่น่าเที่ยวไว้ก่อนท้ายของแต่ละบทด้วย เช่น วัดสำคัญและสถานที่น่า
เที่ยวในอำเภอเมืองได้แก่ วัดกลาง วัดพิชัยสงคราม วัดใน วัดอโศการาม พระสมุทรเจดีย์
พระราชวัง พระที่นั่งและป้อมเมืองสมุทรปราการ พระพุทธชินราชมณฑลปราการ สถานตาก
อากาศบางปู หาดคอมราและฟาร์มจระเข้ วัดสำคัญและสถานที่น่าเที่ยวในอำเภอพระประแดง
ได้แก่ วัดทรงธรรม วัดไพชยนต์พลเสพ วัดโปรดเกศเชษฐาราม วัดคันลัด วัดป่าเกต ศาล
เจ้าพ่อหลักเมือง ศาลพระเลื้อเมือง ป้อมปราการต่าง ๆ และศาลเจ้าพ่อพระประแดง
ในบทที่เกี่ยวกับอำเภอพระประแดง ยังกล่าวถึง ขนบธรรมเนียมประเพณีและการละเล่น
เช่น ประเพณีตรุษสงกรานต์ แห่ปลาปลอยนก ประเพณีแข่งเรือ และการเล่นสบ้า

ชลบุรี, จังหวัด. จังหวัดชลบุรี. ชลบุรี : กรมศิลปากรพิมพ์, 2514. 103 หน้า.

รวบรวมข้อมูลที่ควรรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับจังหวัดชลบุรี โครงการตลอดจนผลการ
ดำเนินงานโดยขอของส่วนราชการ และอำเภอต่าง ๆ ในจังหวัด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
โครงการเกี่ยวกับการปกครองและการเมือง การเศรษฐกิจและสังคมวิทยา ทั้งนี้ได้สอดแทรก
ความรู้เกี่ยวกับที่ตั้งของจังหวัด ประวัติเมือง ลักษณะภูมิประเทศ ทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน
พลเมือง เชื้อชาติ อุปนิสัย การศึกษา ทัศนคติ การประกอบอาชีพของคนในจังหวัด ที่เกี่ยว
กับโบราณสถานที่สำคัญได้กล่าวถึง วัดอินทาราม และวัดเขาบางทราย

ชุ่ม ณ.บางช้าง, รองอำมาตย์โท. นำชมโบราณวัตถุสถานในจังหวัดเชียงใหม่.

นครหลวงกรุงเทพธนบุรี : กรมศิลปากร, 2515. 124 หน้า. ภาพประกอบ.

เป็นหนังสือฉบับกระทัดรัดแนะนำเฉพาะสถานที่ที่มีความสำคัญและที่นักท่องเที่ยวนิยมไปชมกันแพร่หลายเท่านั้น ได้แก่ วัดเจดีย์เหลี่ยม วัดเชียงมั่น วัดพระเจ้าเม็งราย วัดบุญญาราม วัดอุโมงค์ วัดพระธาตุดอยสุเทพ วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร วัดพระธาตุดอยทอง กำแพงเมือง และประตูเมืองเชียงใหม่ ขวงช้างเผือก ขวงสิงห์ อนุสาวรีย์พระศรีวิชัย พระนเรศวรมหาราชานุสาวรีย์ กาวิละราชานุสาวรีย์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังแนะนำสถานที่ซึ่งมีความงามทางธรรมชาติ ได้แก่ ห้วยแก้ว น้ำตกศรีสังวาลย์ น้ำตกแมกลาง น้ำตกแม่สา ถ้ำเชียงดาว บ่อน้ำมันฝรั่ง ถ้ำขี้เต่า โป่งน้ำร้อน หนองบัว ฯลฯ ทั้งนี้ผู้เขียนระบุถึงที่ตั้ง ประวัติ และการเดินทางไปยังสถานที่แต่ละแห่งดังกล่าวไว้ด้วย.

คำรณราชานุภาพ, สมเด็จพระยา. เรื่องห้ามไม่ให้เจ้าไปเมืองสุพรรณกับอักษรานุกรม

ภูมิศาสตร์จังหวัดสุพรรณบุรี. พระนคร : โรงพิมพ์อุดม, 2491. 62 หน้า.

เรื่องห้ามไม่ให้เจ้าไปเมืองสุพรรณเป็นคดีโบราณที่ห้ามไม่ให้เจ้านายในราชวงศ์เสด็จเมืองสุพรรณ ควดยเกรงว่าจะเกิดอันตรายจากการกระทำของเพวร้ายกับหลักเมือง สมเด็จพระยาคำรงฯ ทรงนำเรื่องนี้มาเล่าเพื่อแสดงให้เห็นความเชื่อของชนในสมัยนั้น ซึ่งพระองค์ไม่ทรงเห็นควยทรงเป็นเจ้านายพระองค์แรกผู้กล้าเสด็จเมืองสุพรรณในปี พ.ศ. 2435 นอกจากนี้ยังทรงเล่าเรื่องพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จประพาสเมืองสุพรรณ 2 ครั้ง คือเมื่อพ.ศ. 2447 และ พ.ศ. 2452 ทำให้ความเชื่อดังกล่าวหมดไป อ่านหนังสือเรื่องนี้แล้วจะทำให้ได้รับความรู้เกี่ยวกับลักษณะภูมิประเทศ อุบนิสัยของชาวบ้าน ตลอดจนสถานที่ที่น่าสนใจ เช่น วัดมหาธาตุ วัดป่าเลไลยก์ รวมทั้งอำเภอ ตำบล หมู่บ้านซึ่งปรากฏในวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผน ส่วนเรื่องอักษรานุกรมภูมิศาสตร์จังหวัดสุพรรณบุรีนั้นเป็นผลงานของราชบัณฑิตยสถาน ซึ่งได้รวบรวมรายชื่อทางภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ของเมืองสุพรรณมาอธิบายไว้ในตอนท้ายของเล่ม

ตรัง, จังหวัด. จังหวัดตรัง. พระนคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2512. 59 หน้า
 ให้ความรู้เกี่ยวกับจังหวัดตรังทุกด้าน ทั้งประวัติ ลักษณะที่ตั้ง การปกครอง
 การคมนาคม การศึกษา ศาสนา และขนบธรรมเนียมประเพณี การทำมาหากิน และ
 เศรษฐกิจของประชากร ความสงบเรียบร้อย สาธารณูปโภค สาธารณูปการ สถานที่สำคัญ
 และที่พักผ่อนหย่อนใจ ไก่แก้ว อนุสาวรีย์พระยารัษฎานุประดิษฐ์ (คอซิมบี๊ ณ ระนอง)
 สระกระพังสุรินทร์ น้ำตกกระซอ ทะเลสองห้อง เขามินะ หาดสำราญ น้ำตกโตนเต๊ะ
 เกาะหนู หาดปากเมง น้ำตกอ่าวนาง หาดเจ้าไหม

ตรี อมาตยกุล. จังหวัดนครศรีธรรมราช. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : กรมศิลปากร,
 2517. 79 หน้า.

เป็นหนังสือที่ผู้เขียนเรียบเรียงขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2494 กล่าวถึงประวัติเมืองนคร-
 ศรีธรรมราช โบราณวัตถุสถาน ขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนนิสัยใจคอของพลเมือง ใ
 ให้ความรู้ด้านการเที่ยวชม กำแพงเมือง เทวสถานในศาสนาพราหมณ์ โบสถ์พราหมณ์
 หอพระอิศวร หอพระนารายณ์ ศาลพระเสื้อเมือง ฐานพระสยาม วัดพระมหาธาตุ พิพิธภัณฑ-
 สถานประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช หอสมุด หอพระพุทธรูปหินกั วัดหน้าพระลาน พระเจดีย์
 ยักษ์ในวัดพระเงิน วัดประคู้ วัดแจ้ง น้ำตกกะโรม และน้ำตกพรหมโลก

ตรี อมาตยกุล. จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. พิมพ์ครั้งที่ 11 พระนคร : กรมศิลปากร,
 2516. 97 หน้า. ภาพประกอบ.

ให้ความรู้เรื่องจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในด้าน ภูมิประเทศ สภาพทั่วไป รวม
 ทั้งพืชผล และอุตสาหกรรมที่มีในจังหวัดนี้ บอกถึงเส้นทางคมนาคม ประวัติ และตำนาน
 เมืองพอเป็นสังเขปเหมาะที่นักท่องเที่ยวจะหาอ่านเพราะผู้เขียนได้แนะนำสถานที่สำคัญน่า
 เที่ยวชม เช่น พระที่นั่งสุริยาศอมรินทร์ วัดพระศรีสรรเพชญ์ วัดพระธาตุเป็นต้น นอกจากนี้
 ผู้อ่านจะทราบว่าควรไปชมอะไรในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาแล้วยังได้ความรู้เรื่องประวัติ
 ของสถานที่เหล่านั้นด้วย

ศรี อมาตยกุล. จังหวัดราชบุรี. พระนคร : กรมศิลปากร, 2510. 61 หน้า.

เนื้อเรื่องประกอบด้วยหัวข้อใหญ่ ๆ 6 หัวข้อ คือ 1. ภูมิประเทศและสภาพทั่วไป ระบุถึงที่ตั้งของจังหวัด ลักษณะภูมิประเทศ และชนพื้นเมือง 2. พืชผลและอุตสาหกรรม ได้แก่ พริก หอม กระเทียม ปูนขาว ไร่ อ่างเคเค็ล 3. การคมนาคมอธิบายถึงการเดินทางจากกรุงเทพฯ ไปราชบุรี ทั้งทางรถยนต์ รถไฟ และทางเรือ 4. ที่พักแรมให้รายชื่อโรงแรมในตัวจังหวัด 5. ตำนานเมืองและการรบครั้งสำคัญ ๆ ในเขตจังหวัดราชบุรี 6. โบราณสถาน มีสถานที่น่าเที่ยว คือ พระราชวัง วัดสถนาดปรีวัตร วัดศรีสุริยวงศ์ วัดกริวเหลือ วัดของลม วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ เขาสูง เขาหลวง เขาแร้ง และเขาจอมพล.

ศรี อมาตยกุล. ทัศนศาสตร์ไทยจังหวัดชลบุรี. พระนคร : สภาวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2500. 65 หน้า. ภาพประกอบ, แผนที่, แผนผัง.

ให้ความรู้เกี่ยวกับภูมิประเทศ พืชผล อุตสาหกรรมและการคมนาคม ผู้เขียนยกตำนานเมืองมาเล่าอย่างน่าสนใจ จากนั้นก็กล่าวถึงสถานที่สำคัญ ๆ น่าเที่ยวชม ได้แก่ วัดอินทาราม วัดเขาพระพุทธรูปทางทราย เมืองศรีพะโร อ่างศิลา บางแสน บ่อน้ำร้อน ศรีราชา เกาะสีชัง หาดพิทยา สัตหีบ เมืองพระรถ แนวการเขียนเป็นแบบบรรยายทำความเข้าใจประวัติสถานที่ อธิบายข้อเท็จจริง และแทรกทัศนคติส่วนตัวของผู้เขียนต้นเล่มมีแผนที่จังหวัดชลบุรี และชายฝั่งตะวันออก ท้ายเล่มมีแผนผังเทศบาลจังหวัดชลบุรี แผนผังเขตเทศบาลตำบลศรีราชา แผนที่เขตท้องที่บางแห่งในตำบลแสนสุข ตำบลบางปึกและตำบลอ่างศิลา

ศรี อมาตยกุล. ทัศนศาสตร์ไทยจังหวัดนครปฐม. พระนคร : สภาวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2499. 48 หน้า. ภาพประกอบ, แผนที่, แผนผัง.

เป็นหนังสือประเภทคู่มือแนะนำเที่ยว ชุดทัศนศาสตร์ไทยเล่มแรก กล่าวถึงจังหวัดนครปฐมในคำานภูมิประเทศและสภาพทั่วไป พืชผลและอุตสาหกรรม การคมนาคม ที่พัก ตำนานเมือง โบราณสถาน อันได้แก่ พระราชวังต่าง ๆ พระปฐมเจดีย์ พิพิธภัณฑสถาน วัดต่าง ๆ คอนยายหอม และเมืองกำแพงแสน ผู้อ่านจะทราบว่าโบราณสถานนั้น ๆ ตั้งอยู่ที่ใด มีรูป

ลักษณะอย่างไร ตลอดจนทราบถึงความเป็นมาและความสำคัญในปัจจุบัน ผู้เขียนใช้สำนวนภาษา
ที่อ่าน ให้เชิงอธิบายความทุกระยะ มีแผนที่และผังเมืองของจังหวัดนครปฐมอยู่คนละ

ตรี อมาตยกุล. ทัศนศาสตร์ไทยจังหวัดเพชรบุรี. ม.ป.ท., 2507. 60หน้า. ภาพ
ประกอบ.

เป็นหนังสือที่ให้ความรู้ด้านภูมิศาสตร์และการท่องเที่ยว เนื้อหากล่าวถึง ภูมิ-
ประเทศและสภาพทั่วไป พืชผล การคมนาคม ที่พักแรม นอกจากนี้ยังรวบรวมตำนานเกี่ยวกับ
กับสถานที่ต่าง ๆ ในเมือง พร้อมทั้งแนะนำโบราณสถาน และสถานที่น่าเที่ยวไว้หลายแห่ง
ได้แก่ เขามหาสวรรค์(เขาวัง) พระราชวังในบริเวณพระนครคีรี พระธาตุจอมเพชร พระ
สุทธเสลเจดีย์ วัดมหาสมณาราม วัดพระพุทธไสยาสน์ วัดสระบัว ถ้าเขาหลวง เขายันไคอิฐ
เขาพนมผาว วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ พิพิธภัณฑสถาน วัดสุวรรณาราม วัดกำแพงแดง พระ-
ราชวังพระรามราชนิเวศน์ วัดท่าชัยคีรี หาดเจ้าสำราญ เขื่อนเพชร นิคมสร้างตนเองเขื่อน-
เพชร พระราชนิเวศน์มฤคทายวัน เขาย้อย และเขาทโมน ตามลำดับ ทั้งนี้ผู้เขียนได้ระบุ
ถึงที่ตั้ง ประวัติความเป็นมา ตลอดจนการเดินทางไปยังสถานที่นั้น ๆ

ตรี อมาตยกุล. ทัศนศาสตร์ไทยจังหวัดสระบุรี. พระนคร : สภาวัฒนธรรมแห่งชาติ,
2500. 64 หน้า. ภาพประกอบ. แผนที่.

เป็นหนังสือคู่มือแนะนำเที่ยวสระบุรี ให้รายละเอียดเกี่ยวกับภูมิประเทศและสภาพ
ทั่วไป พืชผลและอุตสาหกรรม การเดินทาง ที่พัก พร้อมกับเล่าตำนานเมืองประกอบ กล่าว
ถึงสถานที่สำคัญ เช่น พระพุทธฉาย น้ำตกสามหลั่น น้ำตก มวกเหล็ก สวนพฤกษชาติที่พิเศ
พิพิธภัณฑสถาน ศาลพระกาฬ พระราชวังโบราณ เจ้าพ่อเขาตก บ่อพรานล้างเนื้อ ถ้ำต่าง ๆ
และนิคมสร้างตนเอง

ตรี อมาตยกุล. น้ำเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรี. พระนคร : โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ, 2502.
56 หน้า.

กล่าวถึงภูมิประเทศและสภาพทั่วไป ที่พักเมื่อเดินทางไปถึง ตำนานเมืองโบราณ
สถาน พร้อมทั้งประวัติของสถานที่นั้น ๆ โดยสังเขป ผู้อ่านจะได้รับความรู้เกี่ยวกับสถานที่

นำเที่ยวในจังหวัดกาญจนบุรี คือ ป้อมปราการรอยเมือง วัดเทวสังฆาราม วัดไชยชุมพล-
ชนะสงคราม วัดถาวราราม อนุสาวรีย์ ไทยานุสรณ์ วัดนางพิมพ์ วัดขุนแผน วัดป่าเลไลยก์
วัดถ้ำมึงกรทอง น้ำตกเขาพัง เมืองสิงห์ พระแท่นดงรังและเมืองโบราณที่ตำบลพงตึก

ศรี อมาตยกุล. นำเที่ยวจังหวัดฉะเชิงเทราและอักษรานุกรมภูมิศาสตร์จังหวัดฉะเชิงเทรา,

พระนคร : โรงพิมพ์ชาวพาณิชย์, 2496. 26 หน้า.

รวมเรื่องนำเที่ยวจังหวัดฉะเชิงเทรา ของ ศรี อมาตยกุล ซึ่งเคยพิมพ์ในวารสาร
ศิลปากรกับเรื่อง อักษรานุกรมภูมิศาสตร์จังหวัดฉะเชิงเทรา ของ คณะกรรมการจัดทำอักษ-
รานุกรมภูมิศาสตร์ประเทศไทยแห่งราชบัณฑิตยสถาน ซึ่งกรมศิลปากรเคยจัดพิมพ์ไปแล้ว
เข้าเป็นเล่มเดียวกัน เนื้อหาให้ความรู้เกี่ยวกับภูมิประเทศ สภาพทั่วไป ตำบลเมือง และ
โบราณสถาน คือ พระพุทธโสธร ตลอดจนชื่อทางภูมิศาสตร์ที่ปรากฏในจังหวัดโดยเฉพาะ

ศรี อมาตยกุล. นำเที่ยวจังหวัดเชียงราย. พระนคร: กรมศิลปากร, 2510. 70 หน้า.

กล่าวถึงภูมิประเทศและสภาพทั่วไปของจังหวัดเชียงราย รวมทั้งพืชผล อุตสาหกรรม
พื้นเมือง เส้นทางคมนาคม อ่างต๋านานและประวัติเมืองอย่างสังเขป แนะนำสถานที่สำคัญ
บางแห่งในจังหวัด เช่น วัดพระแก้ว วัดพระสิงห์ วัดพระธาตุคอกทอง นอกจากนี้ยังกล่าวถึง
อำเภอที่มีโบราณสถานที่น่าสนใจ 4 อำเภอ คือ อำเภอแม่สาย อำเภอเชียงแสน อำเภอ
พะเยา และอำเภอพาน

ศรี อมาตยกุล. นำเที่ยวเมืองสุโขทัย. พระนคร : ศิลปাবรรณาการ , 2498.

147 หน้า. ภาพประกอบ.

หนังสือเล่มนี้ให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติเมืองสุโขทัย และพระมหากษัตริย์ราชวงศ์
พระร่วง ลักษณะภูมิประเทศและสภาพทั่ว ๆ ไปของจังหวัดกล่าวอย่างย่อ ๆ นอกจากนี้ยัง
แนะนำโบราณสถานในบริเวณตัวเมืองได้แก่ สาขาพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติจังหวัดสุโขทัย
พิพิธภัณฑที่ศาลากลางจังหวัด และศาลแม่ย่า โบราณสถานในเมืองสุโขทัยเก่า ได้แก่ กำแพง
เมือง วัดตระพังทอง เป็นปราสาทพระร่วง วัดมหาธาตุ วัดตระพังเงิน ศาลหลักเมือง
วัดชนะสงคราม วัดสระสี่ วัดศรีสวาย วัดตระกอน และศาลเทพารักษ์ โบราณสถานนอกกำแพง-

เมืองเก่า ได้แก่ วัดศรีชุม วัดพระพายหลวง เทาทุเรียง วัดเชตุพน วัดเจดีย์สี่ห้อง วัดช้าง
ล้อม และบริเวณอนุภูมิภาคของพหุบูรณารามคำแหง ซึ่งเป็นบริเวณที่มีทิวทัศน์งดงาม และมีโบราณ
สถานที่น่าสนใจ เช่น วัดป่ามะม่วง หอเทวาลัยเกษรพิมาน

ตรี อมาตยกุล. ประวัติเมืองจันทบุรีและอักษรานุกรมภูมิศาสตร์จังหวัดจันทบุรี. พระนคร:

โรงพิมพ์หมามงกุฎราชวิทยาลัย, 2500. 81 หน้า.

เนื้อหาแบ่งเป็น 2 ตอน คือ เรื่องประวัติเมืองจันทบุรี บทประพันธ์ของ ตรี
อมตยกุล ว่าด้วยลักษณะภูมิประเทศและสภาพทั่วไปของจังหวัด กล่าวถึงตำนานเมืองอย่าง
ละเอียด ทั้งยังแนะนำสถานที่ที่ควรชมแต่ละแห่ง เช่น วัดโยชานิมิต ภูเขาพลอยแหวน
แหลมสิงห์ น้ำตกพลิ้ว เขาพรมบาท เป็นต้น ในการเขียนให้ทั้งสาระและความคิดเห็นของ
ผู้แต่งควย ส่วน อักษรานุกรมภูมิศาสตร์จังหวัดจันทบุรี นั้น เป็นผลงานของราชบัณฑิตยสถาน
ซึ่งนำเอาชื่อต่าง ๆ ทางภูมิศาสตร์มาอธิบายตามลำดับ ก-ฮ ทั้งนี้ได้อธิบายชื่อเมืองจันทบุรี
ก่อนชื่ออื่น ๆ

ตรี อมาตยกุล. เรื่องจังหวัดสุพรรณบุรี. พระนคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2500.

37 หน้า.

เรื่องจังหวัดสุพรรณบุรี เดิมพิมพ์รวมอยู่ในหนังสือเรื่องเมืองทองของไทย ซึ่ง
มีเรื่องนำเที่ยวจังหวัดต่าง ๆ รวม 7 เรื่อง คือ เรื่องจังหวัดสุโขทัย จังหวัดกาญจนบุรี
จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี จังหวัดจันทบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี และจังหวัดเพชรบุรี
นับเป็นหนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับภูมิประเทศ ประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ
ที่สำคัญของจังหวัดดังกล่าว หนังสือเรื่องจังหวัดสุพรรณบุรีเล่มนี้มีเฉพาะเรื่องของจังหวัด
สุพรรณบุรี เท่านั้น ในคานภูมิศาสตร์ กล่าวถึงที่ตั้งของจังหวัด ระยะห่างจากกรุงเทพ
อาณาเขตติดต่อกัน ลักษณะของภูมิประเทศ รายละเอียดเกี่ยวกับการเดินทางและที่พักแรม
ในคานประวัติศาสตร์กล่าวถึงตำนานเมือง ในคานโบราณสถานและโบราณวัตถุ ผู้เขียน
แนะนำให้ผู้อ่าน รู้จัก ตัวเมืองสุพรรณบุรีเก่า วัดพระศรีมหาธาตุ ศาลเจ้าหลักเมือง
วัดป่าเลไลยก์ พระป่าเลไลยก์ สระทั้งสี่คือสระแก้ว สระคา สระยมนา และสระเกศ
เจดีย์ยุทธหัตถี และเมืองอุทอง

เทพ สุทรสารกุล. เสด็จเมืองสมุทรสงคราม. ธนบุรี : โรงพิมพ์ประยูรวงศ์, 2514.

78 หน้า.

กล่าวถึงการเสด็จประพาสเมืองสมุทรสาครของเจ้านายหลายพระองค์ อาทิ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (ประพาสต้น) สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์วรพินิต สมเด็จพระปิตุจฉาเจ้าสุทมาลยาธิบดี สมเด็จพระนางเจ้าเสาวภาผ่องศรี กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ และสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยวชิรญาณวโรรส สถานที่ซึ่งเจ้านายเสด็จไต่แก คำบลสุนัขทอง ป้อมพิฆาต-ข้าศึก วัดบ้านแหลม วัดใหญ่ วัดพวงมาลัย วัดดาวดึงษ์ วัดบางน้อย วัดประดู่ วัดอัมพวัน เจติยาราม เป็นต้น ผู้อ่านจะได้ทราบถึงประวัติและที่ตั้งของวัดที่สำคัญ ๆ ของจังหวัด เช่น วัดจุฬามณี วัดบางกะพ้อม วัดเพชรสมุทรวรวิหาร วัดบางกุ้ง วัดเกตการาม ฯลฯ

เทพชู ทับทอง. กรุงเทพฯในอดีต. กรุงเทพมหานคร : อักษรบัณฑิต, 2518. 239 หน้า.

ภาพประกอบ.

ให้ความรู้เกี่ยวกับกำเนิดของสิ่งต่าง ๆ ทั่วกรุงเทพฯ ทั้งสิ่งดีและไม่ดี นับแต่ประวัติการสร้างเมืองเรื่อยมาจนกระทั่งเกิดสถานที่ และ เหตุการณ์ต่าง ๆ ในครั้งอดีต สำนวนเขียนอ่านใช้ถ้อยคำกระทัดรัด มีศัพท์ภาษาต่างประเทศบ้าง แฝงเนื้อหาเป็นเรื่องย่อย ๆ มีชื่อเรื่องกำกับไว้อย่างน่าสนใจ เช่น กรุงเทพฯ ๗ เมืองสวรรค์ สนามหลวงสนามประวัติศาสตร์ ตูม... ตูม... ตูม... แร้งวัดสระเกษ ชีวิตที่ต้องประหาร อัมพาตรุ่นคุณปู่ หลิงโคมเขียว ไทยชักธงไทยเริ่มเหาะ ชิกซ์กรดไฟ ฯลฯ แต่ละตอนกล่าวถึงประวัติความเป็นมาของเรื่องที่ยกมาโดยถึงสภาพปัจจุบันว่าต่างจากสมัยนั้นอย่างไร จุดเด่นของหนังสืออยู่ที่ภาพประกอบขาวดำ พิมพ์ชัดเจนในระบบออฟเซต ซึ่งผู้เขียนได้รวบรวมภาพถ่ายสถานที่ต่าง ๆ ในกรุงเทพฯ เกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ และภาพเหตุการณ์ในอดีตไว้มากมาย

นพบุรี พันธุ์ชายพิ. เที่ยวเชียงใหม่. เชียงใหม่ : เมืองเหนือการพิมพ์, 2509.

62 หน้า. ภาพประกอบ, แผนที่.

เนื้อเรื่องมี 5 บท บทที่ 1 เทศกาลงานปี กล่าวถึงประวัติเมืองเชียงใหม่ งานสงกรานต์ งานยี่เป็ง (ลอยกระทง) และงานฤดูหนาว บทที่ 2 เที่ยวเชียงใหม่ กล่าวถึง ลักษณะภูมิประเทศ อาณาเขต ชนพื้นเมือง การปกครอง จำนวนพลเมือง อาชีพและความเป็นอยู่ของประชาชน ระบุถึงการคมนาคมในตัวเมืองเชียงใหม่ และการเดินทางจากกรุงเทพฯ ไปเชียงใหม่ พร้อมทั้งแนะนำการท่องเที่ยวเชียงใหม่ตามแผนที่ซึ่งแนบมาในเล่ม บทที่ 3 บนเส้นทางรถยนต์ กล่าวถึงสถานที่น่าเที่ยวบนเส้นทางรถยนต์ได้แก่ พระบรมธาตุคอกยสุเทพ ภูพิงค์ ห้วยแก้ว น้ำตกแม่สา ซลประทานเหมืองแม่แฝก จำเริญดงบัว บ่อน้ำมันฝาง น้ำตกแม่กลาง น้ำตกแม่ยะ ออบหลวง สันกำแพง หนองบัว และอำเภอสันทราย บทที่ 4 สู่ทุ่งทองกวาว บทสุดท้ายกล่าวถึงแหล่งผลิตสินค้าพื้นเมือง

นิยม เลี่ยมทอง. สิ่งที่น่าสนใจในกรุงเทพฯ. พระนคร : เกษมบรรณกิจ, 2506. 88 หน้า.

กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของอนุสาวรีย์ 7 แห่ง ในกรุงเทพมหานคร คือ อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย อนุสาวรีย์ท้าวสุทนต์ อนุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าฯ อนุสาวรีย์พระปิยมหาราช อนุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ และอนุสาวรีย์ทหารอาสา ท้ายเล่มมีเรื่องพระแก้วมรกต ภูเขาทองและศาลเจ้าพ่อหลักเมือง ซึ่งผู้เขียนได้แทรกความรู้เกี่ยวกับประวัติ ตำนาน และประเพณี เช่น พระราชพิธีเปลี่ยนเครื่องทรงพระแก้วมรกต พระราชพิธีฝังเสาหลักเมือง

บรรจบ เขียมศักดิ์. นำชมโบราณวัตถุสถานในจังหวัดลพบุรี. พระนคร : กรมศิลปากร, 2504. 28 หน้า. ภาพประกอบ, แผนที่.

กล่าวถึงที่ตั้ง ลักษณะภูมิประเทศ อาณาเขต จำนวนพลเมือง อาชีพ สินค้าของจังหวัด การปกครอง ประวัติเมือง และโบราณสถาน ได้แก่ พระนารายณ์ราชนิเวศน์ พระปรางค์สามยอด สระมโนราห์ ศาลพระกาฬ วัดนครโกษา วัดอินทรา วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ วัดสันเปาโล วัดเสาชงทอง ตึกปิฐูและตึกคชสาร บ้านหลวงรับแขกเมือง หลักเมือง เทวสถานปรางค์แขก วัดราชา วัดปิ่น วัดมณฑลขันธุ์ ป้อมท่าโพธิ์ ป้อมชัยชนะสงคราม

ประจักษ์ ประศุพะเนียด พะเนียด พะเนียดคลองช้าง สระแก้ว ทะเลชุมพร พระตำหนัก
ทะเลชุมพร ปากจั่น ทั้งนี้เขียนไต่ระบุถึงที่ตั้ง ประวัติความสำคัญและรูปลักษณะของโบราณ
วัตถุสถานดังกล่าวไว้ด้วย

บรรจบ เทียมศักดิ์. นำเที่ยวเมืองอยุธยาบางปะอิน. พระนคร : โรงพิมพ์เลียงเชียง
จงเจริญ, 2502. 137 หน้า. ภาพประกอบ.

เนื้อเรื่องแบ่งเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 เกี่ยวกับโบราณวัตถุสถานและสถานที่สำคัญใน
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เช่น เจดีย์วัดใหญ่ชัยมงคล วัดกุฎีขาว พระราชวังจันทร์เกษม
อยุธยาพิพิธภัณฑสถาน เครื่องเบญจรงค์ ตู้หนังสือ พระพิมพ์ ตลาดหัวรอ และป้อมมหาชัย ที่ว่า
การอำเภอพระนครศรีอยุธยา วัดมหาธาตุ พระมงคลมพิตร วัดพระศรีสรรเพชญ์ บึงพระราม
วัดพุทไธสวรรย์ วัดพนัญเชิง ฯลฯ ตอนที่ 2 กล่าวถึงเกาะบางปะอิน พระที่นั่งบนเกาะ
บางปะอิน และวัดนิเวศน์ธรรมประวัติ ตอนที่ 3 เสนอเกร็ดความรู้เกี่ยวกับวันชาติของประเทศ
ต่าง ๆ วันสถาปนากระทรวงพวงกรม ชื่อเมืองในสมัยโบราณ รายพระนามพระเจ้าแผ่นดิน
ดินสมัยต่าง ๆ ในประเทศไทย ประวัติธงชาติไทย เงินตราของไทย เป็นต้น

บริรักษ์จรยาวัตร, หลวง. คำบรรยายเรื่องจังหวัดสุโขทัย. พระนคร: สภาการพิมพ์
ศรีวิกรมานิตย์, 2502. 63 หน้า.

กล่าวถึงที่ตั้ง อาณาเขต การเดินทางไปจังหวัดสุโขทัยทางรถยนต์ รถไฟ และ
เครื่องบิน ให้ความรู้เกี่ยวกับลักษณะภูมิประเทศ การปกครอง การประกอบอาชีพและการ
ศึกษา ในค่านับประวัติเมืองกล่าวถึงการสร้างกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี กษัตริย์ในราชวงศ์
สุโขทัย รวมทั้งเหตุการณ์สำคัญ ๆ ในสมัยนั้น สำหรับสถานที่ที่น่าสนใจในเขตจังหวัดนี้ได้แก่
วัดตระพังทองกลาง วัดเชตุพน วัดตระพังทอง เนินปราสาทพระร่วง วัดพระมหาธาตุ ศาล
พระเสื้อเมือง วัดศรีสวาย วัดศรีชุม วัดเจดีย์งาม วัดเขาพระบาทน้อย วัดสะพานหิน วัดสระสี่
วัดพระพายหลวง วัดป่ามะม่วง เตาทุเรียง และศาลแม่ย่า ท้ายเล่มมีเรื่องราวเกี่ยวกับ
เมืองสวรรคโลก และเมืองศรีสัชชนาลัย ซึ่งนอกจากจะกล่าวถึงประวัติเมืองแล้วยังระบุ
สถานที่น่าเที่ยว เช่น เทวสถานวัดเจ้าจัน วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ ในเขตอำเภอสวรรค-
โลก พระราชวัง หลักเมือง วัดช้างล้อม วัดพระเจดีย์เจ็ดแถวและเตาทุเรียงในเขตอำเภอ
ศรีสัชชนาลัย

บันเทิง ยันต์โกเศศ. จังหวัดตราด. ตราด : หน่วยงานพิเศษจังหวัดตราด, 2515
212 หน้า. ภาพประกอบ. แผนที่.

เป็นหนังสือเชิงวิชาการด้านภูมิศาสตร์และประวัติเมือง แทรกตำนาน และ แนะนำโบราณวัตถุสถาน สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ การเรียบเรียงแบ่งเนื้อเรื่องเป็น 15 บท
บทที่ 1 กล่าวถึงที่ตั้งขนาดและรูปร่างของจังหวัด บทที่ 2 ประชากร บทที่ 3 โครงสร้าง
และลักษณะภูมิประเทศ บทที่ 4 ดินฟ้าอากาศ บทที่ 5 ทรัพยากรดิน บทที่ 6 การกลีกรวม
บทที่ 7 ทรัพยากรป่าไม้ บทที่ 8 การประมง บทที่ 9 ทรัพยากรแร่ บทที่ 10 การคมนาคม
ขนส่งและการสื่อสาร บทที่ 11 การจัดระเบียบการปกครองจังหวัด บทที่ 12 ภาษาพูด การ
เล่นพื้นเมือง ตำนาน และวรรณกรรม บทที่ 13 โบราณสถานและโบราณวัตถุ กล่าวถึง
วัดนุญฉาราม วัดโยชานิมิตร วัดชัยมงคล ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง และ พระแสงศาสตราวุธ
ประจำจังหวัด บทที่ 14 สถานที่พักผ่อนหย่อนใจได้แก่ น้ำตกสะพานหิน น้ำตกธารมะยม
น้ำตกคลองเจ้า ปรากฏการแหลมงอบ และอ่าวตาลคู่ บทที่ 15 กล่าวถึงประวัติจังหวัดตราด
ตั้งแต่สมัยก่อนตั้งกรุงรัตนโกสินทร์ (พ.ศ. 2325) จนถึงปัจจุบัน ตลอดจนลำคัมภาษามุขาราชการ
และเครื่องหมาย ประจำจังหวัดตราด ห้ายเหลี่ยมภาคผนวก บรรณานุกรม และดัชนี

โบราณราชธานีทร์, พระยา. เรื่องเกี่ยวกับพระนครศรีอยุธยา. พระนคร : กรมศิลปากร,
2504. 72 หน้า.

หนังสือเรื่องเกี่ยวกับพระนครศรีอยุธยานี้ พระยาโบราณราชธานีทร์ (พร เษะคุปต์)
ตั้งแต่ยังเป็นอุปราชมณฑลอยุธยา ได้เขียนเป็นรายงานถวายพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า
เจ้าอยู่หัว เมื่อ พ.ศ. 2464 เนื้อเรื่องกล่าวถึงตำนานป้อมเพชร นามกรุงเก่า ระยะเวลา
เสด็จประพาสทรงบวงสรวงอศิตมหาราช. พระราชวังกรุงศรีอยุธยาทางชลมารค ทาง-
สถลมารค ระยะเวลาเสด็จพระราชดำเนินประพาสตั้งแต่วังจันทร์ เกษมถึงจังหวัดลพบุรี และ
ชนต่างค้ำวาม้าตั้งบ้านเรือนในกรุงศรีอยุธยา



ประจวบคีรีขันธ์, จังหวัด. แผนกศึกษาธิการจังหวัด. ของดีเมืองประจวบคีรีขันธ์.

เพชรบุรี : โรงพิมพ์อนุกุลกิจ, 2510. 115 หน้า. ภาพประกอบ.

"ของดีเมืองประจวบคีรีขันธ์" เป็นผลงานของนักเขียนหลายท่าน ซึ่งช่วยรวบรวมเรียบเรียงจากหนังสือ เอกสาร และจากผู้นรู้ การจัดเนื้อหาแบ่งเป็น 4 หมวด คือ 1 หมวดประวัติเมืองประจวบ กล่าวถึง ประวัติความเป็นมาของจังหวัดตั้งแต่สมัยโบราณ ระบุที่ตั้งของจังหวัด ระยะทางจากกรุงเทพถึงประจวบ อาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง การแบ่งเขตการปกครอง ภูมิประเทศยกเหตุการณ์สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 คือ วีรกรรม 8 ธ.ค. 2484 ที่อ่าวมะนาว ค่ายญี่ปุ่นที่เขาสองกระจุก และเสรีไทยที่หัวหิน มาเล่าสู่ผู้อ่าน : หมวดที่ 2 สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ได้แก่ ค่านสิงขร หว้ากอ หองบางสะพาน ประวัติความเป็นมาของหัวหินและพระราชวังไกลกังวล หมวดที่ 3 นิทานพื้นเมือง เรื่องตามองลาย กับเรื่องไกรสิทธิ หมวดที่ 4 ธรรมชาติที่สวยงามของจังหวัด ได้แก่ ถ้ำพระขวาง และน้ำตกห้วยยาง

ประจวบคีรีขันธ์, จังหวัด. องค์การบริหารส่วนจังหวัด. ประจวบ ๗ ประเด็น. กรุงเทพฯ :

รวมข่าวจักรวาล, 2519. 135 หน้า. ภาพประกอบ, แผนที่.

เนื้อเรื่องแบ่งเป็น 3 ส่วน ส่วนที่ 1 กล่าวถึงลักษณะที่ตั้ง สถาปัตยกรรม ประวัติเมืองและสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ เช่น เมืองบางนางรม ชองสิงขรณ์ หว้ากอ ฯลฯ ส่วนที่ 2 ให้ความรู้ความประวัติด้านความเป็นมา ที่ตั้ง ลักษณะภูมิประเทศ อาชีพ สถานที่สำคัญ และสถานที่ท่องเที่ยวของแต่ละอำเภอ เช่น อ่าวประจวบ อ่าวมะนาว เขาสองกระจุก ถ้ำเขาคันกระได น้ำตกสองกระลอน ในเขตอำเภอเมือง ชายหาดหัวหิน เขาตะเกียบ เขาไกรลาส หมู่บ้านเขาเต่า พระราชวังไกรกังวล ในเขตอำเภอหัวหิน ถ้ำพระยานคร มณฑปยอดเขาน้อย เขื่อนปราณบุรี และวนอุทยานสามร้อยยอดในเขตอำเภอปราณบุรี วัดกุญชรไถ่ไร่ ถ้ำเขาน้อย ในเขตอำเภอกุญชร ชายทะเลบ้านบางเบิกในเขตอำเภอบางสะพาน ส่วนที่ 3 เสนอตำนานและเกียรติประวัติของเมืองประจวบ ๗มีเรื่องตามองลาย วีรกรรม สงครามโลกครั้งที่ 2 และประวัติบุคคลสำคัญ เช่น หลวงพ่อในกุฏิวัดกุญชร หลวงพ่อเปี่ยม วัดเกาะหลัก ห้ายเลมมีภาคผนวกกล่าวถึงลักษณะการจัดส่วนราชการขององค์การบริหาร ส่วนจังหวัด และมีแผนที่ของทุกอำเภอ

ประโชติ สังชนะบุกิจ, ผู้เรียบเรียง. นำชมโบราณวัตถุสถานอำเภอศรีสัชนาลัย, จังหวัดสุโขทัย. พระนคร : กรมศิลปากร, 2513. 30 หน้า. ภาพประกอบ.
กล่าวถึงที่ตั้ง ประวัติเมืองไทรย้อยและชีวประวัติของกษัตริย์ที่ครองเมืองศรีสัชนาลัย แนะนำโบราณสถานภายในเขตกำแพงเมือง โดยระบุถึงที่ตั้ง รูปลักษณะและสมัยของโบราณวัตถุสถานนั้น ๆ เช่น วัดช้างล้อม วัดเจดีย์เจ็ดแถว ฝาผนังลายปูนปั้นที่วัดนางพญาหลักเมือง วัดเขาพนมเพลิง แก่งหลวง เตาทุเรียง ซากเตาทำเครื่องถ้วยชามสังกะโลก แก่งหลวง พระปรางค์วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ และถนนพระร่วง ท้ายเล่มให้ความรู้เกี่ยวกับงานเทศกาล เช่น ตรุษสงกรานต์ ลอยกระทง ประเพณีกำฟ้า พร้อมทั้งแนะนำสถานที่น่าเที่ยวซึ่งมีความงามทางธรรมชาติ คือ น้ำตกป่าคา ในเขตตำบลบ้านแก่ง

ประทุม ชุมเพ็งพันธุ์. ไชยา-สุราษฎร์ธานี. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครพิมพ์, 2519.
114 หน้า. ภาพประกอบ.

เสนอเรื่องราวเกี่ยวกับเมืองไชยาทุกด้าน คือ ขนาด ที่ตั้ง เขตการปกครอง การคมนาคม ลักษณะทางภูมิศาสตร์ อาชีพ พืชเมือง ภาษาพูด พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติไชยา วัฒนธรรมศรีวิชัยที่ไชยา อายุสมัยที่เกี่ยวข้องกับเมืองไชยา นอกจากนี้ยังแนะนำโบราณวัตถุสถาน และสถานที่ท่องเที่ยวไว้อย่างย่อ ๆ ถึง 31 แห่ง ที่สำคัญได้แก่ วัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร เมืองไชยาเก่า บ่อน้ำพุร้อน ป่าไทรงาม สวนโมกขพลาราม ถ้ำหินเตี้ย บ้านพุมเรียง วัดเขาศรีวิชัย วัดถ้ำสิงขร เมืองเวียงสระ เกาะสมุยและเกาะพะงัน ท้ายเล่มกล่าวถึงวัฒนธรรมและการละเล่นพื้นเมือง ได้แก่ ประเพณีทำบุญวันครุฑไทย ประเพณีสงกรานต์ วันจับปี๊บเดือน ประเพณีสวดทุ่ง วันรับส่งตายาย มวย ไก่ชน ลิเกป่า และสวดมาลัย ภาคผนวกให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติวัดเขาพระอานนท์ วัดน้ำรอบ วัดถ้ำสิงห์ พร้อมด้วยคำอ่านศิลาจารึกอักษรขอมภาษาไทยสมัยกรุงธนบุรี

ปราโมทย์ ทัศนาศูวรรณ. กรุงเทพฯ ร.ศ. 194. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2518. 200 หน้า. ภาพประกอบ.

กรุงเทพฯ ร.ศ. 194 (พ.ศ. 2518) เป็นสารคดีท่องเที่ยวเฉพาะเรื่องของกรุงเทพฯ เนื้อหาส่วนใหญ่จึงเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของสถานที่สำคัญ ๆ พร้อม

กับสภาพในปัจจุบันของสถานที่เหล่านั้น อาทิเช่น วัดพระแก้ว พระบรมมหาราชวัง หอ
 สนามหลวง พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สำนักงานเขียนเป็นแบบพุดคุยกับผู้อ่าน คล้ายกับมีคุ-
 เทศก์ อธิบายสิ่งที่กำลังชมอยู่ให้นักท่องเที่ยวฟังจุดมุ่งหมายที่ผู้เขียนต้องการคือ ให้ผู้อ่าน
 ในจังหวัดอื่นรู้จัก กรุงเทพฯ คีชีน และสามารถมาท่องเที่ยวชมสถานที่ต่าง ๆ ได้อย่าง
 เพลินเพลิน

ปราโมทย์ ทัศนาศูวรรณ. เชียงใหม่. กรุงเทพมหานคร : โอเคียนสโตร, 2517.
 220 หน้า. ภาพประกอบ.

แบ่งเนื้อเรื่องออกเป็น 13 บท บทที่ 1-2 ให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติการสร้าง
 เมืองเชียงใหม่และประวัติพ่อขุนเม็งราย บทที่ 3- 6 แนะนำเส้นทางขึ้นคอกสุเทพ ไปสุด
 ทางที่คอกปุย สถานที่น่าเที่ยวบนเส้นทางสายนี้มีหลายแห่ง เช่น ลักคาแลนด์ มหาวิทยาลัย-
 เชียงใหม่ สวนสัตว์เชียงใหม่ น้ำตกห้วยแก้ว อนุสาวรีย์ครูบาศรีวิชัย ผาเงิบ พระบรม
 ราชคฤหาสน์สุเทพ พระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์ หมู่บ้านแม่วาคอกปุย ลงจากคอกปุยกลับเข้า
 เมืองเชียงใหม่ แล้วเลยไป สันกำแพง บ่อสร้างคอกสะเก็ด จนถึงหนองบัว บทที่ 7-8
 เป็นการท่องเที่ยวตามเส้นทางสาย เชียงใหม่-จอมทอง-ฮอด สถานที่น่าเที่ยวบนทางสายนี้
 ได้แก่ หมู่บ้านหัตถกรรมเครื่องเงินวัวลาย อำเภอหางคอง อำเภอสันป่าตอง วัดหลวง-
 เจริญธรรม บ้านทุ่งเสี้ยว พระราชสุศรีจอมทอง น้ำตกแมกกลาง อำเภอฮอด ไปสุดทางที่วน-
 อุทยานออบหลวง บทที่ 9-11 เป็นเส้นทางท่องเที่ยวสายเชียงใหม่-ฝาง สถานที่น่าเที่ยว
 คือ อุทยานน้ำตกแม่สา เหมือนแม่แฝก ตลาดอำเภอเชียงคเน ถ้าเชียงดาว สดุดเมืองงาย
 ถ้ำคัมเต่า โรงกลั่นน้ำมันและโป่งน้ำร้อนที่อำเภอฝาง บทที่ 12 กล่าวถึงวัดสำคัญ ๆ ในตัว
 เมืองเชียงใหม่ได้แก่ วัดเชียงใหม่ วัดเจ็ดยอก วัดสวนดอก วัดพระสิงห์ วัดเจ็ดยอดหลวง
 บทสุดท้ายแนะนำสถานที่จำหน่ายสินค้าพื้นเมือง

ปราโมทย์ ทัศนาศูวรรณ. แม่ฮ่องสอน. กรุงเทพมหานคร : โอเคียนสินทร์, 2518.

184 หน้า. ภาพประกอบ.

สารคดีท่องเที่ยว เล่มนี้จะนำผู้อ่านไปสู่แม่ฮ่องสอน เมืองในหมอกซึ่งเคยเป็นความลึกลับของนัก ท่องเที่ยวทุกคน ผู้เขียนกล่าวถึงการเดินทางด้วยรถประจำทางของบริษัทขนส่งจากกรุงเทพฯ ไปแม่ฮ่องสอน ระหว่างทางพรรณนาถึงลักษณะภูมิประเทศ และนำประวัติความเป็นมาของอำเภอแม่สะเรียง อำเภอขุนยวม อำเภอเมือง และอำเภอปาย พร้อมทั้งระบุสถานที่น่าเที่ยวในแต่ละอำเภอ เช่น วัดศรีบุญเรือง วัดของสูง ในอำเภอแม่สะเรียง พระธาตุคอกยอกองมู พระเจ้าพลาละเซ่ง เชื้อนผายอง และพระเจ้าอุ้มเมืองที่วัดน้ำฮูในอำเภอปาย

ปรีดา ศรีชลาลัย. ชลบุรีโดยสังเขป. พิมพ์ครั้งที่ 2. พระนคร : กรมศิลปากร, 2484.

27 หน้า.

กล่าวถึงที่ตั้ง ประวัติเมือง ลำดับเจ้าเมืองชลบุรี ระบุอาณาเขต ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ อาชีพ โบราณสถานและสถานที่น่าเที่ยว เช่น วัดใหญ่อิหาราม วัดสมณโกฏ ในอำเภอเมือง วัดเขาพระพุทธรูปทางทราย เมืองศรีพะโร เมืองพระรถ อ่างศิลา และอ่างน้ำร้อนบางพระ

พระนครศรีอยุธยา, วิทยาลัยครู. อยุธยา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์โรงเรียนสตรีเอนติศึกษา,

2520. 96 หน้า. ภาพประกอบ.

หนังสือเล่มนี้รวบรวมขึ้นจากข้อเขียน คำปราศรัยและบทสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิรวม 13 เรื่อง เรื่องรูปลักษณะของพระราชอนุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าอู่ทอง เรื่องอยุธยา มหาประสาท เรื่องเวียงและวังในสมัยกรุงศรีอยุธยา และเรื่องพระอุโบสถและบานประตูวิหารเด็กหน้าวัดพระเมรุ ให้ความรู้เกี่ยวกับโบราณวัตถุสถานและสถานที่น่าเที่ยว เรื่องพระนครศรีอยุธยา กล่าวถึงภูมิประเทศ พืชผล อุตสาหกรรม การคมนาคม และประวัติเมือง เรื่องการแกะสลักในอยุธยาวันนี้ เรื่องวิทยา มีทิศสม ประติมากรแห่งโลกเจียบ เรื่องปลาตะเพียน และพิศนบท ให้ความรู้เกี่ยวกับสินค้าพื้นเมืองพร้อมด้วยขั้นตอนของการประดิษฐ์สินค้านั้น ๆ ทางด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ได้แก่เรื่อง สัจจธรรมในกฎหมายอยุธยา ศิลปอยุธยา

หนังสือ การคล่องช้าง ศิลปวัฒนธรรมไทยกับหัวโขน และเรื่องเพลงเรือ

พัทลุง, จังหวัด. องค์การบริหารส่วนจังหวัด. นำเที่ยวพัทลุง. พัทลุง : โรงพิมพ์
สกลไทย, 2516. 101 หน้า. ภาพประกอบ.

เนื้อเรื่องแบ่งเป็น 4 ตอน ตอนที่ 1 กล่าวถึงที่ตั้ง อาณาเขต การเดินทางไป
พัทลุงทางรถไฟและรถยนต์ โดยระบุอัตราค่าโดยสาร โรงแรมและคาเฟ่แรม ตลอดจนการ
ติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ตอนที่ 2 แนะนำสถานที่ราชการที่สำคัญ ได้แก่ ศาลากลางจังหวัด
ศาลจังหวัด ที่ทำการไปรษณีย์ และโรงพยาบาลพัทลุงโดยกล่าวถึงประวัติศาสตร์การก่อตั้ง
ที่ตั้งและรูปลักษณ์ของตัวอาคาร ตอนที่ 3 แนะนำให้ผู้อ่านไปเที่ยวสถานที่บำรุงพันธุ์สัตว์
พัทลุง สถานที่ทดลองข้าว สถานที่ประมง ควนภุกุ และฝายนาหอม ตอนที่ 4 นำเที่ยวในแต่ละอำเภอ
โดยระบุถึงที่ตั้งของอำเภอ อาณาเขตติดต่อ ระยะทาง การคมนาคม และสถานที่น่าเที่ยว
ในอำเภอนั้น ๆ เช่น หาดแสนสุข พัชราคารด้าป่า วัดถ้ำคูหาสวรรค์ น้ำตกเขาคราม และ
ถ้ำมาดัยในเขตอำเภอเมือง บ่อน้ำร้อน บ่อน้ำเย็น และพระธาตุขางแกวในเขตอำเภอเขา
ไชยสน ทะเลน้อยในเขตอำเภอกวนขนุน และเกาะรังนกในเขตอำเภอปากพูน ห้ายเลม
มีปกิมกะให้ความรู้เกี่ยวกับประเพณีชักพระและงานกรีธาประจำปีในจังหวัดพัทลุง

เพชรบุรี, จังหวัด. แผนกศึกษาธิการจังหวัด. ของดีเมืองเพชร. พระนคร: โรงพิมพ์
คุสิทสัมพันธ์, 2512. 206 หน้า. ภาพประกอบ.

เป็นสารคดีที่รวบรวมเรื่องราวของเมืองเพชรบุรี เนื้อหา 6 หมวด คือ 1. หมวด
โบราณวัตถุ โบราณสถานที่สำคัญ กล่าวถึงประวัติ ที่ตั้ง และการเดินทางไปเที่ยวชม พระ
นครคีรี เขาวัง วัดพระพุทธไสยาสน์ วัดสระบัว พระปรางค์วัดมหาธาตุ พระรามราชนิเวศน์
เจดีย์แดง เทวาลัยวัดกำแพงแลง วัดใหญ่สุวรรณาราม วัดท่าไชยศิริ พระราชนิเวศน์มฤค-
ทายวัน สระพังและพระบาทเขาลูกช้าง 2. หมวดธรรมชาติที่สวยงาม แนะนำสถานที่สวย
งาม คือ เขาหลวง เขาวัง เขามันไคอิฐ และหาดเจ้าสำราญ 3. หมวดศิลปกรรมประจำ
เมือง ให้ความรู้เกี่ยวกับภาพนึ่งที่วัดมหาสมณารามและวัดเกาะ ลวดลายที่วัดใหญ่สุวรรณาราม
หัตถศิลป์ที่วัดพลับพลายและสถาปัตยกรรมที่วัดสระบัว 4. หมวดพระพุทธรูปพระเครื่องที่มีชื่อ
เสียง ได้แก่ การอธิบายพุทธลักษณะและสมัยของพระพุทธรูปที่วัดใหญ่สุวรรณาราม พระพุทธ

รูปวัดเขาตะเครา พระพุทธรูปสัมฤทธิ์วัดคันสน พระพุทธรูปวัดมหาธาตุ และพระเครื่อง
วัดค้างคาว 5. หมวกอาหารพื้นเมืองที่มีชื่อเสียงและวิธีทำ แนะนำวิธีการทำข้าวแช่ ขนม
หม้อแกง ขนมทราย(ขนมขี้หนู) และข้าวเกรียบงา 6. หมวกสุคท้าย กล่าวถึงวัฒนธรรมและ
ประเพณีของชาวเพชรบุรี ท้ายเล่มมีตำนานพระนางสุพรรณ.

มานิต วัลลิโกดม. นำเที่ยวพินายและโบราณสถานในจังหวัดนครราชสีมา. พระนคร :

กรมศิลปากร, 2502. 79 หน้า. ภาพประกอบ, แผนที่.

กล่าวถึงที่ตั้งของจังหวัด ลักษณะภูมิประเทศและการเดินทางจากกรุงเทพฯ ไป
จังหวัดนครราชสีมา ทางรถไฟ รถยนต์ และเครื่องบิน ผู้เขียนแนะนำสถานที่น่าเที่ยวบน
เส้นทางที่รถไฟผ่าน ไค้แก แก่งคอย พระบาทใหม่ และผาเสด็จพิทักษ์ สถานที่น่าเที่ยวบนถนน
มิตรภาพ คือ น้ำตกมวกเหล็ก ในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา มี หลักเมือง วัดพระนารายณ์-
มหาราช สถานพระนารายณ์ วัดศาลาทอง ประชุมพล อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี มหาวิรุณศักดิ์
พิพิธภัณฑสถาน และปราสาทหินพนมวัน นอกจากนี้ยังมี โบราณวัตถุสถานที่อำเภอพินาย เช่น
ปราสาทหินพินาย เมรุพรหมทัต และไทรงาม ท้ายเล่มเป็นภาคผนวกหรือภาษาเขมรที่พบ
ในเมืองพินาย พร้อมคำแปล สารบาญรูป แผนที่เมืองพินายกับแผนที่เมืองนครราชสีมา

รวมเรื่องเก่าเกี่ยวกับจังหวัดสมุทรสาคร. พระนคร : ไทยสงเคราะห์ไทย, 2511.

127 หน้า. ภาพประกอบ.

รวบรวมเรื่องราวเกี่ยวกับ จังหวัดสมุทรสาครของนักเขียนหลายท่าน รวม 14
เรื่อง คือ 1. แนะนำจังหวัดสมุทรสาคร กล่าวถึง ลักษณะภูมิประเทศ อาณาเขต การคมนา-
นาคมน ประวัติเมือง การปกครอง ให้รายชื่อผู้ดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัด อาชีพของ
พลเมืองและสถานที่น่าชม เช่น ศาลพันท้ายนรสิงห์ วัดโคกกราม วัดใหญ่จอมปราสาท ป้อม
วิเชียรโชฎีก วัดช่องลม วัดราษฎร์ศรัทธากะยาราม 2. สมุทรสาครในอดีต เป็นเรื่องประวัติ
เมือง 3. ศาลเจ้าเมืองสมุทรสาคร รวบรวมรายชื่อศาลเจ้า ระบุที่ตั้งศาล เช่น ศาลเจ้า
พ่อหลักเมือง ศาลเจ้าจีน ให้ความรู้เกี่ยวกับการกินเจ การทำบุญทำกุศล และประเพณีต่าง ๆ
ของศาลเจ้า 4. ทาจีนตามทัศนกวี่ 5. นายอินทรธิเบศร์ผานจังหวัดสมุทรสาคร 6. สาครบุรี

ในทัศนะของกวี 7. พระพุทธเจ้าหลวงเสด็จประพาสถนนยานจังหวัดสมุทรสาคร
 8. ทาณลอมสุขาภิบาลแห่งแรกของประเทศไทย 9. วัดของลม 10. วัดใหญ่จอมปราสาท
 11. ประวัติดลองเหลี่ยม (อดีตปลองโรงงานอุตสาหกรรมผลิตน้ำตาลทรายแห่ง
 หนึ่ง สร้างโดย ชาวโปรตุเกศชื้อกับตันอิท ปลองนี้อยู่ที่ ต.ท่าไม้ อ.กระทุ่มแบน)
 12. ไปดูศาลเจ้าและที่ประหารชีวิตพันทายนรสิงห์ 13. เมื่อรัชกาลที่ 8 เสด็จสมุทร-
 สาคร 14. รัชกาลที่ 9 เสด็จทอดพระกฐินต้นวัดของลม

ราชบุรี. จังหวัด สำนักงานศึกษาธิการเขต 5. ของดีเมืองราชบุรี. เพชรบุรี:
 เพชรบุรีการพิมพ์, 2519. 266 หน้า. ภาพประกอบ.

เป็นหนังสือที่รวบรวมโดยผู้ทรงคุณวุฒิท่านต่าง ๆ ของจังหวัดราชบุรีโดยเฉพาะ
 เนื้อเรื่องแบ่งออกเป็น 5 หมวด หมวดที่ 1 ประวัตินเมืองราชบุรี หมวดที่ 2 ธรรมชาติ
 ที่สวยงามและสถานที่น่าชม เช่น สำนักบุษยามาศวรรค์ ถ้ำสาริกาโพธาราม สวนรุกขชาติ
 ถ้ำจอมพล เขาแก่นจันทร์และพระพุทธนิรโรคันตราย หมวดที่ 3 โบราณวัตถุสถานที่สำคัญ
 ไคแก พระปรางค์วัดมหาธาตุราชบุรี ภาพผนังพระปรางค์วัดมหาธาตุ เขาวัง หลักเมือง
 พระพุทธรูปหลวงพ่อกันจันทร์ (วัดของลม) ผนังใหญ่วัดขนอน วัดเขาของพราน
 พระพุทธรูปเขาสูง เทวสถานคูบัว ฯลฯ หมวดที่ 4 พระคัมภีร์ประชาชนนิยม เช่น พระ
 ทากระดานนอย กรวัดศาลเจ้า พระเครื่องวัดสุทธายา หลวงพ่อบุญวัดวังมะนาว หมวด
 ที่ 5 ประเพณีและวัฒนธรรมที่ควรทราบ กล่าวถึงการแห่และสงฆ์พู่ทธรูปหลวงพ่อกัน
 จันทร์ในวันสงกรานต์ งานเขายูประจำปี และประเพณีขว้างข้าวเม่าของลาวคำ

โลหกิจ, กรม. เที่ยวพินายกับโลหกิจ. พระนคร : บริการทอง , 2504.
 82 หน้า. ภาพประกอบ, แผนที่.

จัดพิมพ์โดยกรมโลหกิจ การอธิบายส่วนใหญ่ เน้นหนักทางค่านหินและแร่โลหะ
 เนื้อเรื่องเริ่มตั้งแต่การเดินทางออกจากกรุงเทพฯ ไปตามถนนสายมิตรภาพ จนถึงสถาน
 ที่ตั้งปราสาทหินพินาย ซึ่งอยู่ในอำเภอพินาย จังหวัดนครราชสีมา ระหว่างที่บรรยายการ
 เดินทางมักจะสอดแทรกความรู้ทางธรรมชาติเรื่องชั้นของหิน ภูมิประเทศ และอื่น ๆ

ประกอบ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับปราสาทหินพิมาย ใ้กล่าวถึงลักษณะของปราสาท หินที่นำมา
มาก่อสร้าง และขอสันนิษฐานในการสร้าง

วิจิตรมาตรา, ขน. เรื่องของเมืองชล. พระนคร : โรงพิมพ์ชาวพาณิชย์, 2497.

60 หน้า.

เนื้อเรื่องส่วนใหญ่บรรยายลักษณะภูมิประเทศ ใ้ภาพพจน์เกี่ยวกับชายฝั่ง
ทะเลโดยเฉพาะ แขนงที่จะอธิบายถึงสถานที่น่าเที่ยวในตัวเมือง เช่น วัด หรือบ่อน้ำร้อน
แบบหนังสือเล่มอื่น ๆ ผู้เขียนกลับไปยกเอาพระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ 5 คราวเสด็จประ
พาสเมืองชลบุรี เมื่อปี พ.ศ. 2419 ซึ่งแสดงใ้ดูอานเห็นสภาพของเมืองชลบุรี เมื่อ
สมัย 100 กว่าปีมาแล้ว โดยเฉพาะบริเวณเกาะสี่ข้ง และอ่างหิน นอกจากนี้ผู้เขียน
ยังยกพระราชนิพนธ์ของกรมพระสมเด็จอมรินทร์ ซึ่งเสด็จประพาสทะเลตะวันออก เมื่อ
ปี พ.ศ. 2438 ซึ่งใ้ความรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพของราษฎร และสัตว์ทะเล
เช่น การทำนาเกลือ การดักปลา หอย ปู ปลาทะเล เป็นต้น ท้ายเล่ม เป็นการรวบรวม
รายชื่อและจำนวน อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน ในจังหวัดชลบุรี ระบุจำนวนพลเมืองทั้ง
จังหวัด พลเมืองรายตำบล พลเมืองจำแนกตามเชื้อชาติ ระบุถึงการทำมาหากิน ใ้รายชื่อ
สินค้าทั้งประเภทของกินและของใช้ในจังหวัดและในแต่ละอำเภอโดยละเอียด

วีระ อำพันสุข. กรุงศรีอยุธยา. พิมพ์ครั้งที่ 3. พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา,
2509. 205 หน้า. ภาพประกอบ.

ผู้เขียนกล่าวแนะนำสถานที่น่าเที่ยวมาศึกษา พร้อมทั้งเสนอแนะการเที่ยวไว้
หลายแบบ เช่น แบบเข้ามาเย็นกลับ ควรเริ่มเที่ยวชมเมืองตั้งแต่จุดใดไปตามลำดับ
เนื้อเรื่องในหนังสือแบ่งเป็นตอน ๆ ว่าควย ตำนานเมือง นิทาน การเล่นและเพลงพื้น
เมือง ประเพณีสมัยกรุงเก่า พระราชวัง วิหาร วัด พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเจ้าสาม-
พระยา บางปะอิน วิถีกรรมและประวัติกุศลสำคัญ อาชีพพลเมือง ลักษณะพระพุทธรูป
ท้ายเล่มเป็นเรื่งนำเที่ยวกรุงศรีอยุธยา เช่น เที่ยวไปกับสุนทรภู่ เที่ยวอยุธยากับ
มักคุเทศก์ เที่ยวอยุธยากับชาวเจา และขอเสนอแนะเกี่ยวกับบริการที่ควรทราบ กำหนด

เวดาร์ถยนต์ รถไฟผ่านอยุธยา จึงนับว่า "กรุงศรีอยุธยา" เล่มนี้เป็นคู่มือท่องเที่ยว เฉพาะจังหวัดพระนครศรีอยุธยาโดยแท้

วีระ อ่ำพันธ์. เมืองเพชร. พระนคร : เจริญผลการพิมพ์, 2504. 226 หน้า.
ภาพประกอบ. แผนที่.

เสนอแนะสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบุรีไว้อย่างละเอียด พร้อมทั้งแนะนำการท่องเที่ยวหลายแบบ อาทิ เที่ยวแบบเช่ามาเย็นกลับ แบบค้างคืน แบบมาเที่ยวตรงกับวันเด็กและวันงานประจำปีของจังหวัด ผู้อ่านจะได้พบกับเรื่องราวของเมืองเพชรหลายแง่มุม เช่น เกียรติของเมืองเพชร ศาสนาในเมืองเพชร คนดีของเมืองเพชร คารมคนเพชร คำพังเพย "...คนโกงเมืองเพชร" รากฐานความเจริญก้าวหน้าของเมืองเพชร เมืองเพชรในยุคปัจจุบันและเมืองเพชรในอนาคต ทุกเรื่องทุกตอนมีหลักฐานอ้างอิง นอกจากเรื่องเมืองเพชรก็มีเรื่องราวน่ารู้เพิ่มเติมในตอนท้ายของเล่ม

ศิลป์โกศล, กรม. เที่ยวจังหวัดพิิจิตร. พระนคร : โรงพิมพ์ไทยสงเคราะห์ไทย, 2501. 37 หน้า.

กล่าวถึงลักษณะภูมิประเทศ คำนานเมือง เมืองพิิจิตรในวรรณคดี (ยกเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผนตอนพระไวยวรรณไปตีเชียงใหม่ มาแวะที่พิิจิตร และเรื่องไกรทองมาพิิจิตร) พิิจิตรในยุคปัจจุบันให้รายละเอียดเกี่ยวกับการเดินทางไปพิิจิตร พร้อมทั้งแนะนำสถานที่น่าเที่ยวหลายแห่งไว้อย่างย่อ ๆ คือ กำแพงเมืองเก่า วัดมหาธาตุ เกาะสีมาดา ถ้ำชาลวัน วัดโพธิ์ประทับช้าง วัดนครชุม และเทวรูปช้าง

ศิลป์ากร, กรม. สมุคนำชมโบราณวัตถุสถานสมัยทวารวดีที่ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี. พระนคร : 2504. 108 หน้า. ภาพประกอบ. แผนที่.

รวบรวมแผนที่ แผนที่ ภาพ ตลอดจนเรื่องราวเกี่ยวกับศิลปะ และอาณาจักรทวารวดี เช่น พระพุทธรูปสลักบนฝาผนังถ้ำฤๅษีเขาสูง เมืองโบราณที่บ้านคูบัว เศียรพระพุทธรูปดินเผาสมัยทวารวดี สิ่งหินเผา เจดีย์ซึ่งขุดพบมอบพระบรมสารีริกธาตุ และพระพุทธรูปหินชนวน เป็นต้น

สงวน โสทิศุขรัตน์. ของดีในเชียงราย. เชียงใหม่ : สงวนการพิมพ์, 2508.

34 หน้า. ภาพประกอบ.

กล่าวถึงประวัติเมืองเชียงราย ประวัติเมืองพะเยา โดยยกพงศาวดาร และสารคดีประวัติศาสตร์มาประกอบ เนื้อเรื่องเป็นการแนะนำวัดสำคัญ ๆ ของจังหวัด รวม 22 วัด ไค้แก พระธาตุคอกยตุ้ง วัดพระแก้ว วัดพระสิงห์ ภูพระเจ้าเม็งรายหน้าวัดงำเมือง วัดกุเต่า วัดพระธาตุคอกยจัน พระเจ้านั่งดิน วัดสังฆาแก้วเงินยาง วัดเชียงมั่น พระธาตุจอยปูเขา วัดผาขาวพาน วัดแจ้งศรีบุญเรือง วัดป่าสัก วัดเจดีย์หลวง วัดบุญยืน วัดพระธาตุคอกยทอง พระธาตุแม่เจดีย์ พระธาตุจอมแจ้ง (แม่สรวย) พระธาตุคอกยง่า (แม่สาย) วัดป่าแดงหลวงคอนชัย (พะเยา) วัดมุงเมือง และ วัดพระเจาตนหลวง (พะเยา) ทั้งนี้เขียนไค้ชกตำนานและประวัติความเป็นมาของสถานที่แต่ละแห่งไวค้วย

สนิท ระคม. เชียงใหม่. เชียงใหม่ : องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่, 2517.

179 หน้า. ภาพประกอบ, แผนที่.

แนะนำจังหวัดเชียงใหม่ในค่านต่าง ๆ ไค้แก ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจ สังคม รวมทั้งชีวิต ความเป็นอยู่ วัฒนธรรม และสถานที่น่าเที่ยว ซึ่งประกอบค้วยปูขนี้ยสถาน เช่น วัดพระเจ้าเกาคือ วัดพระสิงห์ วัดเจ็คยอก วัดเจ็คยหลวง หลักเมือง าลา และสถานที่พักค่อนหยอนใจทางธรรมชาติ เช่น น้ำตกห้วยแก้ว สวนสัตว์ เชียงใหม่ สวนรุกขชาติ หมูบานชาวเขาเนาแมวที่คอกยปูย น้ำตกแมกกลาง น้ำตกแมสา คอกยหลวง ถาเชียงคาว น้ำตกแมยะ ถ้ำตบเตา บอนำมันฝาง บอนำรอนอำเภอฝาง สันกำแพง หนองบัว

สมบัติ พลายน้อย. เล่าเรื่องบางกอก. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : แพรพิทยา,

2518. 383 หน้า. ภาพประกอบ.

รวบรวมเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติเมือง ตำนาน สถานที่ วัดวาอาราม และเหตุการณ์ต่าง ๆ ความเป็นอยู่ของประชาชน ตลอดจนสภาพของบ้านเมืองในเขตกรุงเทพมหานครตั้งแต่ครั้งแรกสร้างเมือง เนื้อเรื่องมี 28 บท คือ เมืองบางกอกเกา กักรสร้าง

กรุงรัตนโกสินทร์ พระบรมมหาราชวัง พระมหาปราสาท พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท
 ปราสาทพระเทพบิดร วัดพระศรีรัตนศาสดาราม ป้อมรอบพระบรมมหาราชวัง พระราชวัง
 หลัง หลังเมือง ทาพระ - ทาราชวรดิษฐ์ ท่าเตียน - วัดโพธิ์ เสาชิงช้า - วัดสุทัศน์
 สามยอด - เจริญกรุง สองฟากเจริญกรุง บำรุงเมือง - เพ็ญนคร ภูเขาทอง - วัด
 สระเกศ บ้านหม้อ - สะพานหัน สำเพ็ง ย่านวัดเกาะ ผานภิกขุเสลา - เจริญรัช
 จักรเพชร - สะพานพุทธ วังหน้า - สนามหลวง ราชดำเนิน ศาลากลางยาน โรงขอน
 และโรงหอย โรคระบาดครั้งใหญ่ และกรุงเทพฯสมัยน้ำท่วม ทายเลมมีสารบาญคนเรื่อง
 ในเล่ม

สมพงษ์ จิวะนนท์. จังหวัดน่าน. ชนบุรี : โรงพิมพ์โรงเรียนการช่างวุฒิศึกษา,
 2509. 44 หน้า.

กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของจังหวัดน่าน สถาปนามิศาสตร์ การปกครอง
 จำนวนประชากร ความเป็นอยู่ของประชาชน ปริมาณและรายได้ทั้งจังหวัด วัฒนธรรม
 การศึกษา ศาสนา การคมนาคมและการติดต่อสื่อสาร การติดต่อภายในจังหวัด ปุชนิยม-
 วัตถุสถานที่สำคัญ ผู้อ่านจะได้รับความรู้เกี่ยวกับ พระธาตุเขาน้อย วัดสวนตาล พระเจ้า
 ทองพิชัย พระพุทธรูปปางลีลา วัดภูมินทร์ หอคำ งาช้างดำ พระธาตุแช่แห้ง ทายเลมมี
 เรื่องราวเกี่ยวกับประวัติของตราเครื่องหมายประจำจังหวัดน่าน

สมุทรปราการ, จังหวัด. รวมเรื่องเมืองสมุทรปราการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา,
 2519. 163 หน้า. ภาพประกอบ, แผนที่.

สมุทรปราการมีสิ่งน่าสนใจซึ่งรู้จักกันทั่วไปทั้งในหมู่ชาวไทย และชาวต่างชาติ
 หนังสือเล่มนี้ใครรวบรวมเรื่องราวจากที่ต่าง ๆ เกี่ยวกับจังหวัดสมุทรปราการ ทั้งที่มีผู้
 รวบรวมพิมพ์ไว้แล้ว และที่เป็นเรื่องเล่าสืบต่อกันมา ผู้อ่านจะได้รับความรู้เรื่องจังหวัด
 สมุทรปราการในคานาประวัติความเป็นมาตั้งแต่สมัยอดีตถึงปัจจุบัน สถาปนามิศาสตร์ สิ่งนา
 ประเพณี การเล่นพนเมือง ตลอดจนแนะนำสถานที่น่าเที่ยวไหวหลายแห่ง เช่น เมืองโบราณ
 ฟาร์มจระเข้ พิพิธภัณฑ์เปลือกหอย พระสุตังคเจดีย์ พิพิธภัณฑ์ทหารเรือ วัดโพชนกพลเสพ

วัดโปรดกตเชษฐาราม วัดป่าเกิด ป้อมวิทย์าคม ป้อมบุญเจ้าสมิงพราย ป้อมพระจุลจอมเกล้า สว่างคนีवास และสถานตากอากาศบางปู

สุภัทรภรณ์ คีตกุล, ม.จ. นำชมโบราณวัตถุสถานในเขตจังหวัดชัยนาท. พระนคร :
โรงพิมพ์สวนทองถิ่น กรมการปกครอง, 2514. 28 หน้า.

โบราณวัตถุสถานที่ผู้เขียนกล่าวไว้ได้แก่ เมืองสรรคบุรี วัดมหาธาตุ วัดสองพี่น้อง วัดพระแก้ว วัดพระบรมธาตุจังหวัดชัยนาท วัดธรรมามูล วัดปากคลองมะขามเฒ่า และวัดพานิชวราราม (วัดป่า) เนื้อเรื่องเน้นทางด้านอธิบายรูปลักษณะและสมัยของโบราณวัตถุสถาน มากกว่าที่จะเล่าถึงประวัติความเป็นมา

หลี่ ศุภรีเชษฐ์ และ เชื้อ วงษ์ไกร. การเที่ยวจังหวัดลพบุรี. ลพบุรี : โรงพิมพ์ -
สิริวันต์, 2474. 79 หน้า. ภาพประกอบ.

เป็นหนังสือนำทางเที่ยวชมโบราณสถานและปูชนียวัตถุในจังหวัดลพบุรี ให้ความรู้เรื่องตำนานเมือง ประวัติความเป็นมาของลพบุรี วัดต่าง ๆ พระราชวังนารายณ์-ราชนิเวศน์ บริเวณพระราชวังชั้นนอกชั้นใน ป้อมปราการ-ทะเลชุบศร พระเนียบเขาสมอคอน วัดไผ่ เนื้อหาเน้นหนักทางด้านที่ตั้ง ประวัติ และรูปลักษณะของโบราณวัตถุสถาน

หวน พิณพิณฑ์. เที่ยวชมโบราณวัตถุสถานในเมืองพิษณุโลก. กรุงเทพมหานคร :
โอเคียนสโตร์, 2518. 136 หน้า. ภาพประกอบ.

เป็นหนังสือคู่มือเที่ยวชมโบราณวัตถุสถานในจังหวัดพิษณุโลก เนื้อเรื่องคล้ายกับเรื่องพิษณุโลกของเรา ต่างกันที่วิธีเขียน เรื่องพิษณุโลกของเราเน้นทางด้านวิชาการ แต่เรื่องเที่ยวชมโบราณวัตถุสถานนี้ เขียนให้อ่านง่ายขึ้น ผู้อ่านจะได้รับความรู้เกี่ยวกับ วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ พระพุทธชินราช วัดนางพญา วัดราชบูรณะ พระราชวังจันทน์ กำแพงเมือง ป้อม ประตู วัดจุฬามณี และวัดนอกตัวเมืองพิษณุโลก โบราณวัตถุสถานในท้องที่อำเภอนครไทย ประเพณีของชาวนครไทย โบราณวัตถุสถานในท้องที่อำเภอวัดโบสถ์

วัดในท้องที่อำเภอพรหมพิราม เช่น วัดไผ่ขอน้ำ วัดตะพานหิน เป็นต้น

หวน พินธุพันธ์. พิจิตรของเรา. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ-
พิชญ์โลก, 2520. 189 หน้า. ภาพประกอบ.

กล่าวถึงความเป็นมาของจังหวัดพิจิตร ใ้รายนามข้าหลวงและผู้ว่าราชการ-
จังหวัด และนำสถานที่น่าเที่ยวในบริเวณตัวเมืองพิจิตรเก่า เช่น วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ
ศาลหลักเมือง วัดนารขุม วัดเขมาภิรตาราม และวัดเสื่อ นอกจากนี้ยังให้ความรู้เกี่ยวกับ
วัดและสถานที่สำคัญนอกตัวเมือง ได้แก่ วัดโพธิ์ประทับช้าง เมืองชัยบวร วัดตำหนัก
วัดเทวปราสาท เกาะศรีมาลา ฯลฯ ท้ายเล่มกล่าวถึงพระเครื่องเมืองพิจิตร พร้อมควย
รายชื่อ แม่น้ำ ลำคลอง บึง หนอง สถานีรถไฟ ในเขตจังหวัด

หวน พินธุพันธ์. พินญ์โลกของเรา. พระนคร : วิทยาลัยวิชาการศึกษาพิชญ์โลก,
2514. 195 หน้า. ภาพประกอบ.

กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของจังหวัดพินญ์โลกตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์
จนถึงสมัยปัจจุบัน ผู้เขียนแนะนำผู้อ่านให้รู้จักกับโบราณสถานที่น่าเที่ยว ได้แก่ พระราชวัง-
จันทร์ กำแพงเมือง คูเมือง ป้อมและประตูเมือง ศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช สระ-
แก้ว สระสองห้อง เนินดินที่ขอแขวนก้นขอกผู้เจ้าพระยาจักรี วัดสำคัญ ๆ ในเขตตัวเมือง
เช่น วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ วัดราชบูรณะ วัดนอกเขตตัวเมือง เช่น วัดจุฬามณี วัดอรัญญิก
และวัดในอำเภออื่น ๆ ของจังหวัดพินญ์โลก ชื่อบาง ชื่อถนน ชื่อสถานีรถไฟ ชื่อแม่น้ำลำคลอง
ในอดีต ชื่อบึง ชื่อหนอง ชื่อภูเขา ก็มีกล่าวไว้ ตอนต้นเล่มมีแผนที่และภาพขาวดำประกอบ
เรื่อง ท้ายเล่มมีภาคผนวกเรื่องลิลิตพายัพ

หวน พินธุพันธ์. ลพบุรีที่นารู. ลพบุรี . หัตถโกศลการพิมพ์, 2512. 206 หน้า.
ภาพประกอบ.

ประมวลเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของจังหวัดลพบุรีตั้งแต่สมัยก่อน
ขอมมีอำนาจจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ กล่าวถึงที่ตั้งของจังหวัด ภูมิประเทศ ทรัพยากร ใ้

รายชื่อสถานศึกษา ที่พักแรม ร้านอาหาร นิทานพื้นเมืองเรื่องเจ้ากัจจลิน และแนะนำ
สถานที่สำคัญ ๆ ของจังหวัด ไค่แก๋ พระปรางค์สามยอด ศาลพระกาฬ พระปรางค์วัด
พระศรีรัตนมหาธาตุ ปรางค์แขก อนุสาวรีย์สมเด็จพระนารายณ์ พระนารายณ์ราชนิเวศน์
คูเมือง กำแพงเมือง ป้อมและประตูบานหลวงรับราชทูต ศาลลูกศร วัดสำคัญทั้งในตัวเมือง
และนอกตัวเมือง ทายเลมมีภาคผนวก แนะนำพระพุทธบาทสระบุรี กับเรื่องจีนเสนเมือง
โบราณ ในจังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งเป็นสถานที่น่าเที่ยวอยู่ใกล้กับจังหวัดลพบุรี

หวน พันธุพันธ์. สุโขทัยเมืองเก่าของเรา. กรุงเทพฯ : โอเคียนส์โตร์, 2520.

181 หน้า. ภาพประกอบ.

กล่าวถึงการเดินทางไปสุโขทัย ทำน่านเมือง ประวัติเมือง และราชวงศ์
ที่ครองเมือง นำชมโบราณวัตถุสถานเมืองเก่าสุโขทัยพอสังเขป คือ พิพิธภัณฑสถานแห่ง
ชาติรามคำแหง วัดมหาธาตุ วัดศรีสวาย ตรีเพ็งเงิน วัดชนะสงคราม พระบรมราชา-
นุสถารีย์พูนรามคำแหง วัดตระกวน วัดศรีชุม วัดสะพานหิน กำแพงเมืองประตูเมือง
วัดพระเชตุพน วัดเจดีย์สี่ห้อง เนินปราสาท วัดตระพังทอง เจดีย์วัดข้างลอม และ
มณฑปวัดตระพังทองกลาง กอน แล้วจึงให้รายละเอียดเกี่ยวกับสถานที่ดังกล่าวอีกครั้ง
โดยแบ่งเนื้อเรื่องเป็น โบราณวัตถุสถานกลางเมืองสุโขทัย วัดและโบราณวัตถุสถาน
ในตัวเมืองสุโขทัยด้านเหนือ ด้านใต้และด้านตะวันออก สำหรับโบราณวัตถุสถานนอก
กำแพงเมืองก็แบ่งเป็น โบราณวัตถุสถานทางทิศเหนือ ทิศใต้ ทิศตะวันออกและทิศตะวัน
ตกของตัวเมือง กับ วัดริมถนนพระร่วงเก่า

หวน พันธุพันธ์. อ่างทองของเรา. พิมพ์ครั้งที่ 2. พระนคร : โอเคียนส์โตร์, 2514.

282 หน้า. ภาพประกอบ.

กล่าวถึงประวัติเมืองอ่างทองในสมัยทวารวดี สุโขทัย อยุธยา ธนบุรีและ
รัตนโกสินทร์ ให้ความรู้เกี่ยวกับที่ตั้งและสภาพภูมิศาสตร์ของจังหวัดอ่างทองในสมัยปัจจุบัน
แยกกล่าวถึงแต่ละอำเภอตามลำดับ เริ่มตนจากอำเภอเมือง อำเภอวิเศษชัยชาญ อำเภอ
โพธิ์ทอง อำเภอป่าโมก อำเภอไชโย อำเภอแสวงหา จนถึงอำเภอสามโก้ ในแต่ละอำเภอ

ให้รายชื่อหมู่บ้าน ตำบล โดยอธิบายถึงประวัติของ หมู่บ้าน ตำบล และอำเภอที่ควร
ทราบเช่น บ้านจวนในเขตตำบลไผ่จำศีล อำเภอวิเศษชัยชาญ ตำบลคำหยาดในเขต
อำเภอโพธิ์ทอง นอกจากนี้ยังแนะนำโบราณวัตถุสถานที่สำคัญ เช่น พระพุทธไสยาสน์
วัดขุนอินทประมูล พระตำหนักคำหยาด พระพุทธไสยาสน์วัดป่าโมก ฯลฯ ท้ายเล่ม
มีรายชื่อวัดร้างในท้องที่อ่างทอง พระเครื่องเมืองอ่างทอง รายชื่อแม่น้ำลำคลอง และ
เรื่องอุตสาหกรรมในครอบครัวของจังหวัด ซึ่งได้แก่ การประดิษฐ์ตระกร้าหวาย กลอง
เครื่องปั้นดินเผา

อนุสรณ์ ร่องเสวกตรี เล็ก อินทารณ. ฉบับที่ 1 : นวชาติการพิมพ์, 2508. 55 หน้า.

ภาพประกอบ.

มีเรื่องเกี่ยวกับจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และเรื่องการทอดกฐิน เรื่องเกี่ยว
กับอยุธยา แบ่งเป็น ภาคที่ 1 ภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ ภาคที่ 2 ศิลปะของพระสถูป
ในสมัยอยุธยา ภาคที่ 3 สถานที่ควรชม อันได้แก่ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา
ป้อมและกำแพงรอบกรุง วัดต่าง ๆ และพระราชวัง ทุกเรื่องเขียนอย่างละเอียดโดยระบุ
ถึงที่ตั้ง ประวัติความเป็นมาและความสำคัญ

กลุ่มที่ 4

หนังสือท่องเที่ยวเฉพาะสถานที่

กมล ฉายาวัดนะ. เขาใหญ่. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2518. 56 หน้า.

ภาพประกอบ

เขียนขึ้นเพื่อแนะนำให้รู้จักอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ถึงบริเวณที่สามารถไปเที่ยวชมได้สะดวก กล่าวถึงการเดินทาง สภาพทั่วไปของเขาใหญ่ ทิวทัศน์ รวมทั้งสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ เช่น น้ำตกก้องแก้ว พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเขาใหญ่ น้ำตกเหวสุวัต หนองผกข์ บึงไผ่ น้ำตกผากล้วยไม้ น้ำตกเหวไทร เหวประทุม ฯลฯ นอกจากนี้ยังให้คำแนะนำเรื่องการเตรียมตัว และเครื่องใช้สำหรับการเดินป่าที่เขาใหญ่

กมล ฉายาวัดนะ. ภูกระดึง. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์วิเศษ, 2517. 22 หน้า.

ภาพประกอบ

สารคดีท่องเที่ยวภูกระดึง อุทยานแห่งชาติบนเขาสูงในจังหวัดเลยเล่มนี้ มีวิธีการเขียนแบบบันทึกการเดินทาง ผู้เขียนบรรยายถึงการไต่ขึ้นภู ความงามของทิวทัศน์ และธรรมชาติบนภูกระดึงที่มีทั้งความงามของหน้าผา ลำธาร น้ำตก ส่วนซึ่งคาราคาซัง พันธุ์ไม้นานาชนิด เช่น กุหลาบขาว กล้วยไม้ เฟิร์น มอส ออสมันต์ หมูน ฯลฯ ประกอบกับเสียงนกร้อง เสียงชะนี

กิติพงษ์ สุชาติ และคนอื่น ๆ. อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่. พิมพ์ครั้งที่ 2, กรุงเทพมหานคร : บริษัทพิช, 2519. 145 หน้า. ภาพประกอบ.

มีรายละเอียดเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา การกำเนิดอุทยานเขาใหญ่ การผลักดันให้มี พ.ร.บ. อุทยานแห่งชาติ สภาพภูมิศาสตร์ ภูมิอากาศ พันธุ์ไม้ สัตว์ป่า การเตรียมตัว การติดต่อ การเดินทาง การระมัดระวังความปลอดภัย การพักผ่อน การบริการนักท่องเที่ยว แผนที่เส้นทาง และตัวอย่างรายการนำเที่ยวเขาใหญ่ นอกจากนี้ในภาคผนวกท้ายเล่มยังแนะนำอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และวนอุทยาน

แห่งอื่น ๆ ที่น่าสนใจ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติคอยอินทนนท์ อุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง
 อุทยานแห่งชาติภูกระดึง อุทยานแห่งชาติเอราวัณ อุทยานแห่งชาติเขาสามรอยยอด
 อุทยานแห่งชาติเขาลง อุทยานแห่งชาติเกาะตารุเตา อาคัง-ราวี เขตรักษาพันธุ์สัตว์
 ป่าห้วยขาแข้ง เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสลักพระ
 เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว-เขาคมภูเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาสอยดาว และวนอุทยาน
 น้ำตกสามหลั่น แต่ละแห่งให้ความรู้เรื่องสถานที่น่าเที่ยวที่น่าสนใจ สถาปัตยกรรม
 พืชพันธุ์ สัตว์ป่า ขนาดของพื้นที่ ที่ตั้ง การเดินทาง รวมทั้งที่พักแรม

เขาสอยดาว. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สหชัย ม.ป.ป. 107 หน้า. ภาพประกอบ

เนื้อหาในเล่มแบ่งเป็น 2 ตอน ตอนแรกมีเรื่องราวสั้น ๆ เกี่ยวกับเขาสอย
 ดาว 4 เรื่อง เรื่องแรกกล่าวแนะนำเขตรักษาพันธุ์สัตว์ ป่าเขาสอยดาวทางค่าน้ำที่ตั้ง
 ประวัติความเป็นมา ภูมิประเทศ ป่าไม้ สัตว์ป่า ตลอดจนเส้นทางที่จะไปเที่ยวเขาสอย
 ดาว เรื่องที่ 2 กล่าวคือ การเดินป่าไปเขาสอยดาวได้ เรื่องที่ 3 เป็นเรื่องบุกป่า
 สอยดาวเหนือ ไปพบกับความงามของพันธุ์ไม้และสัตว์ป่านานาชนิด เรื่องที่ 4 เป็นการ
 ไปเที่ยวน้ำตกเขาสอยดาว ภูมิประเทศระหว่างทางเป็นป่าดิบ มีลำห้วยและคลอง รวม
 ทั้งนกป่า ไก่ป่า ษะนี้ คอกกล้วยไม้ และเฟิร์น ผู้เขียนพรรณความงามของน้ำตกที่ละชั้น
 ตั้งแต่ชั้นแรกถึงชั้นที่ 16 ตอนที่ 2 ประกอบด้วยเรื่องเกี่ยวกับ น้ำตกจันทบูรณ ป่าเขา
 สอยดาว และข้อวิจารณ์เกี่ยวกับการบุกรุกและการอนุรักษ์ป่าไม้ เช่น บทบาทของชมรม
 อนุรักษ์ธรรมชาติของสถาบันต่าง ๆ การพิทักษ์ปกป้องป่าสุดท้าย เป็นต้น

ประไพ วิริยะพันธุ์. เมืองโบราณ. กรุงเทพมหานคร : แพรงสรรพศาสตร์, 2520.

158 หน้า. ภาพประกอบ.

แนะนำสถานที่น่าเที่ยว 75 แห่ง ในบริเวณเมืองโบราณ จังหวัดสมุทรปราการ
 ผู้อ่านจะโคพบเห็น อนุสรณ์สถาน โบราณวัตถุสถาน และสถานที่สวยงาม ซึ่งมีทั้งสถานที่
 ที่จำลองจากของจริงในจังหวัดต่าง ๆ สถานที่ที่ทางเมืองโบราณสร้างขึ้นจากจินตนาการ
 ในวรรณคดี และสถานที่ที่แสดงให้เห็นสภาพชีวิตของคนไทยในท้องถิ่นชนบท สถานที่ที่

จำลองมาได้แก่ ศาลานอกประตูเมืองโบราณซึ่งใช้เป็นที่จำหน่ายบัตรผ่านประตูเข้าชมเมือง สร้างตามแบบสุโขทัย แสดงถึงประเพณีไทยที่นิยมสร้างศาลานอกเมืองเพื่อเป็นที่พักอาศัยขณะที่ประตูเมืองยังไม่เปิด ประตูทางเข้าเมืองโบราณเอาแบบอย่างมาจากวัดพระศรีรัตนมหาธาตุเมืองสวรรคโลก สำหรับในเมืองก็มีเจดีย์พระบรมธาตุ เมืองนครศรีธรรมราช พระมหาธาตุไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี สระน้ำศักดิ์สิทธิ์ทั้ง 4 คือ สระแก้ว สระคา สระยมนา และสระเกศ ในจังหวัดสุพรรณบุรี ฯลฯ นอกจากนี้จำลองยังมีของจริงที่เมืองโบราณรวบรวมไว้ เช่น หอพระไตรปิฎก และหอรบขัง ซึ่งได้มาจากวัดใหญ่อ.บางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ภูมิพระสงฆ์ จากวัดศีตทาราม จังหวัดตาก เป็นต้น สถานที่ที่สร้างไขจากวรรณคดี ได้แก่ สวนมนโรรักษ์ อุทยานรามเกียรติ์ สวนไกรทอง สวนพระลอ และสวนพระอภัยมณี นอกจากนี้ก็มี หมู่บ้านไทยภาคกลาง ตลาดน้ำ หมู่บ้านไทยภาคเหนือ และหมู่บ้านชาวเขา ซึ่งแสดงถึงสภาพชีวิตอย่างแท้จริง ในการเรียบเรียงผู้เขียนใช้วิธีเสนอภาพ โดยมีหมายเลขกำกับ และเขียนคำบรรยายใต้ภาพ เกี่ยวกับที่ตั้งของสถานที่นั้น ๆ ว่าอยู่ในจังหวัดใด มีประวัติความเป็นมาอย่างไร พร้อมทั้งอธิบายถึงลักษณะการก่อสร้างใหญ่จนได้เห็นภาพพจน์

ประเสริฐ วิทยารัฐ. ภูกระดึง. นครหลวงกรุงเทพธนบุรี : โรงพิมพ์คุรุสภา. 2516.

54 หน้า. ภาพประกอบ

"ภูกระดึง" เป็นหนังสือในชุดความรู้ไทยขององค์การค้ำของคุรุสภา ให้ความรู้เกี่ยวกับพาหนะและเส้นทางที่จะเดินทางไปเที่ยวภูกระดึงในจังหวัดเลย กล่าวถึงที่ตั้งของภู ลักษณะทาง ธรณีวิทยา ลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ธารเดินทางขึ้นภู สภาพบนภู ซึ่งประกอบด้วย ป่าโปร่ง ป่าดงดิบ ป่าเบญจพรรณ พันธุ์พืช ตลอดจนสัตว์ป่านานาชนิด

ปัญญา บุญสมบุญรณ์. ภูกระดึง. กรุงเทพมหานคร : บุรพาสาน, ม.ป.ป. 60 หน้า.

ภาพประกอบ .

"ภูกระดึง" เป็นหนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับ กำเนิด ที่ตั้ง และสภาพภูมิศาสตร์ของอุทยานแห่งชาติภูกระดึง มีรายชื่อพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ น้ำตก ลำธาร และสวนดอกไม้

แนะนำการเตรียมตัว เตรียมเครื่องใช้สำหรับการเดินทาง ระบุอัตราค่าบริการค่าน
อาหาร ค่าที่พักแรมบนภูกระดึง การเดินทางจากกรุงเทพไปภูกระดึง รวมทั้งการวาง
แผนท่องเที่ยวสำหรับผู้มีเวลาเที่ยวบนภูอย่างน้อย 2 วันเต็ม สำหรับสถานที่ที่น่าสนใจได้
แก่ ที่ทำการอุทยาน องค์พระพุทธรูปลานวัดพระแกว สระโหนดต สระแกว ภูมุงขาว
ถ้ำน้ำ สวนหิน สวนดอกไม้ น้ำตกวังกว้าง น้ำตกเพ็ญพบใหม่ ผานกแอ่น ฟ้าหมอกภู
ทาลา หายเลมมีพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 ระเบียบกรมป่าไม้วางควย
การเข้าไปในเขตอุทยานแห่งชาติ รายชื่ออุทยานแห่งชาติทั่วประเทศ และชีวประวัติของ
ผู้เขียนซึ่งดำรงตำแหน่งหัวหน้าอุทยานแห่งชาติภูกระดึง

ป่าไม้, กรม. กองบำรุง. อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่. พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา,
2504. 45 หน้า. ภาพประกอบ, แผนที่.

จัดพิมพ์ขึ้นเพื่อเป็นคู่มือสำหรับผู้จะเดินทางไปเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่
ให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมา ที่ตั้ง อาณาเขต ลักษณะภูมิประเทศ พรรณพฤกษชาติ
และลักษณะทางธรณีวิทยา สัตว์ป่าและแหล่งที่อยู่อาศัย เสนอแนะสถานที่น่าเที่ยวที่เด่น ๆ ใน
บริเวณนั้น เช่น น้ำตกนางรอง สาริกา เทวสุวัต ทิวทัศน์บนยอดเขาใหญ่ น้ำตกบนหลัง
เขาใหญ่ ยอดเขาสูง ๆ ซึ่งควรแก่การเดินทางไปชมทิวทัศน์ อาทิ เขาผากระมี เขารม
น้อย นอกจากนี้ยังระบุถึงลำธารบนยอดเขาใหญ่ ซึ่งเหมาะแก่การไปตั้งที่พักแรม

ป่าไม้, กรม. กองบำรุง. อุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง. พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา,
2504. 67 หน้า. ภาพประกอบ, แผนที่.

กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง ที่ตั้งอุทยาน
อาณาเขตเนื้อที่ ลักษณะภูมิประเทศ การคมนาคม ธรรมชาติอันเป็นจุดที่น่าสนใจ ได้แก่
น้ำตกแก่งโสภา น้ำตกปอย น้ำโจนห่ม ป่าสนเขานายาว ป่าสนเขานาสมอ ลำห้วย
เล็กใหญ่ นอกจากนี้ยังให้ความรู้เกี่ยวกับพรรณพฤกษชาติ ลักษณะทางธรณีวิทยา พันธุ์ไม้
ประดัก ไม้คอก และสัตว์ป่าอีกด้วย

ภาพพิมพ์วังสวรเคช สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยา. เรื่องไทรโยคเป็นอย่างไร.

พิมพ์ครั้งที่ 2. พระนคร : โรงพิมพ์พระจันทร์, 2478. 35 หน้า.

กล่าวถึงที่ตั้ง ลักษณะภูมิประเทศ เส้นทางเดินเรือจากกรุงเทพฯ ไปไทรโยค และความงามทางธรรมชาติ เช่น เกาะแก่ง น้ำพุ ของตำบลไทรโยคในสมัยรัชกาลที่ 5 ทั้งนี้ผู้พิมพ์ทรงนำเพลงยาวพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชเสด็จพระราชดำเนินงานพระราชสงครามซึ่งทรงศรีสวัสดิ์เสริญความงามของภูเขาและน้ำพุต่าง ๆ ที่มีอยู่ในลำน้ำนั้นมาประกอบเรื่องด้วย

ศิลปากร, กรม. คู่มือวรรณคดีสังขรณ์พระพุทธรูปบาท. สระบุรี : ปากเพ็ญการช่าง, 2509. 45 หน้า. ภาพประกอบ.

กล่าวถึงความมุ่งหมายของการจัดวรรณคดีสังขรณ์พระพุทธรูปบาท แนะนำโบราณสถานบนเส้นทาง เริ่มจากบ่อบางโสมกในอำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี เมืองซีกิน บ่อโศก บ่อศาลาเจ้าเนร ศาลเจ้าพ่อเขาคอก สระยอ พระราชนิเวศนารเกษมจนถึงพระพุทธรูปบาท ให้ความรู้เกี่ยวกับโบราณวัตถุสถานในบริเวณพระพุทธรูปบาท เช่น มณฑปพระพุทธรูปบาท บานประตูพระมณฑป หน้าบันเหนือประตูพระมณฑป กำแพงแก้วรอบบันทักขึ้น พระมณฑปหินระเจ็ดชัย บันไดขึ้นพระมณฑป กุฏิพระสังฆปริณายก ยักษ์เฝ้าประตูเขาดานพระพุทธรูปบาท อ่างแก้ว พระวิหารหลวง พระราชวังท้ายพิณู เขาโพธิ์ดงกาเขาสาก ถ้ำประทุน บ่อพรานล้างเนื้อ ท่อท่อน้ำธารทองแดง และธารโศก

ส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, องค์การ. คู่มือนำชมพระบรมมหาราชวังและวัดพระศรีรัตนศาสดาราม. พระนคร : โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ, 2514. 48 หน้า. ภาพประกอบ.

เป็นหนังสือคู่มือนำชมบริเวณพระบรมมหาราชวังและวัดพระศรีรัตนศาสดาราม เนื้อหาแบ่งเป็น 2 ตอน ตอนแรกกล่าวถึงความสำคัญและประวัติการสร้างพระบรมมหาราชวัง บรรยายถึงบริเวณพระมหาปราสาท หมู่พระที่นั่งจักรี หมู่พระมหานถวิเชียร พระ

ที่หนึ่งบรมพิมานและบริเวณสวนศิवालย์ ตอนที่ 2 กล่าวถึงพระพุทธรูปมหาธรรมิกราชปฏิมากร
อย่างละเอียด ทั้งด้านประวัติ รูปลักษณะ นอกจากนี้ยังกล่าวถึงพระพุทธรูปอื่น ๆ ภายใน
ในพระอุโบสถ ตลอดจนสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ในบริเวณวัดพระศรีรัตนศาสดาราม เช่น
ปราสาทพระเทพบิดร พระศรีรัตนเจดีย์ พระมณฑป นครวัดจำลอง ฯลฯ

สุภัทรทิศ ศิษกุล, ม.จ. เรื่องพระปฐมเจดีย์กับน้ำเตียว. ม.ป.ท. :

2490. 39 หน้า. ภาพประกอบ.

เป็นหนังสือที่เกี่ยวกับประวัติพระปฐมเจดีย์โดยเฉพาะ จัดพิมพ์เพื่อจำหน่าย
ในงานมัสการประจำปี ผู้พิมพ์ทรงเสด็จไปดูสถานที่รอบ ๆ องค์พระแล้วกลับมาทรง
นิพนธ์ โดยอาศัยการค้นคว้าจากหนังสือเล่มอื่นด้วย เนื้อหากล่าวถึงประวัติและลักษณะ
ทางโบราณคดีขององค์พระปฐมเจดีย์อย่างละเอียด โดยแบ่งเป็น 4 สมัย คือ สมัย
สุวรรณภูมิ สมัยทวารวดี สมัยพระปฐมเจดีย์ทศโทรม สมัยปฏิสังขรณ์พระปฐมเจดีย์
ใน พ.ศ. 2496 จนถึงสมัยปัจจุบัน นอกจากนี้ผู้พิมพ์ทรงแนะนำการเที่ยวชมองค์
พระปฐมเจดีย์ เริ่มจากภายใน มีโบราณวัตถุที่น่าสนใจ ได้แก่พระร่วงโรจนฤทธิ์ ที่บรรจุ
พระอังคารของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระพุทธรูปในทองคำ ๆ
พิพิธภัณฑ์ ที่มหาวิทยาลัย ฯลฯ โบราณวัตถุสถานภายนอกองค์พระปฐมเจดีย์ ได้แก่ ภูเขา
จำลอง ศาลเจ้าพ่อปราสาททอง พระวิหารและอุโบสถของวัดพระปฐมเจดีย์ รูปจำลอง
พระปฐมเจดีย์องค์เก่า รูปจำลองพระเจดีย์เมืองนครศรีธรรมราช พระธรรมจักรบน
พระระเบียงชั้นนอก กำแพงแก้ว และต้นไม้ที่เกี่ยวข้องแก่พระพุทธประวัติเป็นต้น

ประวัติผู้เขียน

เรืออากาศโทหญิง กาญจนา อัจจงงค์ เกิดเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ.
 2495 ที่จังหวัดราชบุรี สำเร็จการศึกษาปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต เมื่อปีการศึกษา
 2516 และเข้าขอในแผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 เมื่อปีการศึกษา 2517 ปัจจุบันรับราชการที่ศูนย์วิจัยและพัฒนากาหรทหาร กองบัญชาการ
 ทหารสูงสุด กระทรวงกลาโหม

